

**С.Д. Абишева<sup>1\*</sup>, Д.А. Сабирова<sup>2</sup>, Г.А. Атембаева<sup>3</sup>**

<sup>1,2,3</sup>Қазақстанның ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан  
E-mail: <sup>1</sup>s.abisheva@abaiuniversity.edu.kz, <sup>2</sup>dinasabirova\_84.kz@mail.ru, <sup>3</sup>g.atembaeva@gmail.com

ORCID: <sup>1</sup>10000-0002-4497-0805, <sup>2</sup>0000-0002-6001-5314, <sup>3</sup>0000-0003-4376-5022

## КЛАССИФИКАЦИЯ ФОРМ ВЫРАЖЕНИЯ ТРАНСМЕДИАЛЬНОЙ И ХУДОЖЕСТВЕННОЙ РЕПРЕЗЕНТАЦИИ КАЗАХСТАНА В МИРЕ

**Аннотация.** В данной статье проводится анализ форм выражения трансмедиальной и художественной репрезентации Казахстана в мире, предлагается их классификация и рассмотрение ключевых характеристик. Рассматриваются основные подходы к изучению трансмедиальности в контексте современной культуры, а также художественные средства, используемые для создания многоуровневых нарративов. Особое внимание уделяется взаимодействию между различными медиаформатами и способам их взаимовлияния в процессе формирования единого художественного высказывания. Целью работы является систематизация существующих форм репрезентации и выявление их роли в современных культурных практиках. Целью данной статьи является изучение форм выражения трансмедиальной и художественной репрезентации Казахстана в мире, а также их классификация. Для достижения цели мы рассмотрим теоретические подходы к пониманию трансмедиальности, проанализируем примеры из современной культуры и выделим основные категории форм репрезентации. В данном исследовании нас интересуют все формы выражения трансмедиальной репрезентации: традиционные, цифровые и гибридные медиа. Все они объединяют медиаформаты, взаимодействуют между собой и несут функциональную роль в общем нарративе. Классификация трансмедиальной и художественной репрезентации помогает лучше понять современные культурные процессы. Изучение этих явлений раскрывает новые возможности для развития искусства и культуры в цифровую эпоху.

**Благодарность:** Исследование финансируется Комитетом науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан (проект №AP23489915 «Трансмедиальная и художественная репрезентация образа Казахстана в современной мировой культуре»).

**Ключевые слова:** Казахстан, трансмедиальность, медиаформаты, художественная репрезентация, феномен.

**С.Д. Абишева<sup>1\*</sup>, Д.А. Сабирова<sup>2</sup>, Г.А. Атембаева<sup>3</sup>**

<sup>1,2,3</sup>Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан  
E-mail: <sup>1</sup>s.abisheva@abaiuniversity.edu.kz, <sup>2</sup>dinasabirova\_84.kz@mail.ru,  
<sup>3</sup>g.atembaeva@gmail.com

ORCID: <sup>1</sup>10000-0002-4497-0805, <sup>2</sup>0000-0002-6001-5314, <sup>3</sup>0000-0003-4376-5022

## ҚАЗАҚСТАННЫҢ ӘЛЕМДЕГІ ТРАНСМЕДИАЛДЫ ЖӘНЕ КӨРКЕМДІК БЕЙНЕСІ НЫСАНДАРЫНЫҢ ЖІКТЕЛУІ

**Аңдатпа.** Бұл мақалада Қазақстанның әлемдегі трансмедиалды және көркемдік бейнесін білдіру формаларына талдау жасалады, оларды жіктеу және негізгі сипаттамаларды қарау ұсынылады. Қазіргі заманғы мәдениет контекстінде трансмедиализмді зерттеудің негізгі тәсілдері, сондай-ақ көп деңгейлі әңгімелер жасау үшін қолданылатын көркемдік құралдар қарастырылады. Әр түрлі медиа форматтар

арасындағы өзара әрекеттесуге және олардың біртұтас көркем мәлімдеме қалыптастыру процесінде өзара әсер ету тәсілдеріне ерекше назар аударылады. Жұмыстың мақсаты-бейнелеудің қолданыстағы формаларын жүйелеу және олардың қазіргі мәдени тәжірибелердегі рөлін анықтау. Бұл мақаланың мақсаты Қазақстанның әлемдегі трансмедиаальды және көркемдік өкілдігін білдіру нысандарын зерделеу, сондай-ақ оларды жіктеу болып табылады. Мақсатқа жету үшін біз трансмедиаальдылықты түсінудің теориялық тәсілдерін қарастырамыз, қазіргі мәдениеттің мысалдарын талдаймыз және бейнелеу формаларының негізгі категорияларын бөліп көрсетеміз. Трансмедиа және көркемдік бейнелеу формаларын талдау өзекті мәдени процестер мен кешенді мультимедиялық жобаларды құру принциптерін тереңірек түсінуге ықпал етеді. Бұл зерттеуде бізді трансмедиаальды бейнелеудің барлық түрлері қызықтырады: дәстүрлі, сандық және гибридік медиа. Олардың барлығы медиа форматтарды біріктіреді, өзара әрекеттеседі және жалпы әңгімеде функционалды рөл атқарады. Трансмедиаальды және көркем бейнелеудің жіктелуі қазіргі мәдени процестерді жақсы түсінуге көмектеседі. Бұл құбылыстарды зерттеу цифрлық дәуірде өнер мен мәдениеттің дамуына жаңа мүмкіндіктер ашады.

**Алғыс:** Зерттеу Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым комитетінің қаржыландыруымен жүргізіледі (№АР23489915 «Қазіргі әлемдік мәдениеттегі Қазақстан бейнесінің трансмедиаальдық және көркемдік репрезентациясы» жоба аясында).

**Кілт сөздер:** Қазақстан, трансмедиаальдылық, медиа форматтары, көркемдік бейнелеу, құбылыс.

**S. Abisheva<sup>1\*</sup>, D. Sabirova<sup>2</sup>, G. Atembayeva<sup>3</sup>**

<sup>1,2,3</sup>Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan

E-mail: <sup>1</sup>s.abisheva@abaiuniversity.edu.kz, <sup>2</sup>dinasabirova\_84.kz@mail.ru,

<sup>3</sup>g.atembaeva@gmail.com

ORCID: <sup>1</sup>10000-0002-4497-0805, <sup>2</sup>0000-0002-6001-5314, <sup>3</sup>0000-0003-4376-5022

## Classifying Forms of Expression of Kazakhstan's Transmedial and Artistic Representation in the World

**Abstract.** This article analyses the forms of expression of Kazakhstan's transmedial and artistic representation worldwide, proposing their classification and consideration of key characteristics. The main approaches to transmediality's study in the context of modern culture and also artistic means used to create multi-level narratives are considered. Special attention is paid to the interaction between different media formats and the ways of their mutual influence in the process of forming a single artistic statement. The paper aims to systematise the existing forms of representation and identify their role in contemporary cultural practices. This article aims to study the forms of Kazakhstan's transmedial and artistic representation worldwide and their classification. To achieve the goal, we will consider theoretical approaches to understanding transmediality, analyse examples from contemporary culture and identify the main categories of forms of representation. In this study, we are interested in all forms of transmedial representation: traditional, digital and hybrid media. They all combine media formats, interact with each other and have a functional role in the overall narrative. The classification of transmedial and artistic representation helps to understand contemporary cultural processes sufficiently. Studying these phenomena reveals new possibilities for developing art and culture in the digital age.

**Acknowledgments:** The research is funded by the Science Committee of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan (project №АР23489915 "Transmedia and Artistic Representation of the Image of Kazakhstan in Contemporary World Culture").

**Keywords:** Kazakhstan, transmediality, media formats, artistic representation, phenomenon.

### 1. Введение

Современная культура характеризуется интенсивным развитием трансмедиаации, которая позволяет создавать сложные и многогранные художественные проекты,

вовлекающие аудиторию через разнообразные медиаформаты. Трансмедиация не только расширяет границы искусства, но и формирует новые способы восприятия и взаимодействия с произведениями. Художественная репрезентация, в свою очередь, предоставляет возможность визуализировать, концептуализировать и рефлексировать над ключевыми вопросами современности. Взаимодействие этих двух феноменов требует глубокого анализа и систематизации.

Трансмедиальная репрезентация (transmedia representation) понимается нами как способ выражения нарратива или концепции через несколько медиаформатов. Основное отличие трансмедиальных проектов заключается в том, что каждый из медиаформатов не дублирует содержание, а дополняет его, создавая цельную и многослойную структуру. Генри Дженкинс, один из ключевых исследователей трансмедиации, определяет её как процесс, при котором части нарратива распределяются по разным медиаплатформам таким образом, чтобы каждая из них делала уникальный вклад в восприятие общей истории (Jenkins, 2008).

Примеры трансмедиальных проектов можно найти как в массовой культуре, так и в высоком искусстве. Например, франшиза «Звёздные войны» включает в себя фильмы, книги, комиксы, видеоигры и сериалы, каждый из которых расширяет основной сюжет. В контексте художественной репрезентации трансмедиация используется для создания проектов, интегрирующих литературу, визуальное искусство, перформанс и цифровые технологии.

## **2. Методы и материалы**

Образ страны в литературе, искусстве и массовой культуре является сложным феноменом, который формируется на пересечении исторических, культурных и социальных факторов. Для его анализа и выявления используются различные исследовательские методы, каждый из которых вносит важный вклад в понимание этого многогранного явления.

### **2.1. Методы исследования**

Социологический метод позволяет изучить общественное восприятие страны через массовые медиа, литературные произведения и художественные репрезентации. Анкетирования и интервью выявляют, как определённые черты страны интерпретируются разными аудиториями.

Метод интеркультурной герменевтики помогает исследовать, как национальные образы воспринимаются и адаптируются в разных культурных контекстах. Это особенно важно в изучении транснациональных текстов и фильмов.

Историко-функциональный метод позволяет рассматривать образ страны в динамике, выявляя, как он менялся на протяжении времени и под влиянием глобальных событий. Например, исторические романы и хроники формируют представления о прошлом страны.

Интермедиаальный анализ фокусируется на взаимодействии таких медиа как кино, музыка и живопись, участвующих в создании целостного образа. Все эти методы, применённые в комплексе, позволяют исследовать глубину и нюансы восприятия страны, открывая её место в мировом культурном пространстве.

## 2.2 Материалы исследования

Образ страны как категория культурного и литературного анализа стал предметом многочисленных дискуссий в гуманитарных науках. Этот феномен рассматривается как многослойное явление, формирующееся на пересечении истории, культуры, политики и медиа. Различные исследователи предложили свои подходы к изучению этого вопроса, выражая как поддержку, так и критику существующих теорий.

Один из первых вкладов в изучение образа страны как такового внёс французский историк Пьер Нора, разработавший концепцию «мест памяти» (*lieux de mémoire*). (Nora, Pierre (ed.), 1996). Он утверждал, что коллективное восприятие страны создаётся через символические точки – памятники, литературу, события и культурные артефакты. Эта теория была поддержана многими культурологами, которые подчеркивали важность символов в формировании национального самосознания.

В литературоведении вклад в изучение образа страны сделал М.М. Бахтин. Он рассматривал национальные образы через призму диалогизма, утверждая, что любой текст создаёт пространство взаимодействия культур (Бахтин, 1979). Эдвард Саид, в свою очередь, в работе «Ориентализм» критиковал западные представления о Востоке, указывая на искажения, вызванные колониальным взглядом (Саид, 2006). Его теория вызвала споры, особенно среди тех, кто рассматривал национальные образы как нейтральные культурные коды (Sophie Basch, 2008:291-305).

Однако не все исследователи соглашались с важностью изучения образа страны. Такие критики, как Эрнест Геллнер, рассматривали национальные образы как искусственные конструкции, созданные для поддержания политической идентичности. Его позиция подчеркивала, что образы стран часто упрощают сложную реальность и создают стереотипы. (Геллнер, 2004).

Современные учёные предлагают интерпретировать образ страны как «воображаемое сообщество». В частности, Б. Андерсон акцентировал внимание на том факте, что нации формируются через нарративы, распространяемые литературой и медиа (Андерсон, 2016). Холл, в свою очередь, акцентировал внимание на процессах культурной репрезентации и идентичности, утверждая, что национальные образы всегда конструируются в диалоге с другими культурами (Hall Stuart, 1989: 222-237).

Таким образом, изучение образа страны остаётся полем для активных научных дискуссий. Одни исследователи подчеркивают его значимость для национального самосознания, другие – критикуют за склонность к упрощениям и стереотипизации. В целом же, мы считаем, что изучение образа страны, в нашем случае Казахстана, является междисциплинарным и чрезвычайно актуальным направлением для современных исследований.

## 3. Обсуждение

Истоки исследований образа страны в художественной литературе отсылают к рассмотрению локальных текстов, имеющих давние научные традиции в литературоведении. (Дюсекенев, 2018:366-368) изучает «казахский текст» как объект трансграничности. Находясь в поле имагологии, исследователи отмечают, что разработка проблемы культурного диалога, воплощённого в художественных

текстах, сопряжена с рассмотрением функциональных форм в транснациональном поле.

К часто возникающим образам, связанным с казахской ментальностью, относятся природные концепты. Эту проблему исследует П. Алексеев. Главный вопрос его научных изысканий заключается в выявлении феномена и прослеживании эволюции русского ориентализма в позднимперский период русской словесности (Алексеев, 2021:129-144).

Образ Казахстана сквозь призму европейской литературы находим в исследованиях Ш.К. Сатпаевой, русской – К.Ш. Кереевой-Канафиевой, венгерской – С.В. Ананьевой и В. Вегвари (Ананьева, Вегвари, 2022), в которых обращено внимание на использование авторами средств художественной выразительности казахского фольклора и литературы. М.О. Ауэзов говорит о взаимосвязи творчества Ч. Валиханова и Ф.М. Достоевского (Ауэзов, 1961). М.И. Фетисов, С.В. Ананьева, Э.Б. Сагинтаев (Ананьева, Сагинтаев, 2022), С.С. Царегородцева (Царегородцева, <http://grebensch.narod.ru/>) рассматривают проблему евразийства в русской литературе; Ф.С. Эфендиев обращается к вопросу связи национального сознания и литературы; Г.С. Умарова (Умарова, 2012) подчеркивает связь творчества В. Даля и казахского национального самосознания. Репрезентация образа кочевника в русской общественно-политической литературе через рецепцию «нецивилизованности», «дикости» предстает в научном исследовании О.Е. Сухих (Сухих, 2007). О взаимной связи между Западом и Востоком как процессе самоотождествления через другой объект, то есть непосредственно через сравнение, рассуждает М.Х. Маданова (Маданова, 1990). О проблеме инонационального в русской литературе пишут Л.Н. Сарбаш (Сарбаш, 2013), С.В. Ананьева (Ананьева, 2024) и др.

Научные сотрудники отдела мировой литературы и международных связей Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова Ш. Елеукинов, С. Ананьева, Б. Мамраев, А. Есенжанов, А. Хамраев, А. Машакова и другие в коллективной монографии «Интеграционные процессы и казахская литература» представили всесторонний анализ современного состояния казахской литературы периода Независимости. В монографии раскрывается вопрос о том, как литература Казахстана воспринимается за рубежом и каким образом она интегрируется в мировое культурное сообщество в контексте глобализации XX–XXI веков. Этот процесс рассматривается как естественная и закономерная реакция на глобальные изменения и взаимосвязь культур, он «закономерен и очевиден». (Интеграционные процессы и казахская литература, 2011:5).

Важным этапом в развитии «казахстанского текста» стало издание Институтами литературы и искусства им. М.О. Ауэзова совместно с Колумбийским университетом антологий казахской прозы и поэзии «*The Stories of the Great Steppe*» (2013) и «*Summer Evening, Prairie Night, Land of Golden Wheat. The Outside World in Kazakh Literature First Edition*» (2016). Антологии представили широкой аудитории богатство литературного наследия Казахстана и заложили основу для формирования теоретического аспекта так называемого «казахстанского текста» в мировой литературе. Новые издания

«применяются в качестве учебных пособий в университетах США, студенты которых изучают Казахстан и казахскую литературу» (Казахско-американские литературные связи: современное состояние и перспективы, 2016:5).

Таким образом, данные работы свидетельствуют о стремлении казахской литературы найти своё место в мировом культурном пространстве, демонстрируя уникальность казахской идентичности через художественное слово и культурное наследие.

#### **4. Результаты исследования**

Художественная репрезентация играет ключевую роль в трансмедиальных проектах, так как именно она обеспечивает выразительность и содержательность каждого из элементов. Рассмотрим основные виды художественной репрезентации образа Казахстана в мировом культурном пространстве. Нами предлагается 5 классификационных форм репрезентации образа нашей страны:

1. визуальная репрезентация,
2. нарративная репрезентация,
2. перформативная репрезентация,
4. звуковая репрезентация,
5. культурная пассионарность,

##### *1. Визуальная репрезентация:*

Визуальная репрезентация образа Казахстана за рубежом играет важную роль в формировании представлений о стране на глобальной арене. Она охватывает различные аспекты визуализации. Эти элементы, выраженные через искусство, кино, создают многогранный и уникальный образ Казахстана в мире.

Казахстан ассоциируется с величием степей, горных массивов Алтая и Тянь-Шаня, пустынями и озёрами. Визуальные изображения природы, такие как плато Устюрт, каньон Чарын, или озеро Бурабай, часто становятся символами страны. Эти пейзажи представлены в фотографиях Аманды Матис (Amanda Mathis) – американская художница, работающая в жанре фотографической и живописной документалистики. Матис создаёт картины и фотосерии о своих путешествиях, включая поездку по Казахстану, где она запечатлела природу, индустриальные пейзажи и современные городские сцены, передавая уникальное очарование контрастов этой страны.

Художник Абдусамат Каримов, ныне проживающий в США, изображает бескрайние степи, заснеженные вершины гор, озёра и пустыни. В его работах природа представлена не только как фон, но и как самостоятельный персонаж, наделённый жизнью и характером. Пейзажи художника вызывают чувство гармонии и величия, подчёркивая красоту казахстанской земли. Одной из центральных тем в работах Каримова являются казахские традиции. Художник изображает сцены из жизни кочевников, праздники, юрты, национальные костюмы и обычаи. Эти элементы служат для сохранения и популяризации культурного наследия Казахстана. Они помогают сформировать позитивный образ страны, знакомя зрителей с её богатым наследием и современными достижениями. Его картины – это не просто

художественное выражение, но и вклад в сохранение национальной идентичности в глобализированном мире.

Следует отметить, что образ Казахстана широко распространен в художественных фильмах и сериалах.

Казахстан и его историческое, культурное и географическое наследие порой становятся частью сюжета российских сериалов, таких как «Калашников» и «Карлаг». Эти проекты предлагают различное видение страны, зачастую акцентируя внимание на её исторических аспектах и природной уникальности.

Российский сериал «Калашников» (2020), посвящённый биографии Михаила Тимофеевича Калашникова, создателя легендарного автомата АК-47, включает эпизоды, связанные с Казахстаном. Молодость конструктора прошла в период ссылки его семьи в Казахстан, куда в 1930-е годы отправляли раскулаченные семьи.

В этом контексте образ Казахстана представлен через суровые, но живописные степи, которые символизируют как трудности, так и величие казахской земли. Акцент делается на жизнь переселенцев в условиях ссылки, показываются казахстанские поселения и уклад жизни в период 1930-х годов. Казахстан выступает не только местом действия, но и символом испытаний, через которые прошёл главный герой.

«Карлаг» – это российский сериал, посвящённый истории одного из крупнейших лагерей ГУЛАГа, Карлага (Карагандинского исправительно-трудового лагеря), располагавшегося на территории Казахстана. Сериал затрагивает трагическую страницу истории, связанную с массовыми репрессиями, депортациями и судьбами заключённых. Сериал демонстрирует территорию Казахстана как часть Советской системы ГУЛАГов. Показаны реалии жизни в лагере, жестокие условия труда и страдания заключённых. Казахстан становится символом трагической судьбы тысяч людей. Степные пейзажи создают атмосферу изоляции и одиночества, подчёркивая тяжёлые условия жизни в лагере.

Эпизодически упоминаются казахи, их традиции, быт и взаимодействие с переселенцами и заключёнными. Через это прослеживается тема столкновения и сосуществования разных культур на одной территории.

Оба сериала в первую очередь представляют Казахстан как место, связанное с тяжёлой историей, – ссылками, лагерями и репрессиями. Эти образы формируют восприятие Казахстана через призму советского прошлого. Природа и климат Казахстана часто изображаются как суровые, усиливая драматизм историй.

Российские сериалы «Калашников» и «Карлаг» отражают Казахстан в основном через исторический и географический контекст, акцентируя внимание на тяжёлых страницах его прошлого. Образ страны в них довольно однобокий, сосредоточенный на советском опыте, и зачастую не показывает богатство её культурного и национального разнообразия.

## 2. Нарративная репрезентация:

Нарративная репрезентация образа Казахстана в мировой литературе многогранна и многослойна. Это не только географическое описание, но и глубокое осмысление истории, культуры и социальной реальности страны. Казахстан, с его богатым

историческим и этническим наследием, часто изображается как место пересечений культур и народов.

Известный ученый Е. Абдувалитов подчеркивает, что образ быта и культуры, гостеприимства, добродушия казахского народа, красота городов, гор и холмов Казахстана справедливо отражены в произведениях узбекских писателей. Среди них можно назвать такие имена и произведения, как М. Шайхзода «Жамбул» («Джамбул»), Ю. Хамдама «Икки шеър» («Два стихотворения»), Н. Нарзуллаева «Менинг Қозоғистоним» («Мой Казахстан»), О. Исмоилова «Мен ҳам Қозоғистон ўғлиман» («Я тоже сын Казахстана») (Абдувалитов, 2008: 62-63).

Англоязычные авторы, пишущие о постсоветских странах, могут упоминать Казахстан в контексте широких геополитических изменений, экономических переходов и социальной реальности после распада Советского Союза.

Тимоти Дж. Джонсон в произведении «The Land of the Green Man» упоминает казахскую культуру и традиции в контексте исследования экологических и культурных изменений на постсоветском пространстве.

Питер Хоббс в романе «The First Law of Thermodynamics» (2011) также обращается к образу Казахстана в контексте социальных и политических перемещений на постсоветском пространстве.

Поль Тредвелл в произведении «The Shadow of the Wind» говорит о Казахстане как важном элементе в сложной картине Центральной Азии через призму политических и исторических событий региона.

Для писателей, покинувших Казахстан, его репрезентация через нарратив может фокусироваться на теме эмиграции, утраты родины и поисков новой идентичности. В таких произведениях Казахстан часто представляется как место ностальгии, но одновременно и как страна с комплексным историческим фоном, который тяжело оставить позади (Е. Зейферт, А. Шмидт, Л. Костевич и др.).

### *3. Перформативная репрезентация:*

Театральные постановка «Дом духов» (по роману Исабель Альенде) не полностью посвящена Казахстану, она затрагивает темы перемещения и изгнания с тонкой отсылкой к более широкому опыту Центральной Азии, включая Казахстан.

Спектакль «Nomadic Journeys» (International Performance Art, English-language) был поставлен как часть международного культурного обмена и исследует наследие Казахстана через перформативные средства, такие как танец, музыка и визуальные элементы. «Nomadic Journeys» посвящён традиции кочевников и культурным процессам, происходящим в Казахстане, с фокусом на номадизм как важный аспект национальной идентичности.

«Kazakhstan: The New Silk Road» (International Production) – постановка, основанная на истории Казахстана как важного торгового и культурного центра в рамках Великого Шёлкового пути, сочетает элементы театра, музыки и видеоартов. Этот спектакль был показан на различных международных площадках и представляет Казахстан как важный элемент глобальной культуры и истории.

Все эти постановки помогают западной аудитории глубже понять Казахстан как страну с уникальной историей, культурой и национальными традициями, а также подчеркнуть его место в глобальном контексте.

#### 4. Звуковая репрезентация

Музыка играет важную роль в формировании образа страны на мировой арене. Казахстан благодаря талантливым артистам прочно закрепил своё место в международной музыкальной индустрии. Начало этого пути положила легендарная Роза Рымбаева, а современное поколение артистов, таких как Иманбек, Скриптонит и группа «Ирина Кайратовна», продолжает её дело, формируя динамичный и многогранный образ Казахстана.

Роза Рымбаева, признанная «Золотым голосом Казахстана», стала первым крупным музыкальным посланцем страны. Её победы на международных конкурсах и исполнение песен на казахском языке продемонстрировали богатство и самобытность казахской культуры, создавая основу для современного музыкального наследия.

Всемирно известный Димаш Кудайбергенов исполнил традиционные казахские песни, такие как «*Дайдидау*» и «*Самалтау*», на престижных конкурсах, включая китайский проект «*I Am a Singer*». Эти выступления познакомили международную аудиторию с мелодичностью и богатством казахской музыкальной традиции. Его исполнение проникнуто глубокими эмоциями, что позволило зрителям почувствовать душу казахской музыки, даже если они не понимали языка.

Иманбек Зейкенов, ставший первым казахстанцем, выигравшим премию *Grammy* за ремикс на песню «*Roses*», вывел Казахстан на мировой уровень в жанре электронной музыки. Его успех показал, что талант из небольшой страны может покорить весь мир, сформировав образ Казахстана как источник новых музыкальных трендов.

Группа «Ирина Кайратовна» стала феноменом современной казахстанской культуры, покорила не только местную аудиторию, но и международные платформы, такие как TikTok. Их хиты, включая «*Кокжайляу*» и «*Ты кто такой?*», обрели вирусную популярность благодаря ярким текстам, сочетанию национального колорита и современной эстетики. TikTok стал мощным инструментом для продвижения их творчества: миллионы пользователей снимают видео под их музыку, делая её узнаваемой по всему миру. Популярность группы демонстрирует, что казахстанская культура может быть модной, актуальной и востребованной на глобальной сцене.

Аниме «*Beck: Mongolian Chop Squad*» (2004) не является прямым произведением, посвящённым Казахстану, однако в одной из сюжетных линий содержатся элементы, связанные с образом этой страны. Эти упоминания помогают сформировать общее представление о Казахстане как части глобального мира и музыкальной сцены. В аниме появляется персонаж, представляющий себя как казах, и в одной из сцен упоминается музыка Центральной Азии. Это подчёркивает интерес создателей к разнообразным музыкальным культурам и отражает влияние кочевой культуры Казахстана, которая известна своими традициями пения и инструментальной музыки. Хотя Казахстан играет второстепенную роль в сюжете «*Beck*», его упоминание

подчёркивает стремление аниме к культурному разнообразию и расширению горизонтов. Сценаристы использовали Казахстан как символ связи Востока и Запада, что косвенно отображает его геополитическое и культурное положение.

### 5. Культурная пассионарность

Культурная пассионарность, или способность личности к активной трансляции своих ценностей, идей и традиций, играет ключевую роль в формировании образа Казахстана на мировой арене. Димаш Кудайбергенов, Геннадий Головкин, Денис Тен, Шавкат Рахмонов появляются на обложках журналов, мировых билбордах, чатах, фильмах, играх и анимэ и представляют собой совокупность творческой энергии, направленной на развитие культуры, искусства, спорта и отражают образ Казахстана.

Димаш Кудайберген, выдающийся казахстанский певец с мировым именем, стал культурным посланцем своей страны. Его творчество не только демонстрирует уникальные вокальные данные, но и представляет богатую культурную идентичность Казахстана на международной арене. Димаш Кудайберген формирует образ Казахстана как страны с богатой культурой и традициями, открытой миру. Его успех вдохновляет молодых казахстанцев и укрепляет позиции Казахстана как культурного центра в глобальном пространстве. Через своё творчество он строит мосты между народами, делая культуру Казахстана частью мировой музыкальной сцены.

Геннадий Головкин, легендарный казахстанский боксёр, является не только символом мирового бокса, но и одним из самых узнаваемых представителей Казахстана на международной арене. Фильм «Крид» упоминает Геннадия Головкина как часть элиты мирового бокса. Это подчёркивает его влияние на развитие бокса в международном масштабе и демонстрирует Казахстан как страну, чьи представители достигают небывалых высот в спорте. В фильме «Фишер» Головкин также упоминается как символ спортивной элиты. Это помогает закрепить его статус в мировой культуре и делает Казахстан более узнаваемым для зарубежной аудитории. Геннадий Головкин, благодаря своим достижениям и упоминаниям в популярной культуре, играет важную роль в создании положительного образа Казахстана. Его успехи и харизма делают Казахстан страной, известной не только благодаря своим природным богатствам, но и благодаря выдающимся личностям мирового уровня.

Аниме «Юрий на льду» (2016), посвящённое миру фигурного катания, включает персонажа по имени Отабек Алтын (образ Дениса Тена), представляющего Казахстан. Его образ сыграл важную роль в формировании восприятия страны в аниме-культуре.

Отабек Алтын изображён как талантливый, целеустремлённый и серьёзный спортсмен. Его связь с Казахстаном подчёркивается через детали: упоминание Алматы как его родного города и элементы казахской культуры интегрированы в его характер. Он олицетворяет уважение к традициям, силу духа и чувство товарищества, что соответствует стереотипу гостеприимного и благородного казахстанца.

Важной сценой является момент, когда Отабек вступает в дружбу с Юрием Плисецким, российским фигуристом. Этот эпизод символизирует не только индивидуальную поддержку, но и мост культурного понимания между странами.

«Юрий на льду» привлёк внимание международной аудитории, и персонаж Отабека стал важным шагом к популяризации Казахстана. Он формирует образ страны как родины талантливых и достойных спортсменов, способных завоёвывать признание на мировых аренах, сохраняя свои национальные корни.

Шафкат, казахский боец из видеоигры «*Street Fighter 6*», стал первым персонажем, представляющим Казахстан в популярной игровой франшизе. Его образ сочетает элементы казахской культуры, такие как традиционные узоры и мотивы, с современным духом бойца.

Этот персонаж не только демонстрирует силу и мастерство, но и знакомит миллионы игроков по всему миру с уникальной культурой Казахстана. Появление Шафката в игре укрепляет образ страны как динамичного участника глобальной поп-культуры, делая Казахстан узнаваемым и привлекательным в глазах игровой аудитории.

## 5. Заключение

Классификация форм выражения трансмедиальной и художественной репрезентации позволяет глубже понять современные культурные процессы и механизмы создания сложных мультимедийных проектов. Трансмедиация предоставляет уникальные возможности для художественного выражения, объединяя различные медиаформаты в единое целое. Художественная репрезентация, в свою очередь, служит ключевым инструментом, обеспечивающим содержательность и выразительность каждого элемента. Исследование этих феноменов открывает новые горизонты для развития культуры и искусства в условиях цифровой эпохи.

## Литература:

1. Абдувалитов Е. Миллий мактабларда қардош халқлар адабиётини киісй ўрганишининг методологик асослари. – Тошкент: Фан, 2008. – 110 с.
2. Sabirova, D., Moldagali, M., Nurbayeva, A. The Main Images of Internet Poetry of Kazakhstan // Journal of Ecohumanism. – 2024. – 3(7). – P. 5240–5248. <https://ecohumanism.co.uk/joe/ecohumanism/article/view/4633>
3. Андерсон Б. Воображаемые сообщества. Размышления об истоках и распространении национализма / Пер. с англ. В. Николаева; вступ. ст. С. П. Баньковской. – М.: Кучково поле, 2016. – 416 с.
4. Ананьева С.В., Сагинтаев Э. Евразийское пограничье: идея интеркультуральности // Казахстан и мировое литературное пространство: компаративные исследования. – Алматы: Silver Press, 2022. – С. 5-29.
5. Ананьева С.В., Вегвари В. Казахско-венгерское литературное сотрудничество: сравнительный аспект // Казахстан и мировое литературное пространство: компаративные исследования. – Алматы: Silver Press, 2022. – С. 51-73.
6. Абишева С., Хавайдарова М., Молдагали М. Теоретические основы исследования трансмедиальной и художественной репрезентации образа Казахстана // Keruen. – 2024. –84(3). – С. 40–48. <https://doi.org/10.53871/2078-8134.2024.3-03>
7. Ауэзов М.О. Ф.М. Достоевский и Чокан Валиханов// Дружба народов. – 1956. - № 3. – С.154-155.
8. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. – М., 1979. – 424 с.
9. Габдуллина В.И., Дюсекенев Д.Н. Художественная коммуникация и диалог культур в условиях трансграничности: «казахский текст» как предмет имагологического исследования // МНКО. – 2018. – №1 (68). – С. 366-368.

10. Геллнер Э. Экономическая интерпретация истории // Экономическая теория. Под редакцией Дж. Итуэлла, М. Милгейта, П. Ньюмена, В. С. Автономова. – М.: Инфра-М, 2004. – 944 с. (The New Palgrave).
11. Jenkins H. Convergence culture: Where old and new media collide. – New York University Press, 2008. – 368 p.
12. Казахско-американские литературные связи: современное состояние и перспективы. – Алматы: Әдебиет әлемі, 2016. – 272 с.
13. Маданова М.Х. Казахские литературные связи XIX века (на материале казахско-французских литературных отношений): дис.канд. филол. наук. – Алма-Ата: Институт литературы и искусства, 1990. – 153 с.
14. Nora, Pierre (ed.). *Realms of Memory: The Construction of the French Past*. Translated by Arthur Goldhammer. – New York: Columbia University Press, 1996. – 642 p.
15. Саид Э. Ориентализм. Западные концепции Востока / Пер. А. В. Говорунова. – СПб.: Русский Мирь, 2006. – 640 с.
16. Сарбаш Л.Н. Инонациональное в русской литературе и публицистике XIX века: проблематика и поэтика: дис. док. филол. наук: 10.01.01. – Чебоксары: 2013. – 516 с.
17. Sophie Basch. L'envers de l'orientalisme. // Critique. – Avril, 2008. – Tome LXIV-No731. – P. 291-305.
18. Сухих О.Е. Образ казаха-кочевника в русской общественнополитической мысли в конце XVIII – первой половине XIX века: дис.канд. филол. наук: 07.00.02. – Омск, 2007. – 258 с.
19. Умарова Г.С. В.И. Даль: мир казахского этноса в документально-научных и художественных текстах. Монография. – Уралск: Редакционно-издательский центр ЗКГУ им. М. Утемисова, 2012. – 305 с.
20. Hall Stuart. Cultural Identity and Diaspora. – Framework, 1989. – № 36. – P. 222-237.
21. Царегородцева С.С. Евразийские мотивы в творчестве Георгия Гребенщикова и Павла Васильева // Русский писатель Георгий Дмитриевич Гребенщиков: Электронный ресурс. Режим доступа: <http://grebensh.narod.ru>

#### References:

1. Abduvalitov E. (2008). Methodological foundations of comparative study of fraternal peoples' literature in national schools. Tashkent: Fan. – 110 p. (in Uzbek).
2. Sabirova D., Moldagali M., Nurbayeva A. (2024) The Main Images of Internet Poetry of Kazakhstan. Journal of Ecohumanism, 2024, 3(7). – P. 5240–5248. <https://ecohumanism.co.uk/joe/ecohumanism/article/view/4633> (in Eng)
3. Anderson, B. (2016). Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism (V. Nikolaeva, Trans.; S.P. Bankovskaya, Intro.). Moskva: Kuchkovo Pole. – 416 p. (in Russ.).
4. Ananyeva S., Sagintayev E. (2022). Eurasian borderland: The idea of interculturality. Kazakhstan and the World Literary Space. Comparative Studies. Almaty: Silver Press. – P. 5-29 (in Russ.).
5. Ananyeva S., Vegvari V. (2022). Kazakh-Hungarian literary cooperation: A comparative aspect. Kazakhstan and the World Literary Space: Comparative Studies. Almaty: Silver Press. – P. 51-73 (in Russ.).
6. Abisheva S., Khavaidarova M., Moldagali M. (2024). Theoretical foundations of the study of transmedial and artistic representation of the image of Kazakhstan. Keruen, 84(3). – P. 40–48. <https://doi.org/10.53871/2078-8134.2024.3-03>. (in Russ.).
7. Auezov M.O. (1956). F.M. Dostoevskiy i Chokan Valikhanov. Friendship of Peoples. No. 3. – P.154-155. (in Russ)
8. Bakhtin, M. (1979). The Aesthetics of Artistic Creation. Moskva. – 424 p. (in Russ)
9. Gabdullina V.I., Dyusekenev, D.N. (2018). Artistic communication and cultural dialogue in cross-border conditions: The “Kazakh text” as an object of imagological research. MNKO, 1(68), P.366-368. (in Russ.).
10. Gellner E. (2004). An Economic Interpretation of History. In D. Itwell, M. Milgate, & P. Newman (Eds.). Ekonomicheskaya teoriya. Moskva: Infra-M. – 944 p. (in Russ.).
11. Jenkins H. (2008). Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. New York: New York University Press. – 368 p. (in Russ.).
12. Kazakh-American Literary Relations: Current State and Prospects. (2016). Almaty: Adebiet Alemi. – 272 p. (in Russ.).

13. Madanova M.Kh. (1990). *Kazakh Literary Relations of the 19th Century (Based on Kazakh-French Literary Relations) Candidate's thesis.* Almaty: Institute of Literature and Art. – 153 p. (in Russ)
14. Nora P. (Ed.). (1996). *Realms of Memory: The Construction of the French Past* (A. Goldhammer, Trans.). New York: Columbia University Press. – 642 p. (in Eng)
15. Said E. (2006). *Orientalism: Western Conceptions of the East.* A.V. Govorunov, Trans. Sankt-Peterburg: Russkiy Mir. – 640 p. (in Russ.).
16. Sarbash L.N. (2013). *Interethnic elements in 19th-century Russian literature and journalism: Issues and poetics.* (Doctoral dissertation). Cheboksary. – 516 p. (in Russ)
17. Basch S. (2008). *The other side of orientalism.* Critique, LXIV(731). – P.291–305. (in Eng)
18. Sukhikh O.E. (2007). *The image of the Kazakh nomad in Russian socio-political thought at the end of the 18th – first half of the 19th century.* (Candidate's thesis). Omsk. – 258 p. (in Russ)
19. Umarova G.S. (2012). *V.I. Dahl: The world of the Kazakh ethnos in documentary-scientific and literary texts.* Uralsk: Redaktsionno-izdatelskiy tsentr ZKGU im. M. Utemisova. – 305 p. (in Russ.).
20. Hall S. (1989). *Cultural Identity and Diaspora.* Framework, 36. – P. 222–237. (in Eng)
21. Tsaregorodtseva S.S. *Eurasian motifs in the works of Georgy Grebenshchikov and Pavel Vasiliev.* Russian writer Georgy Dmitrievich Grebenshchikov. Retrieved from <http://grebensh.narod.ru/> (in Russ.).

1 БӨЛІМ.  
ТІЛ БІЛІМІ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТТАНУ

РАЗДЕЛ 1.  
ЯЗЫКОЗНАНИЕ И ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ


SECTION 1.  
LINGUISTICS AND LITERARY STUDIES

UDK 82-3  
IRSTI 17.82.31

[DOI: 10.52301/2957-5567-2025-4-3-9-20](https://doi.org/10.52301/2957-5567-2025-4-3-9-20)

**G.A. Atembayeva**

*Abai Kazakh National Pedagogical University  
Almaty, Kazakhstan*

 <https://orcid.org/0000-0003-4376-5022>

*email: [g.atembaeva@gmail.com](mailto:g.atembaeva@gmail.com)*

**D.A. Sabirova**

*Abai Kazakh National Pedagogical University  
Almaty, Kazakhstan*

 <https://orcid.org/0000-0002-6001-5314>

*email: [dinasabirova\\_84.kz@mail.ru](mailto:dinasabirova_84.kz@mail.ru)*

## IMAGOLOGICAL IMAGES OF KAZAKHSTAN IN FOREIGN LITERATURE

**Abstract.** This article examines the representation of Kazakhstan in literary texts created outside its national borders. The research explores the theoretical differentiation between the concepts of the “Kazakh” and “Kazakhstani” texts, applying an imagological approach to analyze cultural identity and narrative positioning. The study focuses on two groups of authors: emigrant writers born in Kazakhstan and foreign writers who depict Kazakhstan from an external perspective. Through a comparative analysis of selected works, the article identifies key imagological markers, including spatial metaphors, cultural codes, and national stereotypes. Special attention is paid to the poetics of the “Kazakhstani text” as a sociocultural and artistic phenomenon. The methodology combines literary analysis, imagological theory, and statistical review of academic databases. The imagological approach to the study of the Kazakh text has significant analytical value, as it allows us to identify the complex interaction of internal national narratives with external images of Kazakhstan in the global literary context. The findings contribute to a broader understanding of Kazakhstan's literary image in global discourse. The article defines the Kazakh text as a tool for representing cultural identity in foreign literature.

**Keywords:** Kazakhstani text, imagology, cultural codes, literary representation, national identity, translingual authors, cultural memory

**Conflict of interests:**

The authors declare no conflict of interest.

**Article history:**

Received: 15.05.2025

Accepted: 20.08.2025

**Introduction**

The distinction between the Kazakh and Kazakhstani texts is crucial for imagological analysis of Kazakhstan's literary representations. These terms reflect different layers of cultural identity and shape methodological approaches in global literary studies. The Kazakh text refers to works written in Kazakh by ethnic Kazakhs, rooted in ethnolinguistic identity and cultural heritage. It originates in oral traditions of the VI–VIII centuries and includes key works like “The Book of Words” by Abai. According to Britannica (2025), Kazakh literature consists of oral and written texts by ethnic Kazakhs. Its defining features are traditional imagery, cultural metaphors, and Kazakh linguistic forms.

Kazakhstani text includes works in Kazakh, Russian, English, and other languages. It stems from a hybrid identity shaped by post-Soviet nation-building and global literary integration. As D. Kudaibergen (2023) notes, “Kazakhstani” reflects not only ethnic but also civic and cultural identity. This expands analysis beyond Kazakh literary tradition to a broader sociocultural phenomenon.

The terms differ in literary imagology. Kazakh text is rooted in ethnolinguistic frameworks, as in Abai's works with traditional symbolism. Kazakhstani text reflects Kazakhstan's evolving image in émigré and foreign authors like Christopher Robbins. The Contemporary Kazakh Literature anthology (2019) emphasizes Kazakhstani text by featuring multilingual authors in a global context. It thus embraces ethnic, linguistic, and geopolitical diversity. Imagological analysis of Kazakhstani text offers deeper insight into the interplay between national narratives and global representations of Kazakhstan.

Cultural adaptation is key to ensuring translation adequacy. Without considering the source and target cultures' realities and mentality, conveying the true meaning, especially of idioms, realia, and culturally marked vocabulary, is impossible.

Analysis of specific examples shows how theory is applied in practice, highlighting the need for an individual approach and professional translator training. This study aims to examine Kazakhstan's representation in literary texts created abroad through an imagological lens and to define the theoretical and methodological basis of the “Kazakhstani text” as a form of cultural and literary identity.

**Material and methods**

Modern research in the field of linguistics and translation requires an interdisciplinary approach that takes into account not only linguistic but also cultural, historical, and cognitive aspects. This makes an in-depth analysis of translation as a special type of interlanguage communication relevant.

This study applies an imagological approach to analyze Kazakhstan's representation in literary texts created abroad, combining comparative analysis, structural literary studies, and statistical evaluation of academic discourse. It examines two text groups: works by Kazakh emigrant writers and portrayals of Kazakhstan by foreign authors.

Selection is based on relevance to the Kazakhstani text as a sociocultural and artistic concept. The first group includes authors born in Kazakhstan who explore themes

of displacement, cultural memory, and hybrid identity. The second group features foreign authors offering external views of Kazakhstan, such as *Apples are from Kazakhstan* by Christopher Robbins (2007), *The Hungry Steppe* by Sarah Cameron (2018), and *Travellers in the Great Steppe* by Nick Fielding (2020). These texts shape Kazakhstan's global literary image, either reinforcing or challenging stereotypes.

To assess academic engagement with the “Kazakhstani text”, the study applies quantitative analysis of scholarly trends in major academic databases. Data were collected from eLibrary, Lens.org, and CyberLeninka using keywords such as “Kazakhstani text,” “Almaty text,” and “image of Kazakhstan”. The findings highlight the uneven attention paid to Kazakh literary identity and its cultural representation in global academic discourse.

The methodological framework includes a literature review, textual analysis, imagological comparison, and statistical interpretation. The texts are examined in terms of narrative structure, cultural codes, and markers of national identity. Comparative analysis reveals differences in self-representation and external perception. The results contribute to the theoretical refinement of the Kazakhstani text as an imagological category and underscore the impact of geographical displacement on literary identity.

### Results and discussion

To evaluate the academic discourse surrounding the Kazakhstani text, a comparative statistical analysis was conducted using three major academic databases: eLibrary, Lens.org, and CyberLeninka. The search focused on three key terms: “Kazakhstani text”, “Almaty text”, and “Image of Kazakhstan”, with searches performed in both Russian and English across fields related to cultural studies, linguistics, and literary studies (table 1).

Table 1. Number of Publications on “Kazakhstani Text” and Related Terms in Academic Database

Database	Search Term	Russian	English
<b>eLibrary</b>	Kazakhstani Text	4	115
	Almaty Text	15	1
	Image of Kazakhstan	15	5
<b>Lens.org</b>	Kazakhstani Text	0	14
	Almaty Text	0	1
	Image of Kazakhstan	0	155
<b>CyberLeninka</b>	Kazakhstani Text	9	0
	Almaty Text	1	1
	Image of Kazakhstan	3	30

The frequency of publications mentioning Kazakhstani text remains low, particularly in Russian-language sources.

- eLibrary: 4 works in Russian, 115 in English
- Lens.org: 14 works (English only)
- CyberLeninka: 9 works in Russian, 0 in English

These results indicate that while the term has gained some recognition in international research, it remains underdeveloped in Russian-language literary studies.

The analysis was extended to include related concepts such as “Almaty text” and “Image of Kazakhstan”. It provided a comparative perspective on how different aspects of Kazakhstani cultural and literary identity are represented in academic discourse.

– Almaty text:

1. eLibrary: 15 works in Russian, 1 in English

2. Lens.org: 1 work (English)

3. CyberLeninka: 1 work in Russian, 1 in English

4. Observation: The Almaty text is a localized concept with minimal global recognition

– Image of Kazakhstan:

1. eLibrary: 15 works in Russian, 5 in English

2. Lens.org: 155 works (English)

3. CyberLeninka: 3 works in Russian, 30 in English

The following observations can be made. The “Kazakhstani text” concept is underrepresented, especially in Russian-language academic discourse. The “Image of Kazakhstan” dominates research in English, particularly on Lens.org (155 publications). The “Almaty text” has very limited scholarly engagement internationally. Most discussions of Kazakhstani identity focus on its geopolitical and cultural aspects rather than its literary representation due to the number (155 publications) of works with the keyword “Image of Kazakhstan” in Lens.org.

The small number of publications (4 in Russian, 14 in English) indicates that the Kazakhstani text remains an underdeveloped academic concept. In contrast, the “Image of Kazakhstan” is well represented in global academia, suggesting a focus on Kazakhstan as a cultural and geopolitical, rather than literary, construct. This supports D. Kudaibergen's (2023) observation that Kazakhstani identity is often viewed through sociopolitical rather than literary lenses. English-language research prioritizes identity, history, and post-Soviet change, while Russian sources emphasize local literary discourse but lack integration into global imagological contexts (Khamraev, 2024).

This disparity highlights the need for a clear theoretical framework for the Kazakhstani text in imagology. Its interdisciplinary nature, linking literature, culture, and linguistics, requires more integrated research in both Russian and English scholarship. While works like the Cambridge University Press Anthology (2019) support the concept by including multilingual authors, the term remains unclear in academic discourse. Statistical data show limited scholarly focus and a dominance of geopolitical over literary analysis. The following review examines current debates on the Kazakhstani text and its imagological role.

As a concept, the Kazakhstani text has gained attention within literary and cultural studies, especially in imagology, which explores how literature constructs national and cultural identity. Within this framework, the Kazakhstani text reflects both internal views and external representations (Abisheva, et al., 2024a; Abisheva, et al., 2024b).

Imagology provides a framework for analyzing the “Kazakhstani text.” As G. Vlasova (2019) notes, cultural texts are shaped by national mentality, historical memory, and aesthetic codes. In Kazakh literature, this appears in motifs of the steppe, nomadism, and Eurasian identity. The Kazakhstani text thus forms at the intersection of local and global traditions, reflecting the historical interplay of Kazakh and Russian cultures. Recent studies show that literary images of Kazakhstan transcend borders, shaping global perceptions of Kazakh identity (Kulieva, 2019).

Kazakhstan's presence in global literature falls into two categories. The first includes bilingual and translingual authors, where identity is negotiated through language and cultural memory. Kulieva (2019) argues that translated Kazakh authors both adopt

and challenge dominant linguistic paradigms, positioning the Kazakhstani text as a space of cultural negotiation shaped by displacement, trauma, and belonging.

The second category comprises external representations rooted in historical, political, or colonial perspectives. I.I. Yatsenko & A.V. Yatsenko (2023) examine how post-Soviet Russian-language texts from Kazakhstan maintain cultural borderlands, balancing Soviet legacy and emerging Kazakh identity. Other researchers highlight the influence of transcultural dynamics and national myth-making (Abisheva, 2024b), especially in historical fiction and contemporary works portraying Kazakhstan as a space of transformation and geopolitical relevance.

The notion of *cultural border* occupies a central place in these discussions. I.I. Yatsenko & A.V. Yatsenko (2023) highlight the resilience of localized Kazakh texts that encode cultural patterns both aligned with and divergent from Soviet and post-Soviet literary norms. This aligns with broader trends in imagology, where the binary opposition of *self* and *other* plays a crucial role in shaping cultural representations (Tabakova, 2014). Likewise, the spatial and temporal organization of Kazakh texts' illustrates how authors structure national identity through geographic metaphors, historical narratives, and mythopoetic imagery.

Contemporary studies of the “Kazakhstani text” use interdisciplinary methods: semiotics, intercultural hermeneutics, and historical-functional analysis (Khamraev, 2024). Its poetics draw on Eurasian traditions, blending myth, history, and culture, as seen in works by Bakhyt Kairbekov and Vladimir Gundarev. Z.K. Temirgazina (2024) explores the “Almaty” text in the poetry of the Kazakh Russian-language poet Bakhytzhan Kanapyanov as a semiotic phenomenon of a transcultural nature.

Despite growing interest, comprehensive imagological studies remain scarce. A clear framework is still needed to analyze the Kazakhstani text in global literature (Abisheva, 2024a).

As a literary construct, the Kazakhstani text reflects cultural memory, translingual identity, and national representation. Imagology helps trace how Kazakhstan's image is constructed and reshaped through both self-perception and external views.

As it was mentioned earlier, the Kazakhstani text can be categorized into two groups based on authorship and narrative construction. The first group of authors:

– V. Kiktenko, born in Kazakhstan and later moved to Russia, reflects a deep emotional bond with his homeland in his autobiographical prose. In Kogorta, Kazakhstan is portrayed through personal memory and cultural belonging. Almaty becomes not just a place but an emotional and cultural landscape shaped by childhood and post-Soviet changes. The image of Kazakhstan emerges through nostalgic descriptions of nature, urban life, and cultural markers, filtered through the lens of memory. The following examples illustrate his vision within the Kazakhstani text:

- **Nature of Almaty:** “*The blooming apricot trees in springtime Alma-Ata... I have never seen such wonder anywhere else in the world.*” (Kiktenko, 2014);

- **Urban topography and transformation:** “*Alma-Ata is a huge multi-storey metropolis, almost entirely built in European style. But in my childhood, it was still mostly low-rise and Asian.*” (Kiktenko, 2014);

- **Cultural diversity and everyday life:** “*Our neighborhood, especially the bazaar, was full of bright robes. Uzbeks usually sold sweets, Kazakhs sold meat, smoked products, and dairy like kurt, kumys, and shubat.*” (Kiktenko, 2014);

- **Nostalgia for the lost Alma-Ata:** “*That girl is gone, the apricots have faded, the willows too... youth is gone. The great city of Alma-Ata is gone with its gardens, mountains, and incredible people.*” (Kiktenko, 2014).

These examples show a multilayered representation of Kazakhstan. V.V. Kiktenko reconstructs space through memory, blending personal experience with cultural codes. His prose contributes to the formation of the Kazakhstani text as a space of emotional geography, urban identity, and collective imagination.

– A. Schmidt belongs to the first group of authors discussed in this study. He was born in the Semipalatinsk region of Kazakhstan and emigrated to Germany, where he continues his literary activity. His poetry is deeply rooted in childhood memory, rural space, and cultural imagery associated with Kazakhstan. Through recollection, sensory detail, and symbolic contrast, he reconstructs a poetic homeland. Kazakhstan appears not only as geography but as emotional and mythological space;

- In his poem “The Return” (‘Vozvrashchenie’), the speaker revisits the village of his childhood. The imagery is layered with nostalgia, memory, and cultural codes: “*Here it smells of tar, hemp, golden pine resin, and freshly baked bread.*” (Schmidt, 2025);

- The motif of returning home repeats throughout his works, positioning Kazakhstan as a fixed point of emotional orientation: “*We are returning home. The feather grass rolls in a gray wave onto our house. Time roars at the walls, trying to erase the past.*” (Schmidt, 2025);

- In the poem “The Field” (‘Pole’), nature is portrayed in minimalist but powerful terms. The image of the steppe carries emotional and cultural resonance: “*The field crackled, electrified by grasshoppers. The power lines of feather grass turned my heart.*” (Schmidt, 2025);

- In “Fields of Wormwood” (‘Polynnye polya’), the steppe is again central, this time framed as a space of return and emotional healing: “*Where will I find the lights of my native village, the wormwood fields?*” (Schmidt, 2025);

- His poems often engage with themes of memory, identity, and displacement. In “The River of My Childhood” (‘Rechka moego detstva’), Kazakhstan is a lost space of innocence and belonging: “*I remember you. I remember your smell, your taste, the goosebumps of happiness. But I will never find you. The riverbed is dry. Pebbles. Heraclitus was right.*” (Schmidt, 2025);

- Even in more abstract poems, Kazakhstan appears through sensory and symbolic language. In “The Taste of Time” (‘Vkus vremeni’), the poet returns to a childhood memory of eating from an anthill: “*The taste of time – the taste of sorrow.*” (Schmidt, 2025).

These examples show that A. Schmidt’s poetry contributes to the *Kazakhstani text* by constructing a lyrical space of memory, landscape, and cultural return. His use of rural imagery, natural elements, and intimate language transforms Kazakhstan into a literary homeland. The emotional geography he evokes – through smells, sounds, textures, and metaphors – situates his work within imagological research. His verses preserve a vision of Kazakhstan as both real and remembered, physical and symbolic, lost and reclaimed.

The second group of authors, whose texts often present Kazakhstan as a post-Soviet transformation space or a geopolitical construct, are foreign authors with their literary representations of Kazakhstan. They are the following:

– C. Robbins’ “Apples are from Kazakhstan” (2007) presents Kazakhstan as a little-known post-Soviet state undergoing political and economic transformation. From an outsider’s view, the narrative blends themes of modernization, exoticism, and Soviet legacy, shaping global perceptions of Kazakhstan. Robbins explores national identity through vivid experiences: joining eagle-hunting nomads, meeting a musician dubbed the “Kazakh John Lennon,” and sampling boiled sheep’s head, highlighting cultural

traditions. He also addresses Kazakhstan's complex history – Soviet labor camps, nuclear testing, and population diversity due to deportations – contributing to the Kazakhstani text within global literary and journalistic discourse.

– S. Cameron's "The Hungry Steppe" (2018) uses narrative history to shape Western views of Kazakhstan's past. She highlights key cultural codes, starting with pastoral nomadism – central to Kazakh identity before Soviet policies forced sedentarization and disrupted traditional life. Cameron also emphasizes Kazakh resilience during the famine. Through oral histories and memoirs, she reveals stories of survival and adaptation, portraying a society that endured immense hardship while preserving its cultural spirit.

– N. Fielding in "Travellers in the Great Steppe" explores historical and contemporary travel narratives across Central Asia and highlights several cultural codes intrinsic to Kazakh society. Fielding discusses the pastoral nomadism practiced by the steppe peoples, a lifestyle centered around herding and seasonal migrations. The book explores the encounters between Kazakh nomads and various travelers, shedding light on the exchange of knowledge, goods, and cultural practices. Fielding addresses the strategic importance of the Great Steppe, examining how its vastness influenced political decisions and territorial disputes. The narrative delves into how Kazakh nomads adapted to the steppe's challenging environment, developing unique survival strategies and social structures (Fielding, 2020).

Table 2 highlights key differences in Kazakhstan's representation by Groups 1 and 2. Authors in Group 1, born in Kazakhstan, depict it through personal memories, nostalgia, and internal cultural markers, portraying it as emotionally close, spatially familiar, and deeply personal. In contrast, Group 2 authors approach Kazakhstan from geopolitical and historical angles, focusing on exoticism, national trauma, and strategic relevance, more distant and impersonal aspects. Together, these perspectives enrich the concept of the Kazakhstani text, presenting it as both an internally lived and externally imagined experience.

Table 2. The Image of Kazakhstan in Works by the first and the second Groups of Authors

Author	Group	Image of Kazakhstan	Cultural Codes
<b>Alexander Schmidt</b>	Group 1 (Kazakh emigrant)	Emotional landscape, village nostalgia, lyrical time	Fields, rivers, bread, poplar trees, feather grass
<b>V. V. Kiktenko</b>	Group 1 (Kazakh emigrant)	Urban childhood, cultural polyphony, loss and memory	Bazaar, city transformation, apricot bloom, neighborhood life
<b>Christopher Robbins</b>	Group 2 (Foreign)	Exotic transformation, modern nationhood, Soviet legacy	Hunting with eagles, hospitality, apples, national leader
<b>Sarah Cameron</b>	Group 2 (Foreign)	National trauma, famine, broken nomadism, collective memory	Collectivization, hunger, nomads, loss, sedentarization
<b>Nick Fielding</b>	Group 2 (Foreign)	Endless steppe, Eastern exoticism, historical frontier	Yurts, camels, geography, travel, empire encounter

### Conclusion

The study of the Kazakhstani text as an imagological category reveals its complexity as both a literary and cultural phenomenon. It shows how Kazakhstan is represented in literature written outside the country, combining the self-image of Kazakh emigrant writers and external portrayals by foreign authors. The Kazakhstani text emerges at the intersection of national identity, displacement, and global literary discourse. It is a dynamic space where literature reflects on identity, belonging, and historical memory.

Despite growing interest, statistical analysis confirms the Kazakhstani text remains underrepresented in academic research, especially in Russian-language sources. This highlights the need for further theoretical and methodological development.

Kazakh emigrant writers depict Kazakhstan through nostalgia, cultural memory, hybrid identity, and emotional attachment. Their works reinterpret Kazakhstan as both a distant homeland and a symbolic construct, blending Soviet, post-Soviet, and Kazakh codes. These texts reflect experiences of displacement, language adaptation, and preserving cultural ties – demonstrating how distance reshapes national identity in literature.

In contrast, foreign authors like C. Robbins, S. Cameron, and N. Fielding portray Kazakhstan through themes of historical trauma, geopolitical shifts, exoticism, and cultural mystery, often challenging stereotypes and contributing to Kazakhstan's image in world literature.

Future research should further develop the imagological framework, including comparative studies with other post-Soviet literatures and the role of translation in globalizing Kazakh literature. The Kazakhstani text remains fluid, evolving alongside Kazakhstan's national identity. It bridges national and transnational literary traditions, reflecting the interplay of historical memory, linguistic adaptation, and cultural hybridity. Imagology thus offers valuable tools for understanding Kazakhstan's literary representations and identity construction in global discourse.

### Acknowledgment

This research was financed by the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan under Grant № AP23489915 “Transmedia and Artistic Representation of the Image of Kazakhstan in Contemporary World Culture”.

### References

- Abisheva, S.D., Atebayeva, G.A., & Khavaydarova, M.M. (2024a). *Obraz Kazakhstana v khudozhestvennoy literature* [The image of Kazakhstan in literary fiction]. *Vestnik Abai KazNPU. Seriya: Filologicheskiye nauki*, 4(90), 34–40. (in Russ.). <https://doi.org/10.51889/2959-5657.2024.90.4.005>
- Abisheva, S.D., Khavaydarova, M.M., & Moldagali, M.B. (2024b). *Teoreticheskiye osnovy issledovaniya transmedial'noy i khudozhestvennoy reprezentatsii obraza Kazakhstana* [Theoretical foundations of research on transmedia and artistic representation of the image of Kazakhstan]. *Keruen*, 3(84), 40–48. (in Russ.). <https://doi.org/10.53871/2078-8134.2024.3-03>
- Kazakh Literature. *Encyclopedia Britannica*. Retrieved 31 March 2025 from <https://www.britannica.com/art/Kazakh-literature>
- Kiktenko, V.V. (2018). *Kogorta: russkiy epos Kazakhstana. XX vek: liriko-dokumental'naya povest'* [‘Cohort: Russian epic of Kazakhstan. The 20th century: Lyric-documentary tale’]. *Zhurnal russkoy kul'tury*, 9, 5–89; 10, 51–141. (in Russ.).

- Khamrayev, A.T., & Kaliaskarova, A.T. (2024). Kazakhskaya tema v tvorchestve russkoy poetessy N.M. Chernovoy. [Kazakh theme in the works of Russian poetess N.M. Chernova]. *Keruen*, 2(83), 59–63. (in Russ.).  
<https://doi.org/10.53871/2078-8134.2024.2-04>
- Kudaibergen, D. (2023). *“What does it mean to be Kazakhstani?”* London: Hurst Publishers.
- Kulieva, Sh.A. (2019). Chteniye translingval'nogo khudozhestvennogo teksta v polikul'turnoy auditorii [Reading the translingual literary text in a multicultural audience]. *Polilingvial'nost' i transkul'turnyye praktiki*, 16(4), 637–643. (in Russ.).  
<https://doi.org/10.22363/2618-897X-2019-16-4-637-643>
- Cameron, S. (2018). *The hungry steppe: Famine, violence, and the making of Soviet Kazakhstan*. Ithaca: Cornell University Press.
- Contemporary Kazakh Literature: Poetry Anthology (2019). Edited by the Ministry of Culture and Sports of the Republic of Kazakhstan. Public Foundation National Bureau of Translations.
- Fielding, N. (2020). *Travellers in the Great Steppe: The journey of Thomas and Lucy Atkinson*. London: Signal Books.
- Robbins, C. (2007). *Apples are from Kazakhstan: The land that disappeared*. London: Profile Books.
- Schmidt, A. *Biography and Works*. Russian-German Authors Association Website. Retrieved 31 March 2025 from  
<https://rd-autoren.de/allauthors/20-21-vek/20-21-schmidt-alexander.html> (in Russ.).
- Tabakova, Z.P. (2014). Etnopoetika: predmet issledovaniya i etnopoeticheskiy analiz [Ethnopoetics: Subject of research and ethnopoetic analysis]. *Vestnik Chelyabinskogo gosudarstvennogo universiteta*, 7(336), 198–206. (in Russ.).
- Temirgazina, Z.K. (2024). “Almaty” text in the works of Bakhytzhan Kanapyanov [“Almaty” tekst v tvorchestve Bakhytzhana Kanap'yanova]. *Tomsk State University Journal of Philology*, 90, 268–285. (in Russ.).
- Vlasova, G.I. (2019). Yevraziyskaya poetika kazakhstanskogo kul'turnogo teksta (na materiale sovremennoy poezii) [Eurasian poetics of the Kazakhstani cultural text (based on contemporary poetry)]. *Zhurnal kul'turologii*, 1(38), 84–95. (in Russ.).
- Yatsenko, I.I., & Yatsenko, A.V. (2023). Kul'turnoye pogranich'ye v postsovetskikh russkoyazychnykh tekstakh kazakhstanskikh pisateley [Cultural borderland in post-Soviet Russian-language texts of Kazakhstani writers]. *Polylinguality and transcultural practices*, 20(4), 694–707. (in Russ.).  
<https://doi.org/10.22363/2618-897X-2023-20-4-694-707>

### Список использованной литературы

- Абишева С.Д., Атембаева Г.А., Хавайдарова М.М. Образ Казахстана в художественной литературе // Вестник Абай КазНПУ. Серия: Филологические науки. 2024. № 4 (90). С. 34–40. <https://doi.org/10.51889/2959-5657.2024.90.4.005>
- Абишева С.Д., Хавайдарова М.М., Молдагали М.Б. Теоретические основы исследования трансмедиальной и художественной репрезентации образа Казахстана // Керуен. 2024. № 3 (84). С. 40–48.  
<https://doi.org/10.53871/2078-8134.2024.3-03>
- Власова Г.И. Евразийская поэтика казахстанского культурного текста (на материале современной поэзии) // Журнал культурологии. 2019. № 1 (38). С. 84–95.

- Казахская литература. Энциклопедия Британника.  
<https://www.britannica.com/art/Kazakh-literature> (дата обращения: 31.03.2025).
- Киктенко В.В. Когорта: русский эпос Казахстана. XX век: лирико-документальная повесть // Журнал русской культуры. 2018. № 9, С. 5–89; № 10. С. 51–141.
- Кулиева Ш.А. Чтение транслингвального художественного текста в поликультурной аудитории // Полилингвильность и транскультурные практики. 2019. № 4 (16). С. 637–643. <https://doi.org/10.22363/2618-897X-2019-16-4-637-643>
- Табакова З.П. Этнопоэтика: предмет исследования и этнопоэтический анализ // Вестник Челябинского государственного университета. 2014. № 7 (336). С. 198–206.
- Темиргазина З.К. «Алматинский» текст в творчестве Бахытжана Канапьянова // Вестник Томского государственного университета. Филология. 2024. № 90. С. 268–285.
- Хамраев А.Т., Калиаскарова А.Т. Казахская тема в творчестве русской поэтессы Н.М. Черновой // Керуен. 2024. № 2 (83). С. 59–63.  
<https://doi.org/10.53871/2078-8134.2024.2-04>
- Шмидт А. Биография и творчество. Вебсайт Ассоциации русско-немецких авторов.  
<https://rd-autoren.de/allauthors/20-21-vek/20-21-schmidt-alexander.html> (дата обращения: 31.03.2025).
- Яценко И.И., Яценко А.В. Культурное пограничье в постсоветских русскоязычных текстах казахстанских писателей // Полилингвильность и транскультурные практики. 2023. № 4(20). С. 694–707.  
<https://doi.org/10.22363/2618-897X-2023-20-4-694-707>
- Cameron, S. (2018). *The hungry steppe: Famine, violence, and the making of Soviet Kazakhstan*. Ithaca: Cornell University Press. 294 p.
- Contemporary Kazakh Literature: Poetry Anthology. (2019). Edited by the Ministry of Culture and Sports of the Republic of Kazakhstan. Public Foundation National Bureau of Translations. 356 p.
- Fielding, N. (2020). *Travellers in the Great Steppe: The journey of Thomas and Lucy Atkinson*. London: Signal Books. 336 p.
- Kudaibergen, D. (2023). *What does it mean to be Kazakhstani?* London: Hurst Publishers. 304 p.
- Robbins, C. (2007). *Apples are from Kazakhstan: The land that disappeared*. London: Profile Books. 304 p.

**Г.А. Атембаева, Д.А. Сабирова**

*Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті  
 Алматы, Қазақстан*

## **ШЕТЕЛ ӘДЕБИЕТІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ИМАГОЛОГИЯЛЫҚ БЕЙНЕЛЕРІ**

**Андатпа.** Бұл мақалада Қазақстанның ұлттық шекарасынан тыс құрылған көркем мәтіндердегі өкілдігі қарастырылады. Зерттеуде «қазақ» және «қазақстандық» мәтіндер ұғымдарының теориялық саралануы қарастырылады, мәдени бірегейлікті талдау және баяндау позициялау үшін имагологиялық тәсіл қолданылады. Зерттеу авторлардың екі тобына бағытталған: Қазақстанда туылған эмигрант жазушылар және Қазақстанды сыртқы көзқараспен бейнелейтін шетелдік

жазушылар. Таңдалған шығармаларды салыстырмалы талдау негізінде мақалада кеңістіктік метафораларды, мәдени кодтарды және Ұлттық стереотиптерді қоса алғанда, негізгі имагологиялық маркерлер анықталады. «Қазақстан мәтінінің» поэтикасына элеуметтік-мәдени және көркемдік құбылыс ретінде ерекше көңіл бөлінеді. Әдістеме әдеби талдауды, имагология теориясын және академиялық мәліметтер базасына статистикалық шолуды біріктіреді. Зерттеудің әдіснамалық базасы ғылыми әдебиеттерді талдауды, мәтіндік талдауды, имагологиялық салыстыруды, сондай-ақ деректерді статистикалық өңдеуді қамтиды. Зерттелетін мәтіндер баяндау ұйымы, мәдени кодтар және ұлттық бірегейлікті көрсететін элементтер тұрғысынан талданады. Салыстырмалы тәсіл ішкі өзін-өзі таныстыру мен елдің сыртқы келбеті арасындағы алшақтықты анықтауға мүмкіндік береді. Қазақстандық мәтінді имагологиялық талдау үлкен аналитикалық әлеуетке ие, өйткені ол әлемдік әдеби дискурста Қазақстанның ішкі ұлттық баяндамалары мен сыртқы өкілдіктері арасындағы серпінді өзара іс-қимылды көрсетеді. Алынған нәтижелер Қазақстанның әдеби бейнесін әлемдік дискурста кеңінен түсінуге ықпал етеді. Мақала қазақстандық мәтінді шетел әдебиетіндегі мәдени бірегейлікті бейнелеу құралы ретінде айқындайды.

**Түйінді сөздер:** «қазақстандық мәтін», имагология, мәдени кодтар, әдеби репрезентация, ұлттық сәйкестік, транслингвалды авторлар, мәдени жады

**Г.А. Атембаева, Д.А. Сабирова**

*Казахский национальный педагогический университет имени Абая  
Алматы, Казахстан*

## ИМАГОЛОГИЧЕСКИЕ ОБРАЗЫ КАЗАХСТАНА В ЗАРУБЕЖНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ



**Аннотация.** В статье рассматривается репрезентация Казахстана в художественных текстах, созданных за пределами его национальных границ. В исследовании рассматривается теоретическая дифференциация понятий «казахский» и «казахстанский» тексты, применяется имагологический подход для анализа культурной идентичности и нарративного позиционирования. Исследование сосредоточено на двух группах авторов: писателях-эмигрантах, родившихся в Казахстане, и зарубежных писателях, которые изображают Казахстан с внешней точки зрения. На основе сравнительного анализа избранных произведений в статье выявляются ключевые имагологические маркеры, включая пространственные метафоры, культурные коды и национальные стереотипы. Особое внимание уделяется поэтике «казахстанского текста» как социокультурному и художественному феномену. Методология сочетает в себе литературный анализ, теорию имагологии и статистический обзор академических баз данных. Имагологический анализ казахстанского текста обладает большим аналитическим потенциалом, поскольку отражает динамичное взаимодействие между внутренними национальными нарративами и внешними репрезентациями Казахстана в мировом литературном дискурсе. Полученные результаты способствуют более широкому пониманию литературного образа Казахстана в мировом дискурсе. Статья определяет казахстанский текст как инструмент репрезентации культурной идентичности в зарубежной литературе.

**Ключевые слова:** «казахстанский текст», имагология, культурные коды, литературная репрезентация, национальная идентичность, транслингвальные авторы, культурная память.

**Authors' contributions**

**Atembayeva G.A.** – conceptualization; data curation; formal analysis; methodology; roles/writing – original draft preparation and writing.

**Sabirova D.A.** – validation; formal analysis; writing – review and editing.

**С.К. Серикова***Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,  
Алматы, Қазақстан* <https://orcid.org/0000-0002-8825-0121>*email: samalserikova@mail.ru***А.У. Байболов***Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,  
Алматы, Қазақстан* <https://orcid.org/0000-0003-0901-1200>*email: alibek.17@inbox.ru*

## ҚАЗАҚСТАН БЕЙНЕСІНІҢ ТРАНСМЕДИАЛДЫ ЖӘНЕ КӨРКЕМДІК КӨРІНІСІН ЗЕРТТЕУДІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

**Аңдатпа.** Мақала ішкі мәдени дискурс (қазақстандық мәтін) мен Қазақстанның сыртқы келбеті арасындағы айырмашылыққа баса назар аударып, қазіргі әлемдік мәдениеттегі Қазақстан бейнесін бейнелеудің трансмедиалды және көркемдік формаларын теориялық және қолданбалы түсінуге арналған. Имагологиялық және геопоэтикалық тәсілдерді тарта отырып, «қазақстандық мәтін» және «Қазақстан бейнесі» ұғымдарын тұжырымдамалық ажырату ұсынылды. Осы айырмашылықтарды көрсететін әдебиеттегі, кинодағы және цифрлық өнердегі өзекті көркемдік стратегиялар мен визуалды кодтардың мысалдары келтірілген. Зерттеу нәтижелері ретінде біз «қазақстандық мәтін» және «Қазақстан бейнесі» ұғымдарының арасындағы тұжырымдамалық айырмашылықтарды авторлық позиция, мәдени ену тереңдігі және баяндау функциясы критерийлері бойынша бөлдік. Сондай-ақ, біз этникалық, ақыл-ой, географиялық және тілдік кодтарды көрсететін семиотикалық жүйе ретінде «қазақстандық мәтінді» талдаудың әдіснамалық негіздемесін ұсындық. Мақалада «қазақстандық мәтінге» (маркерлерді анықтау, контексттеу, интертекстуалдық байланыстар және т.б.) қатыстылығы тұрғысынан туындыларды талдау әдістемелері әзірленді. Мақаланың маңыздылығы филологиялық талдауда әзірленген типологияны қолдануда, Қазақстан әдебиеті бойынша білім беру бағдарламаларын қалыптастыруда, мәдени дипломатия мен медиа стратегияларды дамытуда енгізіледі.

**Түйінді сөздер:** қазақстандық мәтін, Қазақстан бейнесі, мәдениет, семантика, имагология, геопоэтика.

### **Мүдделер қақтығысы:**

Авторлар мүдделер қақтығысының жоқтығын мәлімдейді.

### **Мақаланың тарихы:**

Түскен мерзімі: 07.08.2025

Баспаға қабылданған мерзімі: 04.09.2025

### Кіріспе

Әрбір ұлт мәтін арқылы өзін қалыптастырады. Қазіргі гуманитарлық білімде мәтін тек сөздік шығарма ретінде ғана емес, белгілі бір мәдениетті бейнелейтін мағыналардың, бейнелердің, белгілердің, әңгімелер мен идеялардың жиынтығы ретінде түсініледі. «Әлемнің тұтас бейнесін, халықтың көркем мәдениетінің тарихи жолының бірегейлігін суреттеу жазушының мәдени болмысын ашуда маңызды болып табылады» (Абишева, т.б., 2020).

Бұл тұрғыда Қазақстан бейнесін жазба және ауызша дәстүрде, көркем және ғылыми әдебиетте, көркемдік және бұқаралық санада қалыптастыратын әдеби, тарихи-мәдени, этнокодтық және кеңістіктік-семантикалық қабаттарды біріктіретін метафоралық, пәнаралық категория «қазақстандық мәтін» ерекше қызығушылық тудырады. Қазақстандық мәтінді зерделеу – бұл филологияның нысаны ғана емес, сонымен қатар азаматтардың өзіндік болмысын таныту, тарихты түсіндіру, ұлттық кодты түсіну және мәдени құндылықтарды насихаттау үдерісінде біріктіруге қабілетті әлеуметтік-гуманитарлық стратегия. Бұл мақала білім, ғылым, мәдениет және азаматтық өзін-өзі көрсету жүйесінде қазақстандық мәтінді зерттеудің не үшін қажет екенін түсінуге бағытталған. Қазақстандық мәтіннің мәдени-символдық, әдіснамалық, тәрбиелік және бірегейлік функциялары, сондай-ақ оны академиялық және қоғамдық дискурста қолдану перспективалары басты назарда болады. Қазақстандық мәтін – бұл авторлардың Қазақстаннан тыс жерде жазған әдеби шығармаларының жай ғана корпусы емес, мәдени архетиптерді, тарихи күйзеліс пен жеңістерді, мифологемалар мен идеологияларды, кеңістіктік және этникалық кодтарды бейнелейтін тұтас мағыналық өріс. Ол эпостан қазіргі прозаға, этнографиялық сипаттаудан эссеистикаға, кинематографиядан цифрлық поэзияға дейінгі көптеген формаларды қамтиды. Бұл мәтін өзін, басқаны, әлемді, уақытты және кеңістікті бейнелейтін мәдени матрицаны құрайды (Сабинова, т.б., 2024).

Қазақстандық мәтінді зерделей отырып, біз көркем мұрамен танысып қана қоймай, қазақстандық бірегейлікті қалыптастыру үдерістерін жаңғыртамыз. Қазақстанның көпэтносты, көпконфессиялы және көптілді қоғамы жағдайында ұлттық мәтінге бет бұру – бұл ортақ символдық өріске ену арқылы мәдениеттер диалогы мен бірегейлікті тұрақтандыру тәсілі (Abisheva, т.б., 2021).

### Материалдар мен әдістер

Заманауи гуманитарлық білім цифрлық дәуірдегі мәдени құбылыстардың күрделі табиғатын ескере алатын көпсалалы және постклассикалық тәсілдерге көбірек бет бұруда.

Зерттеудің эмпирикалық базасын ХХІ ғасырдың көркемдік, медиа және цифрлық кеңістігіндегі Қазақстанның бейнесін бейнелейтін мәтіндер мен көрнекі материалдар құрады. Негізі орыс, ағылшын және қазақ тілдерінде жарияланған, Қазақстан немесе «қазақстандық мәтін» бейнеленген көркем және публицистикалық туындылар болды. Сондай-ақ, әлемдік мәдениеттегі Қазақстан бейнесіне арналған ағылшын және орыс тілді БАҚ, блогтар мен мәдени журналдардағы жарияланымдар пайдаланылды. Зерттеуге барлығы 135 бірлік материал кірді, бұл тұрақты үлгілерді және олардың трансмедиялы бейнелеу стратегияларын анықтау үшін жеткілікті өкілдікті қамтамасыз етті.

Әлемдік мәдениеттегі Қазақстан бейнесінің трансмедиялы және көркем бейнесін зерттеу кешенді, икемді және интерпретациялық құралдарды қажет етеді. Бұл жұмыстың әдістемелік негізі мәдени, медиа және әдеби талдау әдістерінің

қиылысында құрылған, мұнда контекстуалдық, семиотикалық, нарративті және визуалды-дискурсивті тәсілдер орталық рөл атқарады.

Контекстуалдық талдау тарихи-мәдени жағдайлар мен геосаяси үрдістерді байланыстыруға мүмкіндік берді. Қазақстан бейнесін құрайтын көрнекі және мәтіндік белгілерді деконструкциялау үшін семиотикалық талдау қолданылды. Нарративті талдау Қазақстан жаһандық сюжеттің (геосаясат, мәдениет, тарих немесе табиғи бірегейлік) бөлігі ретінде ұсынылған трансмедиялды сюжеттерге қолданылды. Талдау «Шығыс пен Батыс арасындағы көпір», «өтпелі ел», «уақыт пен кеңістік қосылатын жер» ретіндегі ел бейнесімен байланысты сюжеттік қозғалыстарды, көркемдік стратегияларды және баяндау құрылымдарын анықтауға негізделген. Визуалды-дискурсивті талдау – визуалды мәдениетті және дискурсивті талдауды сынау әдістерінің синтезіне ерекше көңіл бөлінді. Эмпирикалық деңгейде зерттеуге ағылшын тіліндегі әдебиеттерде, Instagram, YouTube платформаларында, постерлерде, заманауи көрмелер мен мәдени фестивальдардың визуалды көрмелерінде Қазақстанның трансмедиялды бейнелену жағдайлары қамтылған. Авторлық стратегиялар мен рецептивті күтулерді салыстыру үшін case-study әдісі қолданылды.

Осылайша, ұсынылып отырған әдістемелік синтез Қазақстан бейнесін көптеген интерпретацияларға, әсерлерге және трансформацияларға ұшыраған мәдени құрылыстың өнімі ретінде қарастыруға мүмкіндік берді. Бұл тәсіл материалды қамтудың кеңдігін де, трансмедиа мәдени өкілдігінің табиғатына аналитикалық енудің тереңдігін де қамтамасыз етеді.

### Нәтижелер және талқылау

Қазақстан бейнесінің құрамдас бөліктерінің жиынтығын зерттеу идеясы ретінде дүниеге келген жаңа терминді негіздеуге кіріспес бұрын, осы терминологиялық тіркесімнің пайда болуына негіз болған теорияларды қарастыру қажет. Ал бұл, ең алдымен, белгілі бір қаланың болмысын құрайтын әртүрлі деңгейдегі мотивтердің, бейнелердің, сюжеттердің, белгілердің, номинациялардың жиынтығы ретінде қалалық мәтінді дәстүрлі түсіну және оның осы көркем бейнені танылатын және ерекше ететін осындай компоненттермен толтырылған көркем кеңістік ретіндегі бейнесі. Трансмәдени үдерістерді зерттеу бізге «өзімізді басқада» көруге мүмкіндік береді. Мысалы, Ресейдің әртүрлі аспектілердегі бейнесі неміс, американдық, жапон және басқа да көптеген әдебиеттерде кездеседі (Чугунов, 2004).

Бұл мағынада «қала» кеңістікте шектелген және өмір сүрудің урбанизацияланған түрін қабылдаған географиялық жазықтық ретінде емес, осы агломерациямен және белгілі бір мәдениеттің оңай шешілетін тасымалдаушысымен байланысты белгілі бір кодтардың жиынтығы ретінде түсініледі. Яғни, «қала» мәтінін семиотикалық ұлпаны құрайтын кодтарды оқшаулап, оларды синтездеп, біріктіріп, саралап, және шифрды шешуші оқырманның түсіндіруінде мәтін ретінде оқуға болады. Ю.М. Лотман және оның әдебиеттанымдық мектебінің өкілдері ХХ ғасырдың 80-ші жылдарының соңында «Таңбалық жүйелер туралы еңбектер» сериясында қаланы мәтін ретінде зерттеудің теориялық негіздерін анықтады. Петерборлық (Топоров, 1984), мәскеулік, воронеждік, ростовтық – 80-ші жылдардан бастап қалалық мәтіндер қалыптасып, белгілі бір мәдениеттер жиынтығымен байланысты болды. Лотман атап өткендей, қала мәтін ретінде үлгі болғанымен қатар, ол динамикалық үлгі – «мәтіндер мәтіні» (қара: Потанина,

Гололобов, 2012). «Қалалық» мәтіндерді зерттеу тәсілінің тағы бір концептуалдық ерекшелігі – пәнаралық байланыс, өйткені еуропалық орта ғасырларда бастау алған және қазіргі заманның ерекше мәдени кеңістігінің формасын алған қала феномені сан алуан салалардың білімдерін тартуды талап етеді. «Қалалық» мәтін ойлаудың ерекше түрін қалыптастыруды болжайды.

Бұл зерттеуде біз «қазақстандық мәтін» Қазақстанды бірегей тарихтың, мәдениеттің, әдебиеттің, музыканың және шетелдегі ел имиджінің басқа да құрамдас бөліктерінің жиынтығы ретінде қабылдауға әсер ететін, қазақ/қазақстандық менталитет ерекшеліктерін көрсететін мәтіндер жиынтығы деген ойды негіздейміз. Ең бастысы, «қазақстандық» деп атауға құқығы бар мәтіндер қазақ, орыс немесе кез келген басқа тілде, бірақ Қазақстаннан тыс жерде жасалуы мүмкін. «Қазақстандық мәтінді» жеткізушілер/жасаушылар қатарына қазақстандық азаматтық қоғам өкілдерін де, жаһандық мәдени кеңістіктегі кез келген басқа тұлғаларды да жатқызуға болады.

Зерттеу барысында біз «қазақстандық мәтінді» бейнелеудің бірқатар бағыттарын анықтадық, соның негізінде деректік материалдарды жинақтау және талдау жұмыстары жүргізілді. Осы бағыттарға жүгінейік.

Ең алдымен, әдебиеттану тәсілі аясында Біз Қазақстан аумағында өмір сүрген және қазақ этносының өкілдері болып табылатын авторлардың шығармаларынан «қазақстандық мәтінді» табамыз. Олар өз туындыларын қазақ немесе орыс тілдерінде жасай алады.

Қазіргі әдебиеттануда көркем мәтіндер беттерінде кеңістікті, сәйкестікті және мәдени кодты бейнелеу тәсілдерін түсінуге қызығушылық артып келеді. Тарихы бай, көпұлтты құрылымы мен бірегей табиғи-мәдени географиясы бар Қазақстан ұлттық әдебиет аясында да, шетелдік имагология аясында да талдау нысанына айналып барады. Осыған байланысты «қазақстандық мәтін» мен «Қазақстан бейнесі» маңызды және сонымен бірге әртүрлі ұғымдар болып табылады. Байқалатын жақындықтарына қарамастан, бұл терминдер әртүрлі семантикалық жүктемені көтереді және мұқият саралауды қажет етеді.

«Қазақстандық мәтін» термині соңғы онжылдықтарда қалыптасқан әдеби модельдерге ұқсас белсенді түрде қалыптасуда: «петерборлық мәтін» (Лотман, 1992), «мәскеулік мәтін» (Люсый, 2013), «таллиндік мәтін» (Мейре, Белобровцева, 2020) «лондондық» (Прохорова, Томск, 2005), «ярославтық» (Ерохина, 2014), «якуттік» (Ноева, 2017) қалалық мәтін түрлері. Қазақстанда бұл мәселе И.Т. Какилбаеваның (2016), Ж.А. Баянбаеваның (2016), Ж.Б. Кермешованың (2018), Е.С. Шмакованың (2022), З.К. Темиргазинаның (2024) «алматылық» мәтін ұғымы арқылы түсінілді. «Мәдени шекаралық өлке», «шекара», «Сібір балқыту қазандығы» және «Жабайы Шығыс» теориясы (Алексеев, Попов, Орехова, 2024) белсенді түрде дамып келеді.

«Қазақстандық мәтін» терминінің негізінде мәтінді тек шығармалар жиынтығы ретінде емес, кеңістік пен мәдени код жүйе құраушы категорияларға айналған тұрақты семиотикалық жүйе ретінде түсіну жатыр.

«Қазақстандық мәтінді» зерттеу әдістемесін негіздеуге тырысайық. «Бүгінгі таңда қалалық мәтінге «мәдени кодтың семиозисі» ретінде жүгіну перспективалы болып көрінеді» деп жазады А.В. Кузнецова және И.А. Петрулевич (2019). Бұл жағдайда әдіснаманың орталығында мәдени код жинақталған символ пайда болады. Осы тұрғыдан алғанда, біз орналастырған қазақстандық мәтін ұғымын мәдениеттен тыс немесе егеменді семиотикалық өрістегі қазақ мәдени кодының семиозисі

ретінде қарастыруға болады. Қазақстандық мәтінді екі мәдени семиотикалық кеңістікте пайда болған мәтін ретінде қарастыра отырып, оның мәдени бірегейлікті (егер Қазақстан диаспораларының өкілдері шығарған қазақстандық мәтін туралы сөз болғанда) немесе ұлттық бірегейлікті (егер мәтінді қазақ ұлтының өкілі жасаған болса) көрсету қабілетін атап өтуге болады. Қалай болғанда да, мәтінді «Қазақстан» анықтамасымен белгілеу үшін Қазақстаннан тыс жерлерде жинақталатын мәдени (ұлттық) кодтардың болуы қажет. Бұл терминді түсінудегі маңызды мәселе. Осы тұрғыдан алғанда, қазақстандық мәтін мәдени кодтың семиозисі ретінде автор (жасаушы) таңдаған кодтау тіліне байланысты пайда болатын әртүрлі формаларға ие болуы мүмкін. Біз «қазақстандық мәтіннің» жіктелімін ұсынамыз, онда трансмедиялды бейнелеудің сол немесе басқа әдісі негізге алынады.

«Қазақстандық мәтін» ұғымы интертекстуалдылық теориясымен және мәдени мәтін идеясымен тығыз байланысты. Осы тұрғыдан алғанда «қазақстандық мәтінді» Қазақстанның тарихи-мәдени тәжірибесін бейнелейтін мотивтердің, рәміздердің, сюжеттердің, идеологиялық матрицалардың жиынтығы ретінде қарастыруға болады. Мұндағы негізгі әдістемелік нұсқаулар имагология (ұлттық және шетелдік мәнмәтіндегі әдебиеттегі Қазақстан бейнесін талдау), постколониялық сын (әдебиетті посткеңестік тәжірибе аясында өзінің ұлттық және мемлекеттік бірегейлігін іске асыру кеңістігі ретінде талдау), геопэтика (Қазақстан кеңістігін мағынаны қалыптастырудың белсенді құрамдас бөлігі ретінде зерттеу), когнитивтік поэтика (ұлттық мәтінді ақыл-ой объективі арқылы түсіну тілде және көркем бейнелерде бекітілген модельдер).

«Қазақстандық мәтінге» Қазақстан жай ғана әрекет орны ретінде емес, мәтіннің бейнелерін, мотивтерін, нышандары мен қаһармандық көрсеткішін айқындайтын нарративті орталығы ретінде әрекет ететін әдеби шығармалар жатады. Мұндай шығармалар қазақстандық шындықты суреттеп қана қоймайды, сонымен қатар оны жасайды, ұлттық мифопоэтиканы, уақыт пен кеңістік бейнесін, ұжымдық жадыны қалыптастырады. «Қазақстандық мәтінде» белгілі бір топстар басым: еркіндік пен бостандықтың символы ретіндегі дала, ата-баба болмысының мекені ретіндегі ауыл, дәстүр мен жаңарудың тоғысқан кеңістігі ретіндегі қала, рухани түзулік ретіндегі таулар, трансформация ізі ретіндегі темір жол. Бұл бейнелер халықтың фольклорлық, тарихи және философиялық жадында жатыр.

«Қазақстандық мәтіннің» авторлары ретінде тек ана тілінде жазатын қазақ жазушыларын ғана емес, сонымен бірге еліміздің мәдени көрінісіне кіріктірілген басқа этностардың өкілдерін де қарастыруға болады: Герольд Бельгер, Николай Анов, Елена Зейферт және т.б. басты шарт – этникалық емес, қазақстандық кодқа ішкі қатыстылық, жергілікті нарративке қосылу.

Әдебиеттегі Қазақстанның бейнесінің «қазақстандық мәтіннен» айырмашылығы ішінара, шартты, субъективті, тіпті бұрмалануы мүмкін сыртқы немесе ішкі бейнелеу формасы болып табылады.

Бұл мәдениетке терең бойлау негізінде емес, белгілі бір көрнекі, лексикалық, нарративті клишелер негізінде автор мен оқырманның санасында туындайтын образ.

Қазақстанның бейнесі көбінесе шетелдік сипаттамалар, жол жазбалары, дипломатиялық есептер, тыңшылық және шытырман оқиғалы проза, медиа және кинематография мәнмәтінінде құрылады. Ол экзотикалықтан бастап, драмалық, негативті немесе сатиралыққа дейін болуы мүмкін.

Сонымен, «Борат» фильмінде (режиссері Ларри Чарльз) Қазақстан басты кейіпкердің «отаны» ретінде көрсетілгенімен, елдің шынайы мәдениетімен немесе

географиясымен ешқандай байланысы жоқ. Бұл постколониялық стереотиптерге құрылған гротескілік бейне. Мұндай «Қазақстан бейнесін» «қазақстандық мәтінге» енгізуге болмайды, бірақ стереотиптік сыртқы бейнелеу үлгісі ретінде имагологиялық талдау үшін қызығушылық тудырады.

Қазақстан бейнесінің басқа мысалдары далада қызмет еткен XIX ғасырдағы орыс офицерлерінің естеліктерінде; посткеңестік елдер туралы ағылшын тіліндегі прозада; эмигранттардың естеліктерінде Қазақстан олардың өмірбаянындағы нүкте ретінде айтылады. Бұл кескіндер қосалқы болып табылады; олар кеңістікті құрамайды, тек оны білдіреді. Екі ұғымның құрылымды-семантикалық аспектісінің салыстырмасы Кесте 1-де көрсетілген.

Кесте 1. Ұғымдарды салыстыру: құрылымдық-семантикалық аспект

Параметр	Қазақстандық мәтін	Қазақстан бейнесі
Мәдени ену тереңдігі	Терең, шынайы	Үстірт, көбінесе сыртқы
Автор	«Ішкі» қатысушы (тұрғын, ұрпақ, қатысушы)	Көбінесе сыртқы бақылаушы
Бейнелеу түрі	Ұлттық миф, символдық топология	Көрініс, бекіту, проекция
Функция	Мәдени жадының құрылысы	Бейнелеу, бекіту, иллюстрация
Жанр үлгілері	Эпопея, ұлттық роман, мәдени-философиялық проза	Естеліктер, жол жазбалары, сыртқы публицистика

Айта кету керек, екі ұғым арасындағы шекара әрқашан нақты бола бермейді. Кейде сыртқы автор жасаған Қазақстанның бейнесі, егер ол қабылданса, қайта өңделсе және ұлттық мәдени жадыға енгізілсе, уақыт өте келе қазақстандық мәтіннің бір бөлігіне айналуы мүмкін. Мысалы, эмигранттар (Е. Зейферт) жазған мәтіндер алдымен Қазақстанның өткен ретіндегі бейнесін жасай алады, содан кейін біртіндеп диаспорадағы қазақстандық мәтіннің бір бөлігі бола алады. Шығарманың тілі де маңызды рөл атқарады. Қазақстандық мәтін кез келген тілде (қазақ, орыс, ағылшын) жазылуы мүмкін болса да, мәдениет пен оның семантикасы туралы ішкі білім маңызды болып қала береді. Қазақстан бейнесі, керісінше, аудармалар, көрнекі бейнелер немесе үшінші тұлғалардың әңгімелері негізінде жасалуы мүмкін.

Цифрлық әдебиет пен әлеуметтік желілер мәселесі де қызықты. Instagram-поэзия, TikTok-әңгімелер, YouTube-деректі фильмдерде қазақстандық мәтіндер де (мысалы, Алматы, Наурыз, ауылдың көрнекі коды негізінде), сондай-ақ Қазақстан бейнелері де (көбінесе клишелер түрінде: жылқы, киіз үй, қымыз) қалыптасады.

Осы екі ұғымның арасындағы айырмашылықты түсіну мыналар үшін маңызды:

- ұлттық әдебиет корпусын қалыптастыру так что с этого
- қазақстандық әдебиет бойынша оқу бағдарламаларын әзірлеу
- мәдени дипломатияны ілгерілету
- әдебиет пен БАҚ арқылы елдің сыртқы беделіне талдау жасау.

Зерттеушілер, оқытушылар мен сыншылар мәдениет атынан сөйлейтін мәтін бар екенін және маңызды болса да, ішкі дауыспен бірдей емес, сыртқы көрініс бар екенін нақты ажыратуы керек.

### Қорытынды

Заманауи гуманитарлық ғылымдар геопоэтика ұғымына – кеңістік пен мәтін арасындағы байланыстарды зерттеуге көбірек бет бұруда. Қазақстандық мәтін дала, таулар, өзендер, киелі орындар кеңістігі шешуші рөл атқаратын бірегей геопоэтикалық құрылымға ие. Кеңістік тек суреттеліп қана қоймайды, ол кейіпкерге, философияның, тағдырдың, метафизиканың қайнар көзіне айналады. Демек, дала қазақстандық әдебиетте жай география емес, ата-баба жады, азаттықтың архетипі, бейбітшілік пен тепе-теңдік философиясы. Олай болса, «қазақстандық мәтін» мен «Қазақстан бейнесі» әдеби бейнелеуге қатысты екі түрлі, бірақ бір-бірімен байланысты тәсілдер. Біріншісі – мифопоэтикаға, символдарға және мәдени жадыға толы ішкі нарратив. Екіншісі – фрагменттерден, проекциялар мен қабылдаулардан пайда болатын сыртқы көрініс.

Олардың бір-бірінен айырмашылығын түсіну әдеби шығармаларды дәлірек талдауға мүмкіндік беріп қана қоймай, ұлттық болмыстың нығаюына, мәдени саясаттың қалыптасуына, имагология мен геопоэтика аясындағы академиялық салалардың дамуына ықпал етеді. Осы қабаттар арасындағы саналы айырмашылық пен диалог арқылы ғана Қазақстан әлемдік әдеби жүйеде терең, шынайы және құрметпен бейнеленуі мүмкін. Қазақ мәтінін кеңістіктік поэтика тұрғысынан зерттеу мәдени бірегейлік пен аумақтың, миф пен географияның, ұлттың жан дүниесі мен оның көрінісі арасындағы байланыстың қалай қалыптасқанын тереңірек түсінуге мүмкіндік береді.

«Қазақстандық мәтіннің» құрылымына біз бірнеше мәдени және тілдік жүйелердің түйіскен жерінде туған құрамдас бөліктерді қосамыз. Ол этникалық құрамдас бөлікті, тарихи-саяси, географиялық, ментальды және тілдік кодтарды қамтиды. Этникалық құрамдас бөлікке қазақтың салт-дәстүрлеріне, эпостарына, рулық шежірелеріне, рухани мәдениетіне сілтемелер жатады. Тарихи-саяси құрамдас бөлік – Қазақстан тарихымен байланысты оқиғалардың көрінісі. Географиялық құрамдас бөлік – ландшафт коды (дала, ауыл, қалалық мәтін). Ментальды код ұлттық сипаттағы бейнелерді, стереотиптерді, әдет-ғұрыптарды, құндылықтарды қамтиды. Тілдік код казахизмдерді, ұлттық ойлау формаларына тұспалдауларды сiңiредi.

Қазақстандық мәтінді орыс тілінде жазатын қазақстандық авторлардың шығармаларынан да, қазақстандық кодтарды сипаттайтын басқа елдер мен ұлттар өкілдерінің шығармаларынан да табуға болады. Еуразиялық сипаттағы ерекше менталитет пен мәдени кеңістік әртүрлі сәйкестіктерді синтездейді.

Қазақстандық мәтін тұрғысынан шығармаларды талдау әдістемесі бірнеше кезеңдерді қамтуы мүмкін:

1. Мәтіндік маркерлерді анықтау: топонимдер, этнографизмдер, болмыс, рәміздер.
2. Контекстуалдылық: Қазақстанның тарихи-мәдени мәнмәтінімен салыстыру.
3. Бейнелер мен мотивтерді анықтау: тұрақты ұлттық немесе трансұлттық тақырыптарды іздеу.
4. Мәтінаралық талдау: Қазақстан туралы басқа мәтіндерге сілтемелер, мифтермен және архетиптермен диалог.
5. Авторлық позицияны түсіндіру: Қазақстанды авторлық бейнелеу «өз» – «өзге», «орталық» – «шеткі аймақ».

Сонымен, «қазақстандық мәтін» термині Қазақстанмен байланысты көркем мәтінді тереңірек және көпқырлы түсінуге мүмкіндік беретін қазіргі әдебиеттану ғылымының маңызды категориясы болып табылады. Оны әзірлеу әдістемелік шеңберді одан әрі нақтылауды, сондай-ақ әртүрлі халықтар, мәдениеттер мен дәуірлер әдебиетін салыстырмалы талдаудың бірыңғай аналитикалық базасын құруды талап етеді. Когнитивтік поэтика, постколониалдық сын, имагология, геопоэтика тәсілдерінің үйлесуі «Қазақстандық мәтінде» шындықтың жай ғана көрінісін емес, сонымен бірге мәдени өзін-өзі көрсетудің белсенді тетігін көруге мүмкіндік береді.

#### Алғыс

Зерттеу Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитетінің грантымен (ИРН №АР23489915 «Қазіргі әлемдік мәдениеттегі Қазақстан бейнесінің трансмедиаалды және көркемдік бейнеленуі») қаржыландырылды.

#### Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

- Абишева У.К., Ахмедьяров К.К., Абдулина А.Б., Мухамадиева Х.С. Национальные образы мира в современной литературе Казахстана. Алматы: Қазақ университеті, 2020. 180 с.
- Алексеев П.В., Попов А.В., Орехова Т.И. Алтай в лексиконах XVIII–XIX века: топонимия сибирского фронта // Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Филологические науки». 2024. №2 (88). С. 5–16.  
<http://doi.org/10.51889/2959-5657.2024.88.2.001>
- Баянбаева Ж.А. Локальный текст и его функции (на примере алматинского локального текста) // Вестник РУДН, Серия Литературоведение. Журналистика. 2016. № 2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/lokalnyy-tekst-i-ego-funktzii-na-primere-alma-atinskogo-lokalnogo-teksta/viewer> (қаралған күні: 07.08.2025).
- Ерохина Т.И. Ярославский текст как семиотическая система // Ярославский Педагогический Вестник. (Гуманитарные науки). 2014. № 4. Т. 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/yaroslavskiy-tekst-kak-semioticheskaya-sistema> (қаралған күні: 6.08.2025).
- Какилбаева И.Т. Семиотика «алматинского текста» в поэмах Владимира Луговского и Олжаса Сулейменова // Вестник КазНУ. Серия филологическая. 2016. Т. 159. №1. URL: <https://philart.kaznu.kz/index.php/1-FIL/article/view/1826/1750> (қаралған күні: 6.08.2025).
- Кермешова Ж.Б., Муханова К.Б. Алма-Атинский текст казахстанской лирики в формировании нового гуманитарного знания // Вестник КГУ им. Ш. Уалиханова, серия Филологическая. 2018. № 1(1). С. 222–232. URL: <https://vestnik.kgu.kz/index.php/kufil/issue/view/29/31> (қаралған күні: 20.06.2025).
- Кузнецова А.В., Петрулевич И.А. Городской текст: семиозис культурного кода // Социально-гуманитарные знания. 2019. №11. С. 89–95.
- Лотман Ю.М. Избранные статьи: В 3 т. Таллинн. 1992. Т. 2. 478 с.
- Лотман Ю.М. Семиосфера: Культура и взрыв. Внутри мыслящих миров. Статьи. Исследования. Заметки. Искусство-СПб, Санкт-Петербург, 2000. 703 с.
- Люсый А., Люсый А.П. Московский текст: текстологическая концепция русской культуры. Москва: «Издательский дом «Вече»; ООО «Русский импульс», 2013. 320 с.

- Меймер А., Белобровцева И. Пограничный текст и идентичность в постсоветском пространстве: на примере русскоязычной прозы Казахстана и Эстонии // Вестник СПбГУ. Филология. 2020. № 3.
- Ноева С.Е. Особенности «аласного» текста в якутской лирике. URL: [http://www.rusnauka.com/46\\_NNM\\_2017/Philologia/8\\_231375.doc.htm](http://www.rusnauka.com/46_NNM_2017/Philologia/8_231375.doc.htm) (қаралған күні: 7.08.2025)
- Потанина Н.Л., Гололобов М.А. Городской текст как теоретическая проблема // Филологическая регионалистика. 2012. №1. С. 32–37.
- Прохорова Л.С. Лондонский городской текст русской литературы первой трети XIX века // Автореф. дисс... канд. филол. наук. Томск, 2005.
- Темиргазина З.К. «Алматинский» текст в творчестве Бахытжана Канапьянова // Вестник Томского государственного университета. Филология. 2024. № 90. С. 268–285.
- Топоров В.Н. Петербургский текст русской литературы // Труды по знаковым системам. Тарту: Тартуский университет, 1984. Вып. 18. С. 3–29.
- Чугунов Д.А. Образ России в современной немецкой литературе. Проблемы и моменты восприятия. URL: <http://www.vestnik.vsu.ru/pdf/hyman/2004/02/chugunov.pdf> (қаралған күні: 5.08.2025)
- Шмакова Е.С. Городские топосы как отражение авторского мироощущения // Керуен. №1(74). 2022. С. 218–224. <https://doi.org/10.53871/2078-8134.2022.1-17>
- Abisheva, S.D., Sabirova, D.A., Polyak, Z.N., Polyak, D.M. & Serikova, S.K. (2021). Transformation of family norms in modern literature of Kazakhstan. *Review of International Geographical Education Online*, 11(5), 4522–4529.
- Sabirova, D., Moldagali, M. & Nurbayeva, A. (2024). The Main Images of Internet Poetry of Kazakhstan. *Journal of Ecohumanism*, 3(7), 5240–5248. <https://doi.org/10.62754/joe.v3i7.4633>

### References

- Abisheva, U.K., Akhmed'yarov, K.K., Abdulina, A.B. & Mukhamadieva, Kh.S. (2020). *Natsional'nye obrazy mira v sovremennoy literature Kazakhstana*. [National Images of the World in Contemporary Literature of Kazakhstan]. Almaty: Kazak universiteti. (in Russ.)
- Abisheva, S.D., Sabirova, D.A., Polyak, Z.N., Polyak, D.M., & Serikova, S.K. (2021). Transformation of family norms in modern literature of Kazakhstan. *Review of International Geographical Education Online*, 11(5), 4522–4529.
- Alekseev, P.V., Popov, A.V. & Orekhova, T.I. (2024). Altay v leksikonakh XVIII–XIX veka: toponimiya sibirskogo frontira. [Altai in the Lexicons of the 18th–19th Centuries: Toponymy of the Siberian Frontier]. *Vestnik KaZNPУ im. Abaya. Seriya «Filologicheskie nauki»*, 2(88), 5–16. (in Russ.)
- Bayanbaeva, Zh.A. (2016). Lokal'nyy tekst i ego funktsii (na primere almatinskogo lokal'nogo teksta). [Local Text and Its Functions (on the Example of the Almaty Local Text)]. *Vestnik RUDN. Seriya Literaturovedenie. Zhurnalistika*, 2. Retrieved 01 August 2025 from <https://cyberleninka.ru/article/n/lokalnyy-tekst-i-ego-funktsii-na-primere-alma-atinskogo-lokalnogo-teksta/viewer> (in Russ.)
- Chugunov, D.A. (2004). *Obraz Rossii v sovremennoy nemetskoj literature. Problemy i momenty vospriyatiya*. [The Image of Russia in Contemporary German Literature:

- Problems and Aspects of Perception]. Retrieved 05 August 2025 from <http://www.vestnik.vsu.ru/pdf/hyman/2004/02/chugunov.pdf> (in Russ.)
- Erokhina, T.I. (2014). Yaroslavskiy tekst kak semioticheskaya sistema. [The Yaroslavl Text as a Semiotic System]. *Yaroslavskiy Pedagogicheskiy Vestnik. (Gumanitarnye nauki)*, 4. Retrieved 06 August 2025 from <https://cyberleninka.ru/article/n/yaroslavskiy-tekst-kak-semioticheskaya-sistema> (in Russ.)
- Kakilbaeva, I.T. (2016). Semiotika «almatinskogo teksta» v poemakh Vladimira Lugovskogo i Olzhasa Suleimenova [The Semiotics of the ‘Almaty Text’ in the Poems of Vladimir Lugovskoy and Olzhas Suleimenov]. *Vestnik KazNU. Seriya filologicheskaya*, 159(1). Retrieved 02 August 2025 from <https://philart.kaznu.kz/index.php/1-FIL/article/view/1826/1750> (in Russ.)
- Kermeshova, Zh.B. & Mukhanova, K.B. (2018). Alma-Atinskiy tekst kazakhstanskoj liriki v formirovanii novogo gumanitarnogo znaniya [The Alma-Ata Text of Kazakhstani Lyric Poetry in the Formation of New Humanitarian Knowledge]. *Vestnik KGU im. Sh. Ualikhanova. Seriya Filologicheskaya*, 1(2), 222–232. (in Russ.)
- Kuznetsova, A.V. & Petrulevich, I.A. (2019). Gorodskoj tekst: semiozis kul'turnogo koda [Urban Text: Semiosis of the Cultural Code]. *Social'no-gumanitarnye znaniya*, 11, 89–95. (in Russ.)
- Lotman, Y.M. (1992). *Izbrannye stat'i: V 3 t.* [Selected articles in 3 parts]. Tallinn. T.2. (in Russ.)
- Lotman, Y.M. (2000). Semiosfera: Kul'tura i vzryv. Vnutri myslyashchikh mirov. [The Semiosphere: Culture and Explosion. Inside Thinking Worlds]. In: *Stat'i. Issledovaniya. Zametki.* Sankt-Peterburg: Iskusstvo SPb. (in Russ.)
- Lyusyy, A. & Lyusyy, A.P. (2013). *Moskovskiy tekst: tekstologicheskaya kontseptsiya russkoj kul'tury.* [The Moscow Text: A Textological Concept of Russian Culture]. Moskva: Izdatel'skiy dom “Veche” (in Russ.)
- Mejmr, A. & Belobrov'tseva, I. (2020). Pogranichnyy tekst i identichnost' v postsovetskom prostranstve: na primere russkojazychnoj prozy Kazakhstana i Ehstonii [Borderline Text and Identity in the Post-Soviet Space: On the Example of Russian-Language Prose of Kazakhstan and Estonia]. *Vestnik SPBGU. Filologiya*, 3. (in Russ.)
- Noeva, S.E. *Osobennosti “alasnogo” teksta v yakutskoj lirike.* [Features of the ‘Alas Text’ in Yakut Lyric Poetry]. Retrieved 07 August 2025 from [http://www.rusnauka.com/46\\_NNM\\_2017/Philologia/8\\_231375.doc.htm](http://www.rusnauka.com/46_NNM_2017/Philologia/8_231375.doc.htm) (in Russ.)
- Potanina, N.L. & Gololobov, M.A. (2012). Gorodskoj tekst kak teoreticheskaya problema [The Urban Text as a Theoretical Problem]. *Filologicheskaya regionalistika*, 1, 32–37. (in Russ.)
- Prokhorova, L.S. (2005). *Londonskiy gorodskoj tekst russkoj literatury pervoy treti XIX veka.* [The London Urban Text in Russian Literature of the First Third of the 19th Century]. Avtoref. diss... kand. filol. nauk. Tomsk, 2005. (in Russ.)
- Sabirova, D., Moldagali, M. & Nurbayeva, A. (2024). The Main Images of Internet Poetry of Kazakhstan. *Journal of Ecohumanism*, 3(7), 5240–5248. <https://doi.org/10.62754/joe.v3i7.4633>
- Shmakova, E.S. (2022). Gorodskie toposy kak otrazhenie avtorskogo mirooshchushcheniya [Urban Topos as Reflection of the Author’s World]. *Keruen*, 1(74), 218–224. <https://doi.org/10.53871/2078-8134.2022.1-17> (in Russ.)

- Temirgazina, Z.K. (2024). "Almatinskiy" tekst v tvorchestve Bakhytzhana Kanapyanova [The Almaty Text in the Works of Bakhytzhan Kanapyanov]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. Filologiya*, 90, 268–285. (in Russ.)
- Toporov, V.N. (1984) Peterburgskiy tekst russkoy literatury [The Petersburg Text of Russian Literature]. In: *Trudy po znakovym sistemam. Tartu: Tartuskiy universitet*, 18, 3–29. (in Russ.)

**С.К. Серикова, А.У. Байболов**

*Казахский национальный педагогический университет имени Абая  
Алматы, Казахстан*

## ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ТРАНСМЕДИАЛЬНОЙ И ХУДОЖЕСТВЕННОЙ РЕПРЕЗЕНТАЦИИ ОБРАЗА КАЗАХСТАНА

**Аннотация.** Статья посвящена теоретическому и прикладному осмыслению трансмедиальных и художественных форм репрезентации образа Казахстана в современной мировой культуре, с акцентом на различие между внутренним культурным дискурсом (казахстанским текстом) и внешним образом Казахстана. Предложено концептуальное различие понятий «казахстанский текст» и «образ Казахстана» с привлечением имагологического и геопоэтического подходов. Приводятся примеры актуальных художественных стратегий и визуальных кодов в литературе, кино и цифровом искусстве, демонстрирующих эти различия. В качестве результатов исследования нами выделены концептуальные различия между понятиями «казахстанский текст» и «образ Казахстана» по критериям авторской позиции, глубины культурного вхождения и нарративной функции. Также нами представлено методологическое обоснование анализа «казахстанского текста» как семиотической системы, отражающей этнические, ментальные, географические и языковые коды. В статье разработана методика анализа произведений с точки зрения принадлежности к «казахстанскому тексту» (выявление маркеров, контекстуализация, интертекстуальные связи и т.д.). Значимость статьи заключается в применении разработанной типологии в филологическом анализе, формировании образовательных программ по казахстанской литературе, развитию культурной дипломатии и медийных стратегий.

**Ключевые слова:** казахстанский текст, образ Казахстана, культура, семантика, имагология, геопоэтика.

**S.K. Serikova, A.U. Baibolov**

*Abai Kazakh National Pedagogical University,  
Almaty, Kazakhstan*

## THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE STUDY OF TRANSMEDIAAL AND ARTISTIC REPRESENTATION IMAGES OF KAZAKHSTAN

**Abstract.** The article is devoted to the theoretical and applied understanding of the transmedial and artistic forms of representation of the image of Kazakhstan in modern world culture, with an emphasis on the difference between the internal cultural discourse (Kazakh text) and the external image of Kazakhstan. A conceptual distinction is proposed between the concepts of "Kazakh text" and "image of Kazakhstan" using imagological

and geopoetic approaches. Examples of relevant artistic strategies and visual codes in literature, cinema, and digital art that demonstrate these differences are given. As the results of the research, we have identified conceptual differences between the concepts of “Kazakh text” and “image of Kazakhstan” according to the criteria of author’s position, depth of cultural entry, and narrative function. We also present a methodological justification for the analysis of the “Kazakh text” as a semiotic system reflecting ethnic, mental, geographical, and linguistic codes. The article develops methods for analyzing works from the point of view of belonging to the “Kazakh text” (identification of markers, contextualization, intertextual connections, etc.). The significance of the article lies in the application of the developed typology in philological analysis, the formation of educational programs on Kazakh literature, and the development of cultural diplomacy and media strategies.

**Keywords:** Kazakh text, image of Kazakhstan, culture, semantics, imagology, geopoetics.

#### Авторлық үлестер

**Серикова С.К.** – тұжырымдама, деректерге жетекшілік ету, әдіснама, талдау, визуалдау, бастапқы жобаны жазу.

**Байболов А.У.** – тексеру, ресурстар табу, қадағалау, толықтыру, редакциялау.

ARTICLE

## Representation of Hybrid Identity in the “Kazakhstani Text” of the Novella “The Smelting Boat” by E. Zejfert

Mekhirnissa Khavaidarova <sup>1</sup> , Saule Abisheva <sup>1\*</sup> , Gulnara Atebayeva <sup>1</sup> , Ainura Junissova <sup>2</sup> , Madina Moldagali <sup>1\*</sup> , Samal Serikova <sup>1</sup> 

<sup>1</sup> Department of Philology Faculty, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty 050010, Kazakhstan

<sup>2</sup> Department of Philology Faculty, South Kazakhstan University of Mukhtar Auezov, Shymkent 160012, Kazakhstan

### ABSTRACT

The authors of the article attempt to explore hybrid identity within the framework of the “Kazakhstan text”, which represents a sociocultural and artistic phenomenon in the work of an émigré author. The article may be considered a case study of identifying the “Kazakhstan text” in the novella “The Smelting Boat” («Plavil'naya lodochka») by E. Zejfert through a system of cultural codes, chronotope, intertextual references, and mythologemes. The novelty of the research lies in the fact that the “Kazakhstan text” in the works of E. Zejfert as a product of the hybrid identity of the author’s consciousness has not previously been the subject of literary analysis. The authors also justify the use of the term “Kazakhstan text” in the context of analyzing a specific literary work. This research into the presence of the “Kazakhstan text” in literary works created outside of Kazakhstan contributes to a deeper understanding of how geographical displacement influences the cultural consciousness of individuals. It offers insight into the nature of hybrid identity. The article substantiates the existence of the “Kazakhstan text” as a manifestation of hybrid identity in the work of E. Zejfert, a Kazakhstani writer who emigrated to Russia. It examines key elements of the “Kazakhstan text”, including the Kazakh cultural code, a “hybrid”

#### \*CORRESPONDING AUTHOR:

Madina Moldagali, Department of Philology Faculty, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty 050010, Kazakhstan;

Email: [mmoldagali@mail.ru](mailto:mmoldagali@mail.ru)

Saule Abisheva, Department of Philology Faculty, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty 050010, Kazakhstan;

Email: [s.abisheva@mail.ru](mailto:s.abisheva@mail.ru)

#### ARTICLE INFO

Received: 14 May 2025 | Revised: 11 June 2025 | Accepted: 17 June 2025 | Published Online: 11 July 2025

DOI: <https://doi.org/10.30564/fls.v7i7.10031>

#### CITATION

Khavaidarova, M., Abisheva, S., Atebayeva, G., et al., 2025. Representation of Hybrid Identity in the “Kazakhstani Text” of the Novella “The Smelting Boat” by E. Zejfert. *Forum for Linguistic Studies*. 7(7): 221–235. DOI: <https://doi.org/10.30564/fls.v7i7.10031>

#### COPYRIGHT

Copyright © 2025 by the author(s). Published by Bilingual Publishing Group. This is an open access article under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

chronotope, intertextuality, and mythologemes.

**Keywords:** Dialogue of Cultures; Hybrid Identity; Kazakhstani Text; Cultural Code; Chronotope; Intertextuality; Mythologeme; Elena Zejfert; Novella; The Smelting Boat

## 1. Introduction

Kazakhstan's national literature is actively interpreted within the boundaries of its local cultural space. However, against this backdrop, the representation of cultural codes that constitute the "Kazakhstan text" in Russian-language literature of Kazakhstan, which were created by members of diasporas or bilingual authors with a "dual" cultural identity, remains insufficiently studied.

Particular attention, in our view, should be paid to the representation of the "Kazakhstan text" in literary works by émigré authors whose consciousness reflects a hybrid combination of national and foreign – Kazakh – cultural layers. The reinterpretation of the "other" as "one's own" also affects the forms of chronotope in the artistic world of such works, where real migration is mirrored synchronously between the locations constructed in the text. Cultural code, chronotope, intertextuality, and mythologeme serve as the primary artistic channels of representation.

The aim of this study is to explore the "Kazakhstan text" as a product of hybrid identity in the novella "The Smelting Boat" by Elena Zejfert.

Research Objectives are:

- provide an overview of scholarly approaches to hybrid identity and local text;
- analyze the poetics of Elena Zejfert's novella "The Smelting Boat";
- examine the correlation between hybrid identity and the "Kazakhstan text";
- identify the key components of the "Kazakhstan text" through cultural codes, chronotope, intertextuality and mythologemes;
- develop a methodological approach for teaching and researching the "Kazakhstan text" using "The Smelting Boat" as a case study.

The object of this study is the novella "The Smelting Boat" by Elena Zejfert, which serves as the primary literary material for analyzing the representation of hybrid identity

within the framework of the "Kazakhstan text".

The subject of this study is the "Kazakhstan text" as a manifestation of hybrid cultural identity, as reflected in the poetics, imagery, and narrative structure of *The Smelting Boat*.

The research employs a combination of discourse analysis, narrative analysis, mythopoetic analysis, and structural-semantic analysis. These methods enable the identification and interpretation of cultural codes, chronotopic models, intertextual references, and mythologemes that constitute the "Kazakhstan text" in the work of Elena Zejfert.

## 2. Literature Review

The methodological foundation of this study is based on research in the fields of local text theory and hybrid identity, underscoring the interdisciplinary nature of the work, which lies at the intersection of literary and cultural studies.

In the course of the research, key works on hybrid identity were examined, including those by Stuart Hall, Y. Volkov, G. Gizdatov, H. Bhabha, and V. Marotta<sup>[1-6]</sup>.

Additionally, studies on the representation of local texts were analyzed. These include semiotic approaches by Yu. Lotman<sup>[7]</sup>, who conceptualizes the text as both a communicative and receptive unit, and the notion of "supra-text" as discussed in the works of D. Magomedova<sup>[8]</sup>, N. Tamarchenko<sup>[9]</sup>, E. Mednis<sup>[10]</sup>. The concept of the "urban text" was explored through the writings of D. Chugunov<sup>[11]</sup>, V. Toporov<sup>[12]</sup>.

It is worth noting that the concept of the "Kazakhstan text" as a "text of the country" has emerged in scholarly literature<sup>[13]</sup>. P. Alekseev and D. Dyusekenov<sup>[14]</sup> examined the representation of Kazakhstan in the works of Mikhail Prishvin, identifying both cultural and biographical factors underlying the writer's interest in the Kazakh context. Scholarly interpretations of the Kazakhstan text as a literary phenomenon are found in the works of G. Vlasova<sup>[13]</sup>, who explores the specifics of regional text embodiment in Russian-language prose of Kazakhstan. G. Vlasova defines the Kaza-

khstan text as “the realization of the country through images, motifs, chronotopes, and axiological evaluations”<sup>[13]</sup>. She identifies several components of the cultural text, including biographical context, type of creative personality, and more.

An analytical framework for interpreting the Kazakhstani text has been developed by L. Abdullina<sup>[15]</sup>, who introduced the concept of the “literary landscape” and applied it to the study of a specific local space, which is the East Kazakhstani text. Several scholars, including S. Kaskabasov<sup>[16]</sup> and S. Ananyeva<sup>[17]</sup>, have investigated the Eurasian context in the works of Kazakhstani writers.

The article represents an attempt to identify the key components of the “Kazakhstan text”, such as cultural codes, chronotope, intertextuality, intermediality, and the introduction of mythologemes, in the novella “The Smelting Boat” by Elena Zejfert.

### 3. Methodology

The methodological foundation of this study draws on a range of interdisciplinary research areas, including: Kazakhstani literature and the global image of Kazakhstan particularly the marginalization of Russian-language authors in Kazakhstan who convey Kazakh culture through the Russian language<sup>[18]</sup>, imagological models of auto/biographical narrative<sup>[17]</sup>, representations of non-native cultural themes in Russian-language literature of Kazakhstan<sup>[19]</sup>, national and cultural identity within the field of intercultural dialogue<sup>[20]</sup>, intermediality<sup>[21, 22]</sup>, national text theory<sup>[11, 12]</sup>, semiotics<sup>[7]</sup> and national worldviews<sup>[23, 24]</sup>.

A central theoretical lens employed in this research is the concept of hybrid identity, understood as the “blending of traditions, beliefs, cultural customs, languages, and social practices”<sup>[23]</sup>. This phenomenon is a direct result of social hybridization, triggered by factors such as migration, the dynamic interplay between globalization and localization, and processes of digitalization. Hybrid identity as a form of mixed cultural identification emerging from these conditions has become one of the most widespread modes of cultural self-perception in the contemporary world.

The methodological framework of this study is also grounded in the concept of modern identity as hybrid, as proposed by Stuart Hall<sup>[1]</sup>. S. Hall’s view contrasts with the somewhat divergent perspective of Homi Bhabha<sup>[4]</sup>, who

explores culture within a unique space he terms the “borderland”, which is a site of interaction between different types of consciousness, where boundaries are clearly defined, and the “in-betweenness” that occurs between them is granted a special ontological status.

The issue of hybrid identity has also been addressed by a number of scholars, including G. Gizdatov and his collaborators<sup>[3]</sup>, who examine “samples” of hybrid identity as manifested in the media discourse of Kazakhstan, a typical post-Soviet cultural space. These scholars identify three major socio-cultural projects in Kazakhstan: the Eurasian, the Pan-Turkic, and the liberal. G. Gizdatov’s approach to hybrid identity is further developed through the analysis of contemporary cultural products created by diasporic communities in Kazakhstan<sup>[3]</sup>.

As noted in the research of V. Marotta<sup>[6]</sup>, hybrid identity can emerge not only in the traditional direction of “indigenous” to “diaspora”, but also in the reverse direction, thus opening new perspectives for further inquiry in this area. Drawing on S. Hall’s concept<sup>[1]</sup>, cultural identity in a post-colonial society is inherently hybrid and dynamic; it is not a fixed essence but rather an ongoing process of becoming.

Following A. Kostina<sup>[20]</sup>, who identifies three models of intercultural interaction: equality, tolerance as acceptance of the other, and cultural closure, it is worth emphasizing that intercultural dialogue can only be considered genuine when it involves mutual understanding or, at the very least, a striving toward it. In the text under analysis, the author engages in cultural dialogue according to the first and most productive model of cultural interaction based on openness and equality. This approach to cultural representation is characteristic of the vast majority of Russian-language writers from Kazakhstan, both those who create within the country and those who reside abroad.

We define the “Kazakhstani text” as a supertext that concentrates cultural codes transmitting the realities, images, motifs, and ideas of Kazakh national and broader Kazakhstani mentality. This definition is grounded in the methodology developed by V. Toporov in his work on regional texts, specifically the Petersburg text.

A key distinction of the approach presented in this article from previous scholarly perspectives lies in its focus on the phenomenon of the “Kazakhstani text” in literary works created by representatives of both the titular nation and dias-

poric communities outside the territory of Kazakhstan. The study attempts to analyze cultural codes that have acquired a synthetic character due to the authors' geographical and cultural distance from the source culture.

In the literary text authored by a representative of the German diaspora of Kazakhstan, who has migrated beyond the traditional centers of diasporic concentration, a number of cultural codes are realized, closely tied to the type of chronotope embodied in the artistic space. In this way, the article seeks to establish a connection between specific elements of the author's poetics and manifestations of hybrid identity.

While similar approaches may be found in the field of émigré literature studies, what is crucial to the scholarly position argued in this article is the conceptualization of the image of Kazakhstan as viewed through the eyes of the author, Elena Zeifert, who not only emigrated from Kazakhstan but, as a repatriate to another country, constructs a territorial-cultural unity from a distinct dual perspective.

## 4. Results and Discussion

Literary scholar and author with roots in both Kazakhstan and Russia Elena Zeifert's novella "The Smelting Boat" carry the subtitle "A Karaganda Novella". It depicts the lives of its characters from 1766 to 2018. The interrupted fates of the German people in the USSR are reflected through the intertwined destinies of the novella's characters, who experienced emigration from Germany to Russia in the 18th century and deportation from the Volga region to Kazakhstan in the early 1940s. This is a story about the search for a home, which Karaganda became for Soviet Germans.

For Elena Zeifert, Kazakhstan functions as a recurring symbol composed of national cultural codes, reinterpreted through the lens of the author's "German" consciousness. It is through the interplay of "German" and "Kazakh" elements that a hybrid authorial identity is constructed. Kazakhstan is conceptualized as a distinct cultural space that integrates the familiar and the foreign, thereby articulating its own uniqueness through this synthesis.

An analysis of Zeifert's novella "The Smelting Boat" reveals several key components of the local (Kazakhstani) text: cultural codes, chronotope, and mythopoetic elements. In what follows, we turn to the poetics of the novella in order to identify markers of the local text and to define the nature of cultural hybridity as it manifests in the representation of

the "Kazakhstani text".

The influence of the chronotope on the novella's composition is closely linked to the structural elements of the localized "Kazakhstani text". "The Smelting Boat" is compositionally divided into two parts: "Пеленальщик" – "The Swaddler" and "Мяч луны" – "The Moon Ball".

Although compositionally unmarked, several parallel narratives unfold in the novella:

1. The lives of Germans in the Volga region.
2. The deportation from the Volga region and life in Karaganda.
3. The story of Luka's family: from Germany to Russia.
4. The love triangle: Friedrich – Lydia – Mark.
5. Mariyka's life in Karaganda. Elsa's return.
6. Anya's life in Karaganda. The meeting of Kirill and Anya.
7. Johanna and Julian's love story.

Each structural element of the text is introduced by a framing element that foreshadows its content. The framing text that precedes the main narrative is presented in two languages. The inclusion of the German-language passage serves as a marker of the author's hybrid identity.

The two main compositional parts of the novella are also divided by a framing element: a text dated September 5, 2016 (Moscow), where Elena Zeifert, as the real author, addresses the topic of seminars on "The Smelting Boat". Here, the author's reflection on the paradox of German reunification emerges, elevated to the metaphorical level that is characteristic of her narrative style.

The chronotope in the author's consciousness is distinctly divided into two components – time and space – proclaimed by the narrator at the very beginning of the story. Here, real time and artistic time converge: "All times flow simultaneously; only spaces, their decorations, and costumes change"<sup>[25]</sup>. E. Zeifert notes "Storytelling always unfolds in the present tense, synchronously, whether it is the depiction of emigration from Germany to Russia, dekulakization, war, deportation, labor camps, or emigration from Russia to Germany"<sup>[25]</sup>. This does not negate the presence of the past within the temporal field. The paradox of constructing the chronotope in E. Zeifert's novella is that the past and present function simultaneously without clear distinction. The narrative lacks transitions between times: for the author, only the here and now of artistic time exists, allowing the reader to feel

as though they are part of the vividly present actions, regardless of the historical period being described. For instance, in describing the Volga Germans aboard a barge, “times clung to each other”<sup>[25]</sup>, with historical figures and real individuals from various eras aligned on a single temporal axis: the brothers Christian August and Luka are transported to 1766, their father Caspar appears in a cathedral in Yekaterinenstadt, Rosa’s grandmother hides a passport with a German surname instead of her granddaughter’s, Nikolai Gastello remains in the eternal sky of 1941, and the dying exiles in the steppes of Karaganda.

As we can see, hybrid identity in Elena Zeifert’s novella is realized through the compositional structure of the text, in which two spatial frameworks are outlined based on the dichotomy of “own” versus “other”. The interplay between the framing elements referencing the “German” space and the characters’ presence within the “Kazakhstani” space in the main narrative (and vice versa) contributes to the hybrid nature of the constructed chronotope.

One of the key means of constructing this chronotope is the mythologization of the artistic space. Notably, there is no clear division between the presence or absence of mythopoetic context in either the “German” or the “Kazakhstani” parts of the novella. Both spatial and temporal components of the chronotope are mythologized. At times, time itself is personified: “Time laughs prophetically, echoed by the earthworms of spirits”<sup>[25]</sup>. It is alive, dynamic, capricious, and all-knowing. “...They (the Germans) were clustered together – time or some abnormal being tore them from nests, families, crevices, and shadows”<sup>[25]</sup>.

In addition to the mythopoetic representation of time, the narrative time incorporates classical manifestations of the chronotope, such as in Mariyka’s dream during her journey in a train’s “teplushka”. For the heroine, dreaming is an attempt “to alter reality”<sup>[25]</sup> or find deliverance: if her mother takes Mariyka into her dream, salvation awaits. Dreams also become a way to layer the present and future: “Five or six years later, Lydia has a dream”<sup>[25]</sup> – thus, the narrator describes the events happening “here and now” through Lydia’s recollections appearing in a future dream. In her dream about the cow Marta, Lydia misses her wet nurse, recalling her past life, when “nourishing milky blood flowed through her veins”<sup>[25]</sup>.

In these excerpts from the novella, the introduction of

an oneiric space becomes apparent, that is associated with the past, a temporal dimension devoid of the new Kazakhstani reality. Thus, the oneiric nature of the chronotope is not characteristic of the “Kazakhstani” text. The latter is realized through the mythopoetics of the authorial consciousness, which constructs the myth of “Kazakhstan as a new homeland”. This myth actively functions within Russian-language literature of Kazakhstan. Let’s now examine how the components of this myth are gradually embodied through elements of the chronotope.

The novella’s space is a journey, “a forced wandering”<sup>[25]</sup>. Throughout the narrative, the axiological foundation of space undergoes distribution. The train’s arrival in Kazakhstan, in Karaganda, at the journey’s endpoint, is accompanied by epithets such as “unfamiliar” and “foreign”: “unfamiliar word,” “a word bitter and rough. Tasteless. One wants to spit it out,” “foreign land”<sup>[25]</sup>. Based on this, we can conclude that for émigré writers, the “Kazakhstani text” is closely intertwined with the motif of wandering or journeying.

A person born in Karaganda, according to the narrator, “gains several lives”<sup>[25]</sup>, one of which remains forever tied to Kazakhstani soil, while, “if lucky”, the person might “be reborn” on another land. Viktor, his newborn son who dies immediately after birth, is considered “lucky” in this regard. Life in a foreign land becomes unnatural, alien; a person feels unhappy. Yet, the necessity to survive drives both physical and moral efforts aimed at preserving one’s lineage, even in houses made of earth, where it’s “easier to grow accustomed to the soil”<sup>[25]</sup>. Upon learning of their deportation, the Volga Germans recall the words of Rosa’s grandmother: “They won’t send us beyond Karaganda”<sup>[25]</sup>. For settlers, Karaganda is associated with the edge of the world, that is, the “Kazakhstani text” is linked to the concept of the “end of the Earth”, representing either the final point of a forced journey or even the end of life itself. This reflects a certain degree of pessimism in the perception of the Kazakhstani space. Historically, Kazakhstan, as part of the Russian Empire, was functionally related to places of exile, a role that continued during the Stalinist period of the USSR. As a result, the “Kazakhstani text” often carries the codes of “exile”, “settlement”, or “prison”. The pessimistic perception of Kazakhstan is closely tied to the motif of captivity and, consequently, psychological discomfort. This is evident

from the very arrival in Karaganda, depicted as a “bleak, windblown October steppe”<sup>[25]</sup>, and reinforced through a series of details such as “rails lying directly on the sleepers, without ballast,” and references to “Karaganda mines”<sup>[25]</sup>. For a long time, Karaganda remains alien: “Even in summer, this steppe chills with an inner November frozen in stubborn crawl”<sup>[25]</sup>. Russian soil, too, feels foreign to the Germans: Luka’s son rests in “a land that did not become his own”<sup>[25]</sup>; “In another land, the Red House hides its sleeve”<sup>[25]</sup>. In this soil lies “Luka’s face”<sup>[25]</sup>, as he searches for the lost child. “Karaganda doesn’t become home for everyone. But was the Volga forest any more welcoming?” the narrator asks<sup>[25]</sup>.

In Mariyka’s consciousness, the Karaganda steppe is an “alien land”, a “strange place of welcome”<sup>[25]</sup>. Karaganda “smells of death”<sup>[25]</sup>, yet it already loves the girl, though it is “harsh, like metal”<sup>[25]</sup>, referred to as a “crust”, an “outskirt”. Even the snow here is black. However, by Part 17, the text poses a rhetorical question: “...are you my home? And where is your porch?”<sup>[25]</sup>. The “Kazakhstani space” expands “inward” and “upward”<sup>[25]</sup>. The Karaganda steppe “smells of whiteness”, which is likened to “a strip of forehead untouched by the sun beneath the Virgin Mary’s kerchief”<sup>[25]</sup>. The Karaganda sky is gray: “The snow dimmed and became like ash, like the color of a bird’s feather in Lydia’s hand, Mark Felix’s opened eyes, the sky collapsing over Karaganda”<sup>[25]</sup>. Lydia and Friedrich, having found love, dream of planting a violet on a post so that “the spring country roads of this sad village would finally sing and the eyes of the land would meet those of humans”<sup>[25]</sup>. This “meeting” symbolizes settling into the land – a self-acceptance and acceptance of others in unity on Kazakhstani soil. For Rosa, a German woman who married a Russian against her father’s will, her daughter’s choice of a German fiancé seems unworthy: “She could’ve found herself a good Russian Stakhanovits boy, had Russian children, but no, she fell in love with a fascist, and you can’t beat this nonsense out of her! Rosa says this in Russian with an unshakable German accent”<sup>[2]</sup>.

The cited passages illustrate the thesis regarding the dynamic relationship between the notions of “one’s own” and “the other” in the narrative’s compositional structure. As the analysis shows, this opposition is not static but undergoes transformation due to the presence of hybrid identity: in the later parts of the novella, “the other” gradually becomes “one’s own.”

As previously noted, the system of cultural codes functions as one of the primary means of expressing hybrid identity, shaped by the sociocultural realities of the German diaspora in Kazakhstan. An interdisciplinary approach makes it possible to trace how national stereotypes of Volga German settlers in Kazakhstan influence the encoding of the literary text. For example, national gastic (culinary) codes: *lepeska* (flatbread) and *kurt* (fermented cheese)<sup>[25]</sup>, emerge as symbols of Kazakh hospitality and humanity, highlighting the support offered by the Kazakhs to German settlers.

The use of nominative Kazakh codes through character names: Yerkanat, Saule, the Bekenov family, Nurshat, as well as through the image of the Kazakh language (“Mariyka already understands it better than some German dialects”<sup>[25]</sup>; “His Kazakh is coming along quickly”<sup>[25]</sup>) creates a cultural hybridity within the novella’s fictional world.

The depiction of the Kazakh language and the motif of linguistic closeness reflect a shift in the characters’ value system within the dichotomy of “own” vs. “other”. Yerkanat is surprised: “just listen to how similar the sounds in Kazakh and German are” and “Kazakh and German dance their own dances, but sometimes the movements are the same”<sup>[25]</sup>. When Yerkanat and Friedrich are introduced to the German and Kazakh languages, the Kazakh character remarks: “our throats are alike”<sup>[25]</sup>.

Words like “similar” and “the same” become stylistic markers in the narrative fabric of the novella, clearly stemming from the author’s hybrid identity, associated with the German ethnicity yet synthesizing the Kazakhstani cultural code in its diverse forms.

Delving into the historical past, the author introduces ancient images of Mongol rulers: “in an old metallurgical furnace, the armor of Batu Khan is melting”<sup>[25]</sup>. The transition from “other” to “own”, the rapprochement of two cultures, occurs gradually and is first marked by a change in the naming of the exiles from “outcasts” to “Karagandy Germans”<sup>[25]</sup>. A similar shift is seen in the case of the “indelible” inscription on a frosted window – *karagandinka*<sup>[25]</sup>. And although Mariyka does not accept this “foreign” word, someone “unknown writes it from the other side of the glass”<sup>[25]</sup>.

Thus, it can be concluded that the “Kazakhstani text” in Elena Zeifert’s novella is conveyed through a system of cultural codes: landscape, culinary, nominative and historical.

The hybrid identity of Elena Zeifert's authorial consciousness is expressed through a gradual transition from the "foreign" Kazakhstan to the "familiar" Kazakhstan. The "Kazakhstani" space in the novella is represented by German and Kazakh homes, painted in each other's colors without coordination, standing side by side: "One of the apple trees, bending over the fence, bears fruit in the Bekenovs' garden"<sup>[25]</sup>, the city of Temirtau, reachable by bus, and the German Drama Theater with simultaneous translations of performances into Russian. The transition from "other's" to "own" is embodied through the psychological worldview of the characters: the flora of the Kazakh steppe becomes a source of inspiration for Friedrich: "This year's early May steppe still manages to delight with its belated tulips... Milky white, crimson, yellow. The shepherd admires them – indeed, a tulip is more beautiful than a rose!"<sup>[25]</sup> and he involuntarily begins to hum a German tune about roses. The two floral symbols: Kazakh and German, merge in Friedrich's consciousness.

Hybrid identity is described by the author through the blending of the "other" and "own": at Russian Christmas, German children go caroling at the homes of Russian villagers, Roma, and others. However, Mariyka's strict grandmother opposes cultural blending: "We are Germans; we don't celebrate Old New Year"<sup>[25]</sup>. Yet, in the minds of Kazakhstani children, there is no division between cultures. Their consciousness holds a unified multicultural vision of Kazakhstan, where no holiday is foreign. Learning that Johanna is among the carolers, the grandmother welcomes the children into her "sterile" home and treats them to sweets. For the generation raised in Soviet Kazakhstan, German identity ceases to feel native: "Germany does not accept Johanna"<sup>[25]</sup>.

The hybrid identity of the authorial consciousness, as realized in the "Kazakhstani text", also takes the form of intertextuality. In the digression of part 15, a quotation is introduced: "Ante Roman Treveris stetit annis mille Trecentis. Before Rome, Trier stood for a thousand and three hundred years", which the narrator interprets as follows: "It is not Trier that stands on Roman foundations, but Rome on Trier's", and further states, "In another country, the Red House hides its sleeve"<sup>[25]</sup>. Another intertextual reference is found through the German line: "Er liebte Bücher, Dienen und Gesang..."<sup>[25]</sup>. The intertextuality of the novella is further enriched by references to the lyric poetry of Georg

Trakl, from which the author borrows the image of a boy descending into the mines to collect stones (Section 6, Part Two, "The Ball"). Thus, another form of hybrid identity is revealed in the construction of the "Kazakhstani text": intertextuality. The inclusion of German quotations and allusions within the Russian-language narrative, referencing the native culture of the migrant author, underscores the hybrid identity manifested through intertextuality.

Alongside the aforementioned intertextuality, the poetics of the novella "The Smelting Boat" also demonstrate a moment of intermediality. In particular, the author references in the text a painting by Gustave Doré "Acrobats", or "The Acrobats' Family" (referred to in the novella as "The Death of an Acrobat"). It incorporates "a fresh Karaganda landscape"<sup>[25]</sup>. In this painting, only the gray background remains, while all other figures acquire new outlines: Friedrich as the mother. The dying child's parents are "both human and supernatural beings from an infernal abyss", while "Karaganda repeatedly breaks away from the earth's bones as a chest-deep submerged angel's body"<sup>[25]</sup>. Thus, the references made by the literary text to an art object exemplify intermediality, allowing for parallels to be drawn between different forms of art. However, the scope of the present article does not allow for a full evaluation of the intermedial aspect of the study, merely outlining the potential for further analysis.

One of the key components of the "Kazakhstan text" in E. Zeifert's novella is the mythopoetic nature of the narrative. For instance, the dead possess the ability to "bow" and "thank" the "frozen foreign land"<sup>[25]</sup>. This feature of E. Zeifert's creativity is also realized through the names the narrator gives to Mariyka's mother: during her lifetime, the daughter calls her "Mudr"<sup>[25]</sup>, later "Sleeping Mother"<sup>[25]</sup>, and "Godly Mommy"<sup>[25]</sup>. The mythopoetic character of the narrative is also conveyed through sacred signs – repeated actions: "three carcasses, three waltzes"<sup>[25]</sup>, and in the creation of a collective image of Soviet Germans – a child with the face of Catherine II, swaddled in a cocoon, waiting to transform "inside" into a butterfly. But the butterfly is never born; instead, Friedrich is born in Karaganda, thus transforming the forced existence of the Germans in the Kazakh steppe into a lived life.

The image of the boat, highlighted in the title of the novella, is also mythopoetic: the "fire-colored boat"

grotesquely appears in the imagined throat of Christian August. The boat symbolizes divine blessing: “Do you remember, Jesus, you sent us boats the color of water?”<sup>[25]</sup>. The smelting boat on the river of life becomes “a lava lake”<sup>[25]</sup>, embodying the anger of Friedrich and all Germans deprived of their homes, families, lives, and freedoms, forced to forget their German language, bow their heads, and forget their birth name: “Throw me a boat from the sky, let it turn inside out in the air and fall to the bottom”<sup>[25]</sup>.

In the second part of the novella, Karaganda is portrayed as a living being: “Swallowing fire, scarred by mines, pregnant, it crouches on all fours, hiding its muzzle beneath its ripening belly”<sup>[25]</sup>. The city’s zoomorphic imagery aligns with the mythopoetic background of the artistic world, giving rise to the image of the twin brother of the god of sleep searching for Karaganda. She is invisible. “The Corybantes dance on her spine, covered with a ram’s hide”<sup>[25]</sup>. Simultaneously, a feminine image emerges – a “resilient” Muslim woman, Karaganda. She does not fit under Falconet’s horse, and the hands of a black boy and a white boy intertwine on a vase. In the second part of the novella – The Ball – the gendered essence of the image shifts: “Oh, boy Karaganda, descend into the mine for a precious stone”, before returning to a feminine form: “Karaganda modestly hides her black nakedness beneath temporary snow”<sup>[25]</sup>.

“The city equals a star, a split star named Malinovka, also known as the Akmol village”<sup>[25]</sup>. Constantly changing mythological images expand the city’s scope, integrating it into both global reality and mythopoetic spaces. Just as the star is split, so is the world of a person who has lost harmony: “Majestic infant, bring me an unbroken star from the sky”<sup>[25]</sup>.

The mythologemes in Elena Zeifert’s novella are most often interwoven with Christian imagery, for instance, the author introduces the figure of the Christ Child and the Virgin Mary. However, these Christian symbols are placed within a broader framework that also includes elements of pagan mythology: “In one Christmas procession, magi, a hunter, a goat, a stork, and a bear all take part. The twelve departed roses of 1766 shed their petals. Lifting his eyes to the heavens, Luka ruthlessly squeezes Maria’s hand. Her face is touched by pain”<sup>[25]</sup>. In the author’s perception, the infant symbolizes the German people: “A kissed, entangled infant in a foreign fabric is carried into Karaganda. The curtain of sunset is heavy like velvet, and the scaffold is exposed”<sup>[25]</sup>.

This infant is multi-faceted: it could be Paul or Lydia’s child, representing all living beings.

E. Zeifert’s gender identity enables the synthesis of German, Soviet, and Kazakh myths into a cohesive whole. For example, for Anya, the stories about the Civil War take on the form of a fairy tale – one that comes to life in the girl’s imagination: “Are those goosefoot plants or trees? Hands of manna descend upon the girl’s head”<sup>[25]</sup>. Fairy-tale images are inseparable from everyday life: “The shaggy black Perchta throws handfuls of white flour from a clay pot into Luka’s face”<sup>[25]</sup>.

Playful culture – dolls, games – is presented as a part of Anya’s childhood during her summer days by the shore. Anya identifies with the doll Gerda “to have one heart with her”<sup>[25]</sup>. In this space of play, Anya finds Agey and Gerda, only to lose them forever. “Then she must lose herself too”<sup>[25]</sup>. By the second part of the novella, in the late 1990s, Karaganda has become home for Anya and other children of the generation born in Kazakhstan. It is their native land: “The evening scent near the house is childlike, gentle. A small garden with petunias, fragrant tobacco, and golden flowers guards the house on one side, while an apple orchard and raspberries protect it on the other”<sup>[25]</sup>. The right to close the shutters of the house belongs to Grandma Rosa. Closing the shutters – a significant attribute of rural life – symbolizes family traditions. Carefully trimmed soil with flowers, lovingly replanted after a water pipe repair, represents love for Karaganda’s “reddish core”<sup>[25]</sup>.

In E. Zeifert’s “Kazakhstan text,” a local Karaganda narrative is constructed as a constituent of the broader Kazakhstani context. Karaganda is depicted as vast: “Nowhere had Friedrich seen such an open horizon as in Karaganda. The steppe sings, and only the blind cannot hear the song of its quiet colors”<sup>[25]</sup>. This part of the story deliberately expands the boundaries of the chronotope by enlarging the spatial dimension associated with Kazakhstan – a newly mythologized homeland for the German settlers.

Hybrid identity is expressed through the synthesis of the “own” and the “other”, which, through experience, becomes “own.” This is evident in the fate of the protagonist Anya: although she moves to Moscow, “Karaganda trails after her,” and “The girl now lives not in Moscow, but in the fissure between Karaganda and Moscow”<sup>[25]</sup>. Here, the preposition “between” becomes a key device in construct-

ing a synthetic space that generates a metatext, fusing the Kazakh and German local narratives. “The adolescent city is capricious, even hysterical. Anna pushes it away, loving and loved, but Karaganda clings to her again, deafening her with silence”<sup>[25]</sup>. The author’s tolerance opposes the inappropriate remarks made by a nurse at a Moscow clinic: the nurse “turns Anya’s Kazakhstani passport over in her hands, seeing ‘German’ written there. She gazes suspiciously, hissing”<sup>[25]</sup>. For this country, Anya is a stranger. She needs a “flowerbed” because there is “neither soil nor water” in her crack. Now, for Anya, Kazakhstani soil and her “father’s land” are synonymous<sup>[25]</sup>. In the novella, we find not only the realization of the character’s spatial identity, but also her spiritual identity, in which German and Kazakh genetic memory are intertwined.

The mythologem of the “seed”, dropped “two hundred and fifty years ago”<sup>[25]</sup> during the reign of Catherine the Great, becomes a metaphor associated with Mariyka as a representative of the German settler diaspora. To depict the image of emigrants, the writer employs two symbols: grain and ears of wheat. Mariyka, being small, is the grain – it is easier for her to accept the “foreign” and make it her own. Adult settlers who arrived in Glarus are “ears of wheat”<sup>[25]</sup>; it is hard for them to take root in Russian soil. The porridge cooked by Lydia’s mother in Lilienfeld resembles “a small orange sun in a round pot”<sup>[25]</sup>. Mythologems serve to convey the symbolic meanings introduced by the author to construct the artistic image of a “new” homeland – Kazakhstan.

Another recurring metaphor is the child. The village of Lilienfeld is portrayed as a child: “The child has grown weary, its tender eyelids are heavy”<sup>[25]</sup>, “Sleeping, wrapped tightly in the swaddling clothes of oblivion, he (Luka) is glad this is only a dream”<sup>[25]</sup>. “Have you been born, infant? Not yet, not at all. Many kind hands are reaching out to me. I will come into the world only when I am completely alone”<sup>[25]</sup>. The Volga town of Engels is also associated with a child: “The girl Engels was crying”<sup>[25]</sup>. This symbol connects to the imagery of the cradle and childbirth: “The earthen body near the house keeps giving birth again and again. The father is the midwife”<sup>[25]</sup>. “The smelting boat resembles a boat, a cradle, and a coffin”<sup>[25]</sup>. The latter comparison encapsulates the essence of the Germans’ existence: the boat symbolizes the journey they are compelled to undertake, the cradle represents the new generation born on this path,

and the coffin reflects the losses endured along the difficult way. Among such losses, the author counts August, Paul, Mariyka’s father – his chest marked with wound-scars like medals. After Friedrich and Lydia find love, a new infant is born, embodying the pieces of all the deceased children: “Paul, Elsa’s daughter, Lydia’s son, and Viktor. ‘Swaddled Soviet Germans reluctantly lay in the Karaganda soil’”<sup>[25]</sup>.

Another mythologeme introduced by the author is the tree, representing family and lineage: “A tree grew, its fingers sang”. Often, the tree serves as a person’s support: “Lydia feels those gazes, searching for the trunk within herself”<sup>[25]</sup>. In Zejfert’s artistic world, all vegetation comes alive: “The forest pressed against the river”<sup>[25]</sup>. “No, Roma secunda, that’s not so”, – “No matter how ancient your vineyard and old your wine, Trier, born at sunrise, you are always morning. Your amphitheater grows inward. Germany has taken root in Kazakhstan”<sup>[25]</sup>. Love entered the lives of Friedrich and Lydia, and the land on which the Germans had been forced to live ceased to be foreign. With the appearance of love in the lives of these young Germans, life is reborn: “Karaganda gives birth to a fairy-tale coal child”<sup>[25]</sup>. “Siegfried is not the roots, but the trunk of the tree”<sup>[25]</sup> – this mythopoetic image of the tree symbolizes growth and the continuation of life.

This complex philosophical metaphor is interpreted as a sublime though conditioned by the tragic historical twist of human destinies interweaving of cultures and national worldviews, which together form a synthetic spirituality of a unique kind, embodied in the contemporary Kazakhstani reality.

Some mythical characters are entirely products of the author’s imagination, such as the Cow God<sup>[25]</sup> or Dolinka, the mother of all wolves. Dolinka is the capital of KARLAG (or the Karaganda Corrective Labor Camp, was one of the largest labor camps in the Soviet Gulag system). Elevating the “Kazakhstani text” to a mythopoetic level, the author intertwines reality and fiction, historical fact and abstraction. The Sovkhoz “Gigant”, (a state-owned farm in the Soviet Union, where agricultural production was centrally planned and managed by the government) established in 1930 in the Karaganda region, became a KARLAG location and remained until 1959. Among the mythical characters in Mariyka’s consciousness are “tsvergi” (can be translated as zwerge), who live underground and fear the sun. Sometimes, otherworldly characters are linked to real ones: Lydia

realizes that Viktor is the very same dwarf fated to be hers. Augustine from a famous Viennese street song comes to life, climbs out of a music box, multiplies while holding a bagpipe, and disappears into “a fiery abyss”<sup>[25]</sup>.

The “Soviet” genetics of the Kazakhstani text determines the inclusion of the Russian cultural code in E. Zeifert’s novella, which is manifested in several directions. The first and primary one is the language of the novella itself. It includes German-language insertions, which are translated in footnotes accompanying the main text. The second direction is cultural codes within the narrative field (e.g., “wandering in the matryoshka reflections”<sup>[25]</sup>), as well as in the speech of the characters: Germans (“They fear speaking in German and take a long time searching for Russian words, clumsily moving their heavy German tongue, probing for Russian linguistic codes”<sup>[25]</sup>) or Kazakhs (Yerkanat’s Russian speech). “Friedrich and Yerkanat are like relatives. Their Russian is tense and uncertain, but it is their only common language”<sup>[25]</sup>. Russian is also present in Russified terms – “Russian Germans”<sup>[25]</sup>, Fedyka (Friedrich) – as well as cultural references: a volume of Pushkin, “Kuprin, Lermontov’s dramas, the dragons from Borodino, Sevastopol Stories, and The Elephant by Kuprin”, and geographic locations such as the village of Makeyevka, Friedrich’s birthplace. For immigrants from Germany like Luka and Christian August, even the “fertile Russian soil”<sup>[25]</sup> feels foreign. It refuses to become “native”<sup>[25]</sup>, even for the lifeless body of Paul, Luka’s son.

As we can see, E. Zeifert’s hybrid identity allows mythologemes associated with German mythological consciousness and those that are classical for Russian and Kazakh cultures to coexist organically within the artistic space of the novella.

The concept of “water” emerges as one of the key themes, as evidenced by the inclusion of a water-related noun in the novella’s title, “The Smelting Boat”. Mariyka identifies herself with a river during her train journey to the Karaganda steppe, and “Lydia’s heart is like a river”<sup>[25]</sup>, as the narrator notes. Water and milk often intermingle, symbolizing the past life of abundance: “Lydia tilts her head back to the sky, falls into a milky river, rises, and drinks greedily”<sup>[25]</sup>. In the characters’ minds, milky rivers are associated with the past, with the promised land: “The Virgin Mother holds in her aged hands before him milk rivers with jelly shores”<sup>[25]</sup>. The image of water reappears in the narrative

when Lydia finds love, and the narrator’s tone becomes triumphant: “Cold water in the palm! Honey nectar!”<sup>[25]</sup>. “A mountain spring gives birth to Lake Shaitankol”<sup>[25]</sup>. In the author’s vision, a river represents the soul: “When you feel your inner rivers, life becomes a constant companion”<sup>[25]</sup>. For the narrator, the river of the soul and the river of the Kazakh steppe are inseparable: “Lower your head into the Volga, your inner Volga, wanderer, and a star will rise above you. The Nura River – a stream of sweat on the skin of the Kazakh Upland – its waters are brackish in the lowlands. The Ishim and Tengiz await Nura. German, Russian, Volga dweller – in the river, in the strong river, lies your heart, a muscular red pouch, in the Volga, not in the Nura. No two rivers are alike. Leave your heart here; throw it into the water and let it flounder there without you”<sup>[25]</sup>.

Multicultural hybrid identity in the novella “The Smelting Boat” is also expressed through the synthesis of religious codes. Sacred imagery in the novella remains immutable: “And only the Lutheran church stands invisible, as it always has”<sup>[25]</sup>. The angel, however, appears in a grotesque form, into whose throat “thousands of the persecuted enter”<sup>[25]</sup>. Rosa tries “to fight the angel” but fails<sup>[25]</sup>. “The angel strides widely through Karaganda – one foot in Mikhaylovka, the other already in Tikhonovka”<sup>[25]</sup>. The angel, grotesquely oversized, is present in every event of the Germans’ lives. “The house crouches, screaming”<sup>[25]</sup>. Mark Felix observes that “the dry Karaganda steppe gleams with its fat side, preparing to bury non-existent temples”, but this is impossible: the young German sees that “the church does not exist, yet its light shines”<sup>[25]</sup>. Soviet life seeks to replace traditional sacredness with its own, but the older generation of Germans resists, as evidenced by Anya’s grandmother, who disrupts this “initiation”: “Oh Lord, once we had relics of Christ’s Tomb and the Virgin Mary’s Belt... now banners! Lunacy!”<sup>[25]</sup>. In the final parts of the novella, the Gothic cathedrals of Germany – powerful bastions of faith – look upon Johanna “from below”<sup>[25]</sup>. Christianity is embedded in the text through the figure of Father Sebastian, whom not everyone can discern – accepting the sanctity of faith is not universal.

For the German settlers, resettlement to Karaganda is associated with a code of violence. The description of Mark Felix’s life is portrayed as the breaking of the human spirit – the “smelting boat”<sup>[25]</sup>. It involves overcoming the natural

movement of the tongue when pronouncing native words. Mark resists these changes with his entire being. Surviving this crucible, Mark Felix seemingly gains a new essence, a new language: “The tongue melted in the mouth like an apple, becoming a faint aura of an angel of growth and pain, living inside a seed and breaking through the iron skin of the fruit with strong hands”<sup>[25]</sup>. Native German speech represents light for the hero. However, his mind still refuses to accept the foreign land, the foreign language, and the work he must perform during Christmas. The Stalinist regime’s violent destruction of the national worldview marks the collapse of national identity but not the spiritual one, for “even in poverty, one can surround oneself with an abundance of the soul”<sup>[25]</sup>. Mark Felix accepts the “foreign” through faith – Sebastian finds the right words, after which the mad young man “pours Karaganda soil into his left ear”<sup>[25]</sup>. “Beneath the ground, a new root system is born” – a metaphor for growth and rebirth, accompanied by descriptions of German life in exile throughout the novella. However, this process is extremely difficult for the settlers: “Germans are too rough to snugly fit alongside Kazakhs and Russians; an absurd gap remains”<sup>[25]</sup>. The central event of historical memory conveyed by E. Zeifert is how the Kazakh land received the settlers: “Yerkanat saved Friedrich’s life, gave him shelter, fed him, found him a job – without the Kazakh, the German would have perished”<sup>[25]</sup>.

E. Zeifert’s novella represents a mythopoetic “Kazakhstani text”. Through a system of sacred images, such as *the boat*, *the infant*, *the tree*, and *water*, the author constructs a unique artistic reality in which displacement and adaptation acquire symbolic and metaphysical meaning. The mythopoeics of the work are formed at the intersection of various cultural and religious codes. The syncretism of mythological motifs creates a sense of depth and polysemy, where loss, estrangement, and the search for a homeland attain mythic status. Local topoi: Karaganda, the steppe, the cemetery, the house, are transformed into symbolic spaces that mark transitions between worlds. The characters live in a state of “in-betweenness”, constantly navigating between their German origins, the Russian language, and the Kazakh landscape. The image of the main character, Anya, embodies this “borderline” condition as an existential norm.

Thus, the “Kazakhstani text” in Zeifert’s novella emerges as a multilayered cultural formation, where the artis-

tic language of myth becomes a universal means of expressing historical memory, spiritual searching, and the creation of a new identity at the intersection of cultures.

## 5. Experimental Work

The experimental part of the study involved a set of pedagogical activities aimed at developing skills for interpreting Kazakhstan’s image in literature.

The pedagogical experiment was conducted with fourth-year undergraduate students specializing in “Russian Language and Literature”. To implement the experimental work, an elective course titled “Kazakhstan’s Image in World Literature” was developed. The sample consisted of 100 fourth-year students from the Abai Kazakh National Pedagogical University, divided into an experimental group (EG) and a control group (CG). The basis for forming these groups was an initial diagnostic test, which allowed for the allocation of students into the respective groups.

To assess students’ ability to interpret the image of a country in literary works, the following diagnostic tools were used: a questionnaire developed by authors, which included questions on the understanding of concepts such as “national image” and the image of a country, as well as knowledge of Kazakhstani societal realities, Kazakh national cultural codes, and historical facts related to the Soviet period of Kazakhstani history. The experimental group demonstrated lower initial results. In one of the groups, an additional one-hour seminar titled “Kazakhstan’s Image in World Literature” was conducted outside of regular class hours.

At the second stage of the experiment, as part of the elective course, the development of philological competence among future teachers of Russian language and literature was carried out in the experimental group. For this purpose, the following descriptors were identified:

- Knowledge of imagology as a scientific field and the concepts of “the image of a country” and “national cultural code”.
- Skills in the comprehensive analysis of literary texts, including broad interpretations within the context of both global and Kazakh national culture.
- Ability to identify typological, philosophical, psychological, and axiological foundations in the embodiment of the author’s ideas.

- Skills in interpreting national cultural codes.

The development of these skills was carried out in stages. At the third stage, students were introduced to historical facts about the Stalinist resettlement of diasporas to Kazakhstan, analyzing the preconditions and consequences of this historical phenomenon. Additionally, students prepared reports on the cultures of the German, Kazakh, and Russian peoples to enhance their ability to distinguish national cultural codes.

At the fourth stage, students read E. Zeyfert’s novella “The Smelting Boat”. To develop skills in interpreting Kazakhstan’s image, the following project tasks were assigned for group study:

1. Analyze the elements of artistic time in the novella and

identify its forms.

2. Identify spatial locations within the Kazakhstani setting and create a diagram illustrating movement within the novella’s artistic space.
3. Identify Kazakh cultural codes in the novella, examine their uniqueness, and analyze their connection to the sociocultural context.
4. Examine the relationship between “self” and “other” and analyze how the author’s evaluation of these categories transforms as the plot develops.

At the fifth stage, a final diagnostic assessment was conducted using the method of reflective essays. The results of the experiment are presented in diagrams (Figures 1 and 2).

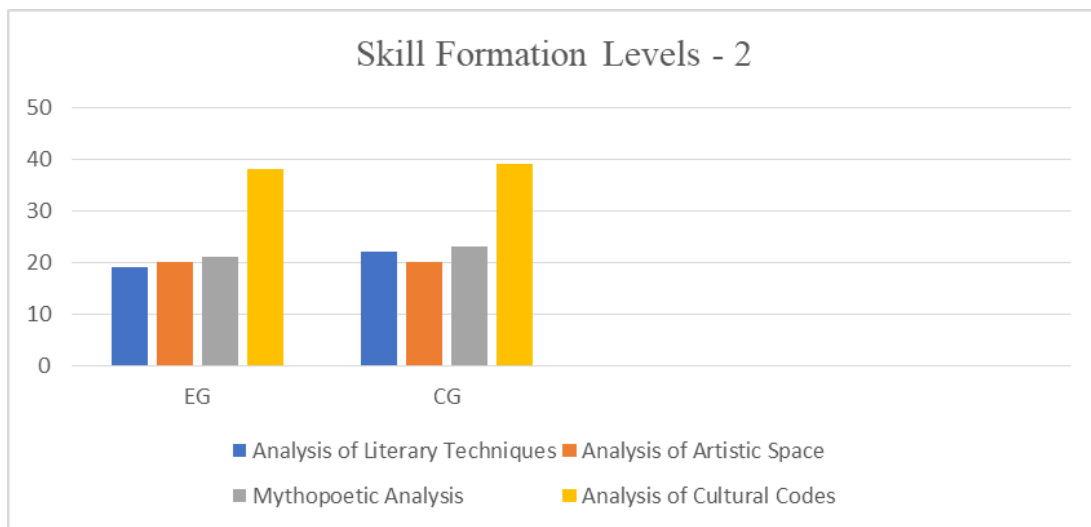


Figure 1. Results of the Initial Diagnostic Assessment.

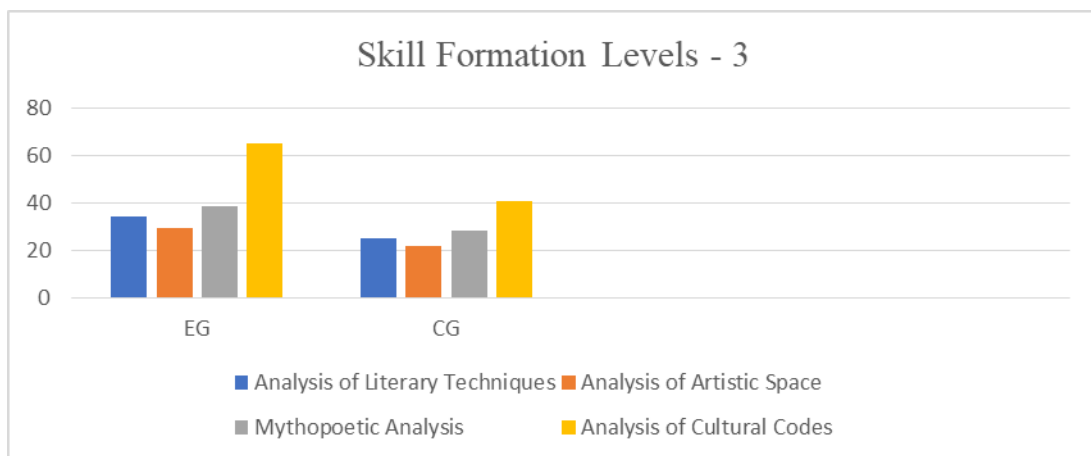


Figure 2. Results of the Final Assessment.

As shown in the figures, the experimental group demonstrated a significant improvement in their skills for interpreting literary works.

## 6. Conclusions

The study of Kazakhstan's image in world literature focused on E. Zejfert's prose. The analysis of her novella "The Smelting Boat" within the context of the "Kazakhstani trace" revealed several key features of the author's poetics:

The novella incorporates multicultural codes – German, Kazakh, and Russian – rooted in an autobiographical foundation. This fact supports the idea of the author's hybrid cultural identity. E. Zejfert belongs to a group of cultural figures born and raised in Kazakhstan who later emigrated. Her authorial consciousness artistically refracts a historical event – the forced resettlement of Volga Germans to Kazakhstan – through real, mythopoetic, and surrealistic spaces, layering past and present, as reflected in the dates embedded within the framing text.

The "Kazakhstani text" in the work of an author with a hybrid cultural identity takes the following forms of expression: a synthesis of Kazakh, German, and Russian cultural codes; the spatial coordinates of the chronotope include three vectors: German, Russian, and Kazakhstani locations. The movement of characters in the artistic world begins in Makeyevka, transitions to Glarus, and then to Karaganda, encompassing several points of unfolding action. From there, the movement diverges: some remain within Kazakhstan, some relocate to Germany, and others ultimately settle in Moscow. This trajectory expands the artistic space within the chronotope, marking both historical locations and modern centers of German, Kazakh, and Russian cultures.

A notable dynamic emerges in the evaluative component of the characters' consciousness: Karaganda is initially perceived by the settlers as an alien space, a foreign land. However, by the novella's conclusion, Kazakhstan attains a revered status as home. Not only does the generation raised on Kazakhstani soil embrace this new homeland, but even the adult settlers come to inhabit Kazakhstani space, making it "their own."

E. Zejfert's prose is inherently multicultural, weaving together the images and motifs of three nations. The Kazakhstani cultural code is conveyed through onomastic, nomi-

native, gastronomic, animalistic, and other forms of representation. A crucial element is the formation of a new identity for the characters, wherein German and Kazakh cultural codes merge into a unified mental worldview.

The image of Kazakhstan in "The Smelting Boat" is dual in nature. On one hand, it is spatially associated with violence and the deprivation of choice. On the other, it aligns with a humanistic paradigm of goodwill and openness displayed by the native Kazakh people, who ensured the survival of Germans and other communities forcibly resettled by Soviet authorities to the Kazakh steppes. The author portrays a positive image of the Kazakh people, emphasizing their spiritual breadth, humanity, and tolerance in welcoming representatives of other cultural systems into their homeland.

E. Zejfert's artistic work represents a philosophical exploration of the surrounding world, creating an artistic model that blends the imagery of several countries: Germany, Kazakhstan, and Russia. The novella "The Smelting Boat" is compositionally divided into two parts. In the first part, Germany and Russia serve as the main loci of the plot, while in the second part, the focus shifts to Kazakhstan. The chronotope of the artistic world is distinctly split into spatial and temporal components. In the author's vision, time is personified, endowed with the qualities of a living organism. In the artistic world of the novella, the land can be hostile or hospitable, but ideally, it is envisioned as native. The emigrant fate of the Germans in the novella is linked to multiple "lives", each leaving its imprint on their worldview. Space is presented from a dual perspective: Kazakhstan simultaneously acts as a site of persecution and as a place of spiritual salvation. The "rupture" of the chronotope is harmonized into wholeness by the novella's conclusion.

The central idea of the novella is the depiction of the Germans' movement from "foreign" to "native", with Kazakhstan becoming an integral part of the characters' worldview. The layering of cultural elements and the signs of different mentalities in the novel's conclusion are harmonized and unified into a non-binary conglomerate.

The accumulation of German and Kazakh cultural codes in the novella is realized through a mythopoetic interpretation, the ornamental nature of the prose narrative, the lyricism of the authorial voice, motifs of sacredness, original metaphors, as well as the inclusion of intertextual elements both Russian and German.

E. Zejfert's multiculturalism is expressed on several levels:

- Imagery: Characters bear the traces of various national cultures.
- Plot: The characters move between different spaces, experiencing shifts in lifestyle.
- Linguistics: German, Russian, and Kazakh lexemes are interwoven; the text alternates between Russian and German.

The philosophical reflection on the fate of Russian-Kazakh Germans highlights several stages: forced relocation from Russia to Kazakhstan, the burdensome process of adapting to Kazakhstani realities, the search for belonging within Kazakhstani space, the overcoming of alienation, and the transformation of the perception of Kazakhstan – from a place of exile to a space of new belonging.

Kazakh cultural codes are conveyed in the novella through onomastics, toponyms, gastronomic references, and sacred motifs. These characteristics of Kazakhstan's image in E. Zejfert's Russian-language prose are shaped by the autobiographical and sociocultural dimensions of the author's mindset. Spiritually, historically, culturally, and geographically connected to Kazakhstan, the author channels transformations rooted in this connection through an intercultural lens. These changes take the form of a synthetic artistic world, embodying different yet paradoxically intertwined national and cultural components of mentality, which can be described as the "Kazakhstani phenomenon", where various ethnicities not only coexist but are seamlessly woven into a unified cultural fabric.

## Author Contributions

Conceptualization, M.K., S.A.; methodology, G.A.; software, M.M.; validation, M.Kh., S.A. and G.A.; formal analysis, G.A.; investigation, M.K.; resources, G.A.; data curation, M.M.; writing—original draft preparation, M.K.; writing—review and editing, S.A.; visualization, S.S.; supervision, S.A.; project administration, M.M.; funding acquisition, S.A. All authors have read and agreed to the published version of the manuscript.

## Funding

This research is funded by the Science Committee of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan (Grant No. AP23489915 "Transmedia and Artistic Representation of the Image of Kazakhstan in Contemporary World Culture").

## Institutional Review Board Statement

Not applicable.

## Informed Consent Statement

Not applicable.

## Data Availability Statement

Due to confidentiality considerations, the research data cannot be disclosed.

## Acknowledgments

This article was prepared within the framework of project AP23489915 "Transmedia and Artistic Representation of the Image of Kazakhstan in Contemporary World Culture", funded by the Science Committee of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan.

## Conflicts of Interest

The authors declare no conflict of interest.

## References

- [1] Hall, S., 1990. Cultural Identity and Diaspora. In: Rutherford, J. (eds.). *Identity: Community, Culture, Difference*. Lawrence & Wishart: London, UK. pp. 222–237.
- [2] Volkov, Yu.G., Kurbatov, V.I., 2022. Hybrid identity: Factors of formation and forms of manifestation. *Humanities of the south of Russia*. 11(2), 15–26. DOI: <https://doi.org/10.18522/2227-8656.2022.2.1>
- [3] Gizdatov, G.G., Burenina-Petrova, O.D., Sopiieva, B.A., 2023. Culture As A Text And A Project In The Post-Soviet Discourse (By The Example Of Kazakhstan). *Πραθημα. Journal of Visual Semiotics*. 1(35), 30–47. DOI: <https://doi.org/10.23951/2312-7899-2023-1-30-47>. (in Russian).

- [4] Homi, B., 2004. *The Location of Culture*. Routledge: New York, NY, USA. pp. 440.
- [5] Gizdatov, G., Ashimova, Z., 2024. Narratives of Diasporas in the Media Space (Based on Ethnic Groups in Kazakhstan). *Criticism and Semiotics*. 2, 296–311. DOI: <https://doi.org/10.25205/2307-1753-2024-2-296-311>. (in Russian).
- [6] Marotta, V., 2011. Hybrid identities in a globalised world. Available from: <https://hdl.handle.net/10536/DRO/DU:30049722> (cited 20.03.2025).
- [7] Lotman, Y.M., 1987. *Relevant Issues in the Semiotics of Culture*. University Tartu: Tartu, Estonia. pp. 170. (in Russian).
- [8] Magomedova, D.M., Tamarchenko, N.D., 1998. “Supertext and ‘Superdetail’ in Russian and Western Culture”. *Discourse*. 7, 24–28. (in Russian).
- [9] Tamarchenko, N.D., Tyupa, V.I., Broymtan, S.N., 2004. *Theory of Literature: Textbook for Students of Philological Departments*. Akademiya Publishing Center: Moscow, Russia. pp. 512. (in Russian).
- [10] Mednis, N.E., Pecherskaya, T.I., 2003. *Supratexts in Russian Literature: A Textbook*. Novosibirsk State Pedagogical University: Novosibirsk, Russia. pp. 170. (in Russian).
- [11] Chugunov, D.A., 2004. *The Image of Russia in Contemporary German Literature: Issues and Perception*. Available from: <http://www.vestnik.vsu.ru/pdf/hyman/2004/02/chugunov.pdf> (cited 03.04.2025). (in Russian).
- [12] Toporov, V.N., 2003. *The Petersburg Text of Russian Literature: Selected Works*. Iskusstvo: St. Petersburg, Russia. pp. 616. (in Russian).
- [13] Vlasova, G.I., 2017. In Search of National Identity: The Image of the Steppe in Contemporary Kazakh Poetry. *Mir Publishers: Barnaul, Russia*. pp. 157–162. (in Russian).
- [14] Alekseev, P.V., Dyusekenov, D.N., 2024. M.M. Prishvin and the Kazakh Steppe: Issues in the Evolution of Russian Orientalism During the Late Imperial Period. Available from: <https://palekseev.ru/wp-content/uploads/2024/03/Prishvin-step.pdf> (cited 10.02.2025).
- [15] Abdullina, L.I., 2012. *The Literary Landscape of the Native Land: Monograph*. KASU: Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan. pp. 136. (in Russian).
- [16] Kaskabasov, S.A., 2008. Preface to the Collection *Literary and Artistic Dialogue*. *Voices of Siberia: Literary Almanac*. 8, 557–579.
- [17] Ananyeva, S.V., 2010. Eurasian Motifs in Russian Prose of Kazakhstan. *Russian Prose of Kazakhstan: The Last Quarter of the 20th Century – The First Decade of the 21st Century*. Zhibek Zholy: Almaty, Kazakhstan. pp. 227–273.
- [18] Badikov, V.V., 2007. Discussion Will Open Perspectives. *Friendship of Peoples*. 6, 212–214.
- [19] Joldasbekova, B., Bayanbayeva, Z., 2016. National Images in Russian Literature of Kazakhstan. *Bulletin of KazNU. Philology Series*. 154(2), 57–60.
- [20] Kostina, M.A., 2013. On the History of Russian-Kazakh Literary Connections of the 19th and 20th Centuries. *Philology and Culturology: Modern Problems and Prospects for Development*. Pero Publishing: Moscow, Russia. pp. 171–177.
- [21] Savinykh, O.I., 2019. Intermedial Aspects of Interpretation of the Medea Plot in the Creative Practices of Writers of the 20th – Early 21st Centuries. Available from: <https://cyberleninka.ru/article/n/intermedialnyy-aspekt-interpretatsii-syuzheta-o-medee-v-tvorcheskoy-praktike-pisateley-hh-nachala-hh1-vv> (cited 02.01.2025).
- [22] Moldagali, M., Abisheva, S., Sabirova, D., et al., 2025. Precedent Poetic Colorism in the 20th Century: S. Heaney and A. Kushner. *Forum for Linguistic Studies*. 7(4), 627–639. DOI: <https://doi.org/10.30564/fls.v7i4.8310>.
- [23] Gachev, G.D., 2002. *National Images of the World: Central Asia – Kazakhstan, Kyrgyzstan, the Cosmos of Islam (Intellectual Journeys)*. Publishing Service: Moscow, Russia. pp. 780.
- [24] Sabirova, D., Moldagali, M., Nurbayeva, A., 2024. The Main Images of Internet Poetry of Kazakhstan. *Journal of Ecohumanism*. 3(7), 5240–5248. DOI: <https://doi.org/10.62754/joe.v3i7.4633>.
- [25] Zeffert, E., 2023. *The Smelting Boat*. *New Literary Review: Moscow, Russia*. pp. 1–160.

## АКТ №1 от 28.08.2025

внедрения новых дисциплин в образовательные программы Казахского  
национального педагогического университета имени Абая

В целях совершенствования образовательных программ и обеспечения их соответствия современным научным и культурным приоритетам принято решение о внедрении новых дисциплин в учебные планы магистратуры и докторантуры КазНПУ имени Абая. Внедрение данных дисциплин направлено на расширение научного и культурологического горизонта студентов, формирование у них критического взгляда на репрезентацию образа Казахстана в мировой культуре и литературе, а также на укрепление международного статуса отечественной филологии.

Особое значение внедряемые дисциплины имеют для реализации стратегических задач государственной культурной политики, направленной на формирование позитивного имиджа Казахстана за рубежом, поддержку национальной идентичности и развитие гуманитарного знания. Включение данных курсов в учебные планы способствует интернационализации образовательного процесса, усилению академической мобильности, расширению международных связей университета, а также формированию конкурентоспособных специалистов, способных достойно представлять казахстанскую науку и культуру на мировом уровне.

Постановили:

Внедрить дисциплину «Трансмедиаальная репрезентация образа Казахстана в современной мировой культуре» в образовательную программу «Литературоведение» (докторантура). Внедрить дисциплину «Образ Казахстана в современной мировой литературе» в образовательную программу «7М01702 - Русский язык и литература » (магистратура). Ответственным кафедрам разработать syllabus, методическое сопровождение и включить дисциплины в учебные планы с 2025- 2026 учебного года.

Заведующая кафедрой

Директор

Департамента анализа образовательных программ



Абишева С.Д.

Ошанова Н.Т.

✉ Письма

☰ Реестр ОП ▾

Поддача заявок

Реестр образовательных программ

< Назад

### Сведения о заявлении

Тип заявки	Обновление ОП в Реестре	Статус	Одобрено
Дата присвоения статуса	13.05.2025 16:17	Отправлена на доработку	0
Отправитель	3903	Экспертом (кол-во)	
		Регистрационный номер	8D02300

[Паспорт образовательной](#)

Образовательные программы высшего и послевузовского образования

Проектная ОП  Участник проектной ОП

Область образования \*

8D02 Искусство и гуманитарные науки

Междисциплинарная ОП

Направление подготовки \*

8D023 Языки и литература

Группа образовательных программ \*

D058 Литература

Образовательная программа \*

8D02308 Литературоведение

Учебный план \*

УП 8D02308, 2025 - Научно-педагогическое направление, очная

Казахский язык    Русский язык    Английский язык

Цель ОП \*

Бәсекеге қабілетті білім беру жағдайында жоғары академиялық талаптарға сай терең әдеби білімі, ғи мәдениеті бар, азаматтық ұстанымы бар, заманауи ғылыми-тәжірибелік мәселелерді шешуге қабілетт дайындау

Вид ОП \*

Новая ОП

Уровень по НРК \*

8

Уровень по ОРК \*

8

Отличительные особенности ОП

Нет

Присуждаемая степень \*

Доктор

Срок обучения \*

3

Объем кредитов \*

180

☰ Поддержка



Русский ▾

Умарова Элмира ▾

казахский

Профессиональный стандарт по ОП \*

Имеется

№ Наименование профессионального стандарта

1 Педагог (профессорско-преподавательский состав) организаций высшего и (или) послевузовского образ

## Профессиональные стандарты (career enbek)

При разработке ОП использован  
профессиональный стандарт 

Профессиональный стандарт №1

Профессиональный  
стандарт

Профессиональный стандарт: для педагогов (профессорско-преп

Год утверждения

2023

ОКЭД

Образование, Образование

Профессии

Профессия №1

Профессия

Профессорско-преподавательский состав университетов и других ВУЗо

Уровень по ОРК

8

Трудовые функции

Обучение

Проведение научных исследо

Осуществление научно-методи

работы

- \*

Дата утверждения ОП на Ученом Совете \*

27.03.2025

 Наличие приложения к лицензии на направление подготовки кадров

Номер лицензии на направление подготовки \*

0137373

 Формат обучения – онлайн Наличие аккредитации ОП

Атлас новых профессий \*

не предусмотрено

Региональный стандарт \*

не предусмотрено

Формируемые результаты обучения



1	<p>На казахском языке    На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Әдебиеттану саласын жүйелі түрде түсінетінін, іргелі және практикалық зерттеулердің түрлі әдістерін жоғары</p>	ON1	Проведение научных исследований
2	<p>На казахском языке    На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Әдебиеттану саласындағы жаңа әрі күрделі идеяларды сын тұрғысынан талдап, бағалайды және синтездейді;</p>	ON2	Обучение Осуществление науч- методической рабо-
3	<p>На казахском языке    На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Әдебиеттану зерттеулерінің кешенді үдерісін жоспарлайды, әзірлейді, жүзеге асырады және қажет</p>	ON3	Проведение научных исследований
4	<p>На казахском языке    На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Әдебиеттану саласының шекарасын кеңейтетін, ұлттық немесе халықаралық деңгейде жариялануға лайықты</p>	ON4	Обучение Проведение научных исследований
5	<p>На казахском языке    На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Әдебиеттану ғылымының даму деңгейін бағалайды және болжайды, түрлі әлеуметтік салаларда енгізу мақсатында</p>	ON5	Проведение научных исследований
6	<p>На казахском языке    На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Әдебиеттануға қатысты ақпаратты талдайды және мемлекеттік, орыс және шет тілдерінде тиісті</p>	ON6	Проведение научных исследований
7	<p>На казахском языке    На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Әдебиеттану сараптамасын жүргізеді, аналитикалық есептер құрады, бизнес-коммуникацияда түрлі мәтіндерді</p>	ON7	Осуществление науч- методической рабо-
8	<p>На казахском языке    На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Әдебиеттану саласында ақпараттық технологияларды тиімді пайдаланады; сандық білім беру ресурстарының</p>	ON8	Обучение Проведение научных исследований
9	<p>На казахском языке    На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Болжау және жоспарлау әдістерін практикада тиімді пайдаланады, сондай-ақ, пәнаралық мәселелерді шешеді.</p>	ON9	Осуществление науч- методической рабо-

10	На казахском языке	На русском языке	ON10
	На английском языке		
	Білімді тұрақты жаңарту, кәсіби дағдылар мен қабілеттерді кеңейту әдістерінде ақпараттық орта		

Обучение  
Проведение научнь  
исследований

Сведения о дисциплинах

№	Наименование дисциплины	Краткое описание дисциплины	Цикл	Компонент	Кредиты	
					ON1	РП
1	Академическое письмо	<p>Цель: развитие навыка написания научных текстов и убедительных аргументов в соответствии с требованиями академического сообщества. Содержание: овладение методами и структурой академического письма, включая критическое мышление, анализ и синтез исследовательских материалов, аргументацию и логическое построение текста. Данная дисциплина также нацелена на развитие навыков работы с источниками, цитирования и приведения библиографических ссылок в соответствии с академическими стандартами. В итоге, успешное освоение дисциплины должно позволить докторантам эффективно и убедительно представлять свои исследовательские результаты и взгляды научному сообществу через публикации, конференции и другие формы общения. Компетенции: анализа и критического оценивания информации; структурирования и организации информации; исследования и поиска источников информации; письменного оформления работы; продвижения своих аргументов и взглядов в научном обществе; критического поиска и повышения своей профессиональной компетентности.</p>	БД	ВК	5	Выс



2	Методы научных исследований	<p>Цель: развитие навыков научного исследования. Содержание: Методология, этапы, понятийный аппарат и классификация научных исследований. Частные и специальные методы, ошибки научного исследования. Планирование НИР. Сбор научной информации. Этика научного исследования. Структура НИР. Аналитические методы и средства оценки НИР; организация и управление НИР с использованием информационных технологий и ресурсов. Компетенции: формулирование научных задач и гипотез; выбор научных методов и инструментов проведения исследований; аналитические навыки для обработки и интерпретации данных; умение составлять научные статьи и отчеты; навыки критического мышления и оценки качества научной информации; организационные навыки для планирования и управления исследовательским процессом; навыки коммуникации и презентации научных результатов.</p>	БД	ВК	5	Выс
3	Методы интерпретации художественного текста	<p>Цель: продемонстрировать теоретические и методические основы интерпретации художественного текста. Содержание: сложившиеся теории изучения художественного текста рассматриваются методы научного исследования: классика, позитивизм, социология, психоаналитика, структурализм, постструктурализм, эстетика восприятия. Компетентность: владеет исследовательскими методами интерпретации художественного текста.</p>	БД	КВ	5	
4	Современные литературные тенденции развития и исследования	<p>Цель: Ознакомление с современным литературным процессом развития, направлениями литературы. Содержание: Значение современной литературы в обществе, определение теоретических аспектов процесса и исследования, эстетические тенденции, генезис, тема, особенности восприятия читателем современной литературы, жанровые особенности современной литературы и пути их изучения; национальная идентичность и ее связь с мировой литературой. Отношения реальности и творчества. Компетенции: Анализирует развитие и теорию исследований в современной литературоведении</p>	БД	КВ	5	



5	Литература в цифровом пространстве	<p>Цель: Исследование особенностей литературы в цифровую эпоху, ее интеграции с новыми средствами массовой информации.</p> <p>Содержание: В ходе урока студенты обсудят развитие литературы на платформах интернет и социальных медиа, роль электронных книг и цифровых изданий. Кроме того, рассматриваются творческие методы и жанровые новшества в цифровом пространстве, анализируется, как новые технологии влияют на литературу.</p> <p>Компетенции: способен изучать литературу в цифровом пространстве, понимать ее через новые средства массовой информации и применять в творческой работе. Компетенции: способен изучать литературу в цифровом пространстве, понимать ее через новые средства массовой информации и применять в творческой работе</p>	ПД	КВ	5
6	Методологические аспекты современного литературоведения	<p>Целью освоения дисциплины является глубокая теоретическая подготовка в области основ современного литературоведения.</p> <p>Содержание: современное литературоведение, методология, современный литературный процесс, литературные направления, современные литературоведческие исследования, казахстанское литературоведение.</p>	ПД	КВ	5
7	Психоаналитическое литературоведение	<p>Цель - ознакомление докторантов с основными теоретическими вопросами психоаналитической литературной критики. Содержание: исследователь художественных текстов, исходя из основных принципов и методов психоанализа. В рамках курса будут рассмотрены произведения мировой и отечественной литературы через призму психоаналитических теорий Зигмунда Фрейда, Карла Юнга, Жака Лакана и других мыслителей.</p> <p>Основное внимание уделяется анализу безрассудства, символики, мотивации, фантазии персонажей, а также различных проявлений психических состояний в литературных текстах.</p> <p>Компетентность: исследовательская</p>	ПД	КВ	5



8 Трансмедиальная репрезентация образа Казахстана в современной мировой культуре	Цель усвоения предмета - изучение образа Казахстана в современной литературе, сбор, анализ предметов Содержание: современное казахстанское литературоведение, методология, современный мировой литературный процесс, литературные течения, современное литературоведение. Компетенции: владеет исследовательскими методами интерпретации художественного текста.	ПД	КВ	5
--	---	----	----	---

Коэффициент достижимости РО: 98,33 %

	Эксперт	Статус	Дата присвоения статуса	Общее
1	Эксперт 1	Экспертиза завершена	12.05.2025 13:57	

Основание для обновления ОП \*

Обновление без экспертизы в связи с изменениями ГОСО от 04.03.2025 г.



✉ Письма

☰ Реестр ОП ▾

Подача заявок

Реестр образовательных программ

&lt; Назад

## Сведения о заявлении

Тип заявки	Обновление ОП в Реестре	Статус	Одобрено
Дата присвоения статуса	02.05.2025 18:13	Отправлена на доработку Экспертом (кол-во)	0
Отправитель	3903	Регистрационный номер	7M0170

Паспорт образовательной

Образовательные программы высшего и послевузовского образования

 Проектная ОП
  Участник проектной ОП

Область образования \*

7M01 Педагогические науки

 Междисциплинарная ОП

Направление подготовки \*

7M017 Подготовка педагогов по языкам и литературе

Группа образовательных программ \*

M018 Подготовка педагогов русского языка и литературы

Образовательная программа \*

7M01702 Русский язык и литература

Учебный план \*

УП 7M01702, 2025 - Научно-педагогическое направление, очная

Казахский язык

Русский язык

Английский язык

Цель ОП \*

Еңбек нарығында сұранысқа ие, орыс тілін оқыту әдістемесін меңгерген, жалпы мәдени, кәсіби құзыр әдебиетін оқытуда инновациялық технологияларды қолданатын жоғары білікті педагогикалық кадрлар

Вид ОП \*

Новая ОП

Уровень по НРК \*

7

Уровень по ОРК \*

7

Отличительные особенности ОП

Двудипломная ОП

Тип ОВПО

Зарубежный ОВПО

ОВПО-партнер

Поморская Академия в Слупске

Присуждаемая степень \*

Магистр

Срок обучения \*

☰ Поддержка



Объем кредитов \*

120

Язык обучения \*

русский

Профессиональный стандарт по ОП \*

Имеется

[+ Добавить](#)

№ Наименование профессионального стандарта

1 Профессиональные стандарты для педагогов организаций образования

2 Педагог (профессорско-преподавательский состав) организаций высшего и (или) послевузовского обр

## Профессиональные стандарты (career enbek)

При разработке ОП использован профессиональный стандарт

Профессиональный стандарт №1

Профессиональный стандарт

Профессиональный стандарт: для педагогов (профессорско-преп

Год утверждения

2023

ОКЭД

Образование, Образование

Профессии

Профессия №1

Профессия

Профессорско-преподавательский состав университетов и других ВУЗо

Уровень по ОРК

7

Трудовые функции

Обучение

Проведение научных исследований

Осуществление научно-методической работы

Социализация обучающейся молодежи

Взаимодействие со стейкхолдерами высшего и послевузовского образования

Дата утверждения ОП на Ученом Совете \*

27.03.2025

 Наличие приложения к лицензии на направление подготовки кадров

Номер лицензии на направление подготовки \*

0137373

Формат обучения – онлайн



не предусмотрено

Региональный стандарт \*

не предусмотрено

## Формируемые результаты обучения

№	Результат обучения	Код	Отражает трудовую функции
1	<p>На казахском языке</p> <p>На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Әзірленген және бекітілген әдістемелік нұсқаулардың талаптарын ескере отырып</p>	ON1	<p>Обучение</p> <p>Проведение научных исследований</p> <p>Осуществление научно-методической работы</p>
2	<p>На казахском языке</p> <p>На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Педагогикалық әдепті, педагогикалық әдеп ережелерін сақтайды; білім алушылардың</p>	ON2	<p>Обучение</p> <p>Проведение научных исследований</p> <p>Осуществление научно-методической работы</p>
3	<p>На казахском языке</p> <p>На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Теориялық және әдіснамалық талдау дағдыларын меңгергеді, болжау және жоспарлау</p>	ON3	<p>Обучение</p> <p>Проведение научных исследований</p> <p>Осуществление научно-методической работы</p>
4	<p>На казахском языке</p> <p>На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Білім беру ұйымының миссиясы мен мақсаттарына сәйкес оқылатын пәндердің ОӘК,</p>	ON4	<p>Обучение</p> <p>Проведение научных исследований</p> <p>Осуществление научно-методической работы</p>
5	<p>На казахском языке</p> <p>На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Зерттеу міндеттерін қою және шешу үшін теориялық және практикалық білімді өз бетінше</p>	ON5	<p>Обучение</p> <p>Проведение научных исследований</p> <p>Осуществление научно-методической работы</p> <p>Социализация обучающейся молодежи</p>
6	<p>На казахском языке</p> <p>На русском языке</p> <p>На английском языке</p> <p>Тіл білімі саласындағы зерттеу және қолданбалы қызметтің теориялық негізі ретінде тіл білімінің</p>	ON6	<p>Осуществление научно-методической работы</p> <p>Социализация обучающейся молодежи</p> <p>Взаимодействие со стейкхолдерами высшего и послевузовского образовани</p>

7	На казахском языке	ON7	Проведение научных исследований
	На русском языке		Осуществление научно-методической работы
	На английском языке		Социализация обучающейся молодежи
Салыстырмалы тарихи және типологиялық әдебиеттанулық Талдау әдістемесін меңгеру;			
8	На казахском языке	ON8	Осуществление научно-методической работы
	На русском языке		Социализация обучающейся молодежи
	На английском языке		Взаимодействие со стайкхолдерами высшего и послевузовского образования
Өз бетінше және әріптестерімен өзара іс-қимыл жасай отырып, алынған зерттеу нәтижелерін			

Сведения о дисциплинах

№	Наименование дисциплины	Краткое описание дисциплины	Цикл	Компонент	Кредиты	ON1	PP
1	Иностранный язык (профессиональный)	Предмет "Иностранный язык (профессиональный)" направлен на развитие языковых навыков, необходимых для профессиональной деятельности в различных сферах. Курс включает изучение специфической лексики, профессиональных терминов, а также практическое применение языка в контексте профессиональной коммуникации. Студенты осваивают навыки общения в профессиональной среде, включая написание деловых писем, ведение переговоров, составление отчетов и презентаций.	БД	ВК	5	<input checked="" type="checkbox"/>	Выс
2	История и философия науки	Дисциплина "История и философия науки" знакомит с генезисом науки, показывает все этапы ее развития с древности до наших дней. Рассматриваются классическая, неклассическая, постнеклассическая этапы науки. Изучаются философские и методологические проблемы естественных, социо-гуманитарных, технических наук; основные идеи, положения позитивизма, постпозитивизма; Дисциплина направлена на формирование у магистрантов культуры научно-философского мышления, на совершенствование методологических навыков, на развитие независимого критического и креативного мышления, что в целом формирует научную картину мира.	БД	ВК	5	<input checked="" type="checkbox"/>	Выс

3	Педагогика и психология высшей школы	<p>Педагогика и психология высшей школы как предмет включает в себя теоретические и практические аспекты подготовки и воспитания будущих специалистов. Предлагаемый курс направлен на формирование педагогической позиции магистра, как будущего преподавателя, подготовка к различным видам педагогической деятельности: реализации профессионально-образовательных программ и учебных планов; разработке и применению современных образовательных технологий, выбору оптимальной стратегии преподавания в зависимости от уровня подготовки студентов и целей обучения; выявлению взаимосвязей научно-исследовательского и учебного процессов в высшей школе. В процессе обучения данному курсу магистранты овладевают основными теоретическими понятиями, знаниями психологических и педагогических закономерностей, принципов, механизмов профессиональной деятельности. В тоже время, дисциплина содержит темы по основным методам научных исследований, факторы развития личности, психологические и педагогические особенности деятельности преподавателя, основы образовательных технологий и коммуникаций</p>	БД	ВК	5	Выс
4	Актуальные проблемы литературоведения	<p>Дисциплина «Актуальные проблемы литературоведения» рассматривает современные теоретические и методологические подходы к изучению литературы. Особое внимание уделяется интертекстуальности, постколониальным исследованиям, цифровой гуманитаристике и новым прочтениям классических текстов. Курс анализирует влияние социальных и культурных контекстов на литературные процессы XXI века</p>	БД	КВ	5	



5	Актуальные проблемы языкознания	<p>Дисциплина «Актуальные проблемы языкознания» исследует современные тенденции в лингвистике, включая когнитивные, социолингвистические и прагматические аспекты языка. Рассматриваются вопросы цифровой лингвистики, искусственного интеллекта, мультимодальности, языковой политики и динамики языковых изменений в глобализированном мире. Курс фокусируется на междисциплинарных подходах и новых методологиях.</p>	БД	КВ	5		
6	Интерактивные технологии в обучении литературе в школе и вузе	<p>Дисциплина "Интерактивные технологии в обучении литературе" изучает применение современных технологий, таких как цифровые платформы, онлайн-курсы, игровые методы и мультимедийные ресурсы, для активизации учебного процесса в школе и вузе. Цель – развитие критического мышления, творческих навыков и улучшение восприятия литературных произведений.</p>	БД	КВ	5	<input checked="" type="checkbox"/>	Сре.
7	Лингвокультурологические аспекты русского языка	<p>Дисциплина «Лингвокультурологические аспекты русского языка» изучает связь языка и культуры, отражение национального мировоззрения в лексике, фразеологии и дискурсе. Анализирует культурные концепты, символы, стереотипы, языковую картину мира. Особое внимание уделяется межкультурной коммуникации и влиянию культурных факторов на смысловое восприятие речи.</p>	БД	КВ	5	<input type="checkbox"/>	
8	Мир природы в русской и казахской поэзии	<p>Дисциплина «Мир природы в русской и казахской поэзии XX века» исследует образы природы в творчестве русских и казахских поэтов прошлого века. Анализирует мотивы, символику, лексико-стилистические особенности, национальные традиции в пейзажной лирике. Особое внимание уделяется взаимодействию природы и человеческого сознания в поэтическом тексте.</p>	БД	КВ	5	<input type="checkbox"/>	



9	Слово в двуязычном словаре	<p>Дисциплина «Слово в двуязычном словаре» изучает принципы лексикографического описания слов в двуязычных словарях. Рассматривает проблемы эквивалентности, многозначности, переводческих соответствий. Анализирует влияние культурного контекста на перевод. Особое внимание уделяется методам составления словарных статей и выбору оптимальных переводных вариантов.</p> <p>В ходе изучения дисциплины докторанты ознакомятся с понятиями, жанрами, функциями научных текстов, видами оформления текста, требованиями к их оформлению. Они приобретут навыки создания академических текстов, письменного представления результатов исследований, написания научных статей, диссертаций и представления данных эмпирических исследований, а также работы с национальными и международными базами данных. Твердое следование политике академической честности и нетерпимость к плагиату</p>	БД	КВ	5
10	Академическое письмо	<p>Дисциплина «Лингвострановедение» изучает взаимосвязь языка и культуры, национально-специфические особенности лексики, фразеологии и дискурса. Рассматривает способы передачи культурных реалий в общении и переводе. Анализирует роль языка в формировании менталитета, стереотипов и межкультурной коммуникации, ориентируясь на сопоставительный и когнитивный подходы.</p>	ПД	ВК	5
11	Лингвострановедение	<p>Дисциплина изучает художественное воплощение образа Казахстана в современной мировой литературе. Рассматриваются произведения западных и восточных авторов XXI века, затрагивающие казахстанскую тематику, анализируются их нарративные стратегии, культурные стереотипы и интертекстуальные связи. Курс включает сравнительное литературоведение и изучение репрезентации идентичности.</p>	ПД	ВК	5
12	Образ Казахстана в современной мировой литературе	<p>Дисциплина изучает художественное воплощение образа Казахстана в современной мировой литературе. Рассматриваются произведения западных и восточных авторов XXI века, затрагивающие казахстанскую тематику, анализируются их нарративные стратегии, культурные стереотипы и интертекстуальные связи. Курс включает сравнительное литературоведение и изучение репрезентации идентичности.</p>	ПД	ВК	5

W

13	Теория и методология сравнительного литературоведения	<p>Дисциплина «Теория и методология сравнительного литературоведения» исследует принципы и методы анализа литературных произведений в межкультурном контексте. Рассматривает типологические связи, заимствования, влияния, рецепцию. Анализирует взаимодействие национальных литератур, художественных традиций и мировоззренческих систем, используя междисциплинарные подходы и современные литературоведческие теории.</p>	ПД	ВК	5	
14	Информационно-компьютерные технологии в обучении русского языка и литературы	<p>Дисциплина «Информационно-компьютерные технологии в обучении русского языка и литературы» изучает цифровые инструменты и методики, повышающие эффективность преподавания. Рассматриваются электронные образовательные ресурсы, мультимедийные технологии, дистанционные платформы, искусственный интеллект в обучении, а также интерактивные методы формирования языковой и литературной грамотности в цифровую эпоху.</p>	ПД	КВ	5	<input checked="" type="checkbox"/> Выс
15	Когнитивная лингвистика	<p>Дисциплина «Когнитивная лингвистика» изучает связь языка и мышления, механизмы концептуализации и категоризации мира. Рассматривает когнитивные модели, метафоры, фреймы, сценарии и прототипы. Анализирует, как языковые структуры отражают и формируют человеческое познание, используя междисциплинарные методы лингвистики, психологии и нейронауки.</p>	ПД	КВ	5	<input type="checkbox"/>
16	Методика преподавания лингвистических дисциплин в школе и вузе	<p>Дисциплина «Методика преподавания лингвистических дисциплин в школе и вузе» изучает теоретические и практические основы обучения языковедению. Рассматриваются современные педагогические технологии, дидактические принципы, цифровые ресурсы, а также методы активного и интерактивного обучения. Особое внимание уделяется адаптации учебного процесса к возрастным и когнитивным особенностям учащихся.</p>	ПД	КВ	5	<input type="checkbox"/>



17	Нарратологические стратегии в филологии	<p>Дисциплина «Нарратологические стратегии в филологии» изучает принципы повествовательной организации текста.</p> <p>Рассматриваются типы нарраторов, хронотоп, фокализация, полифония, интертекстуальность и новые нарративные модели. Особое внимание уделяется анализу литературных и медиатекстов с точки зрения их структурных и когнитивных стратегий, а также их эволюции в цифровую эпоху.</p>	ПД	КВ	5	
18	Русский язык в языковом пространстве Казахстана	<p>Дисциплина «Русский язык в языковом пространстве Казахстана» исследует его статус, функционирование и взаимодействие с другими языками страны. Рассматриваются вопросы билингвизма, языковой политики, социолингвистических процессов, а также влияние казахского и других языков на русскую речь. Особое внимание уделяется динамике языковых изменений и коммуникации в различных сферах общества.</p>	ПД	КВ	5	
19	Системный анализ поэтического текста	<p>Дисциплина «Системный анализ поэтического текста» изучает методы структурного и семантического анализа поэзии. Включает исследование ритма, метрики, тропов, фонетики и синтаксиса. Рассматривает системные связи внутри текста и с культурным контекстом.</p> <p>Ориентирована на выявление скрытых значений и авторских стратегий.</p>	ПД	КВ	5	<input type="checkbox"/>



20	Современные филологические стратегии в обучении	Дисциплина «Современные филологические стратегии в обучении» рассматривает инновационные подходы к преподаванию языка и литературы. Изучаются интерактивные, цифровые, междисциплинарные и проектные методы обучения, а также когнитивные и коммуникативные технологии. Особое внимание уделяется адаптации учебного процесса к современным образовательным тенденциям и потребностям студентов. Дисциплина «Современные филологические стратегии в обучении» рассматривает инновационные подходы к преподаванию языка и литературы. Изучаются интерактивные, цифровые, междисциплинарные и проектные методы обучения, а также когнитивные и коммуникативные технологии. Особое внимание уделяется адаптации учебного процесса к современным образовательным тенденциям и потребностям студентов.	ПД	КВ	5	<input type="checkbox"/>
21	Теория и практика психоаналитического литературоведения	Дисциплина «Теория и практика психоаналитического литературоведения» изучает применение психоаналитических концепций к анализу литературных текстов. Рассматривает бессознательные механизмы творчества, символику, архетипы, психосексуальные мотивы. Анализирует произведения через призму теорий Фрейда, Юнга, Лакана, выявляя глубинные психологические смыслы и конфликты авторов и персонажей.	ПД	КВ	5	<input type="checkbox"/>

Коэффициент достижимости РО: 86,68 %

Статус	Дата присвоения статуса	Общее заключение э
1 Экспертиза	02.05.2025 17:13	

Основание для обновления ОП \*

Обновление без экспертизы в связи с изменениями ГОСО от 04.03.2025 г.

**МЕТОДИЧЕСКИЕ  
РЕКОМЕНДАЦИИ  
для составителей  
ГОСО и ТУП  
по предмету «Мировая  
литература»**

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВСЕГО ОБРАЗОВАНИЯ  
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН  
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ  
УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АБАЯ  
КАФЕДРА РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ**  
для составителей ГОСО и ТУП  
по предмету «Мировая литература»

**АЛМАТЫ, 2025**

УДК 070  
ББК 76.1  
К 22

Издано в рамках реализации научно-исследовательского проекта ГФ МВОН ИРН АР23489915 «Трансмедиаальная и художественная репрезентация образа Казахстана в современной мировой культуре»

Рекомендовано Ученым советом факультета филологии КазНПУ имени Абая (протокол № 2 от 24.10.2025 г.)

**Рецензенты:**

Адибаева Ш.Т., к.ф.н., ассоц.профессор КазНТУ им. К. Сатпаева,  
Асылбекова М.С., к.ф.н., учитель Специализированного лицея 165  
г. Алматы

**Абишева С.Д. и др.**

**К22**     **Методические рекомендации для составителей ГОСО и ТУП по предмету «Мировая литература»** / Авторы Абишева С.Д., Хавайдарова М.М., Атембаева Г.А., Молдагали М.Б., Сабирова Д.А. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2025. – 84 с.

ISBN 978-601-353-390-2

Современные условия глобализации и цифровизации требуют обновления содержания гуманитарного образования. Включение произведений, репрезентирующих образ Казахстана, в курс мировой литературы способствует формированию у обучающихся национально-глобальной идентичности. Такой подход интегрирует казахстанский литературный материал в мировое образовательное пространство и укрепляет гуманитарную роль страны. Методические рекомендации рассчитаны на учителей гуманитарного цикла, студентов-филологов и всех интересующихся местом образа Казахстана в мультикультурном пространстве.

ISBN 978-601-353-390-2

УДК 070  
ББК 76.1

## ВВЕДЕНИЕ

Обновление содержания образования школы Казахстана привело к вариативности содержания образования. Усиление автономности школы и децентрализация, а также предоставление более широких возможностей творческой реализации для учителей привели к тому, что педагогическая деятельность по обучению предполагает научно-методическую поддержку. Современные реалии требуют от личности учителя высокой исследовательской культуры, умения ориентироваться в современных научных трендах с тем, чтобы сократить разрыв между теорией и практикой.

Современное литературное образование Казахстана в последние десятилетия подверглось трансформации. Типовые учебные программы обновленного содержания образования включают в образовательный контент произведения русской, казахской, мировой литературы. Ориентация на интеграцию учебных предметов, отказ от узкой предметности в пользу межпредметности и объединения предметов, относящихся к одной образовательной области, приводит к трансформациям привычного преподавания. Так, на сегодняшний день наблюдается тенденция к переходу на преподавание мировой литературы как средоточия универсального содержания литературного образования.

Профилизация старшей ступени школы предполагает включение в содержание образования учебных курсов, отвечающих образовательным потребностям школьников. На общественно-гуманитарном направлении, выбор которого означает стремление ученика к получению глубоких знаний в области филологии, рекомендуется внедрение элективных курсов, пополняющих знаниевую базу и формирующих готовности к исследованию литературы в рамках компетентностного подхода.

Таким образом, какого бы плана организация обучения литературе не фигурировала в рабочем учебном плане школы – инвариантном или вариативном его частях, учителю-словеснику необходима помощь в составлении образовательных маршрутов обучающихся.

Представляемые методические указания содержат результаты исследования художественной репрезентации образа Казахстана в мировой литературе. Это направление, с одной стороны, углубляет понимание о литературном процессе в современном Казахстане, с другой – создают базу для масштабного рассмотрения образа страны в литературе.

Современное гуманитарное образование ориентировано на интеграцию национальных и мировых культурных ценностей. Особое значение для отечественного образования приобретает изучение образа Казахстана в произведениях мировой литературы, поскольку через призму художественного слова учащиеся осознают многообразие интерпретаций национальной идентичности, культурных кодов и исторической памяти.

Методические указания, представленные в настоящем сборнике, направлены на развитие у школьников навыков анализа, интерпретации и сопоставления художественных произведений в контексте диалога самобытной литературы Казахстана и мирового культурного поля.

С целью погружения читателей в мир культурного контента, отображающего образ Казахстана, участниками фундаментального исследования разработан курс «Образ Казахстана в мировой литературе», который может носить статус элективного курса или быть включенным полностью или частично в курс «Мировая литература».

Целью курса «Образ Казахстана в мировой литературе» направлен на формирование представления о нашей стране в мировой культуре. В частности, предусмотрено изучение образа Казахстана в произведениях эмиграции – писателей и поэтов, покинувших Родину, а также в том контенте, который транслирует реалии казахстанской культуры в любой форме – медийной, научной, в форме других искусств.

К задачам курса относятся следующие:

- познакомить учащихся с произведениями авторов, находящихся за пределами Казахстана;
- развить умение анализировать текст с позиции культурных символов и ценностей;

- сформировать исследовательскую, коммуникативную, культурологическую компетенции;
- воспитать интерес к родной культуре и осознать ее место в мировой культуре.

Методологической основой учебного курса являются культурологический и компетентностный подходы, принципы межкультурной коммуникации и сопоставительного анализа, трансмедиаальный подход к изучению образа Казахстана.

Методические рекомендации состоят из четырех взаимосвязанных частей: теоретического материала, содержащие сведения о методологической базе исследований образа Казахстана в мировой литературе и анализ образа Казахстана в художественных произведениях Е. Зейферт и Л. Щеглова, библиографического справочника авторов разных стран, репрезентирующих образ Казахстана и элективного курса для школьников старшей ступени обучения, направленного на изучение художественных произведений, содержащих образ Казахстана.

Настоящие рекомендации можно расценивать как методическую помощь составителям Типовых учебных программ в рамках ГОСО, а также учителям русского языка и литературы в организации дифференцированного или персонализированного обучения. Элективный курс по изучению образа Казахстана в мировой литературе включен в методические рекомендации с целью поддержки учителей.

## СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ .....	3
1. МЕТОДОЛОГИЯ ИЗУЧЕНИЯ ОБРАЗА КАЗАХСТАНА В МИРОВОЙ ЛИТЕРАТУРЕ .....	6
1.1 Классификация репрезентативных источников образа Казахстана .....	6
1.2 Имагология как научное направление в изучении образа Казахстана .....	19
2 АНАЛИЗ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ, РЕПРЕЗЕНТИРУЮЩИХ ОБРАЗ КАЗАХСТАНА .....	27
2.1 Образ Казахстана в российской поэзии .....	27
2.2 Образ Казахстана в прозе России .....	32
3. ПРОГРАММА ЭЛЕКТИВНОГО КУРСА «ОБРАЗ КАЗАХСТАНА В МИРОВОЙ ЛИТЕРАТУРЕ» ДЛЯ УЧАЩИХСЯ 10-11 КЛАССОВ .....	54
Пояснительная записка .....	54
Констатирующая (содержательная) часть (10 класс).....	56
Нормативная часть .....	59
Констатирующая (содержательная) часть (11 класс).....	62
Нормативная часть .....	64
Информационно-методическая часть .....	67
Методические рекомендации по организации обучения....	72
Приложение.....	75
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	80

**Авторы**  
**Абишева С.Д., Хавайдарова М.М.,**  
**Атембаева Г.А., Молдагали М.Б.,**  
**Сабирова Д.А.**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ**  
для составителей ГОСО и ТУП  
по предмету «Мировая литература»

Подписано в печать 05.11.2025 г. Формат 60×90<sup>1/16</sup>.  
Объем 15,25 п.л. Офсетная печать.  
Тираж 100 экз.

ISBN 978-601-353-390-2



9|786013|533902|

ABAI UNIVERSITY



КАТАЛОГ РЕПРЕЗЕНТАЦИИ  
ОБРАЗА КАЗАХСТАНА В  
СОВРЕМЕННОМ ЗАРУБЕЖНОМ  
МЕДИАПРОСТРАНСТВЕ В ПЕРИОД  
2020-2025 ГГ

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ  
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ  
УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АБАЯ**

**КАТАЛОГ РЕПРЕЗЕНТАЦИИ ОБРАЗА  
КАЗАХСТАНА В СОВРЕМЕННОМ  
ЗАРУБЕЖНОМ МЕДИАПРОСТРАНСТВЕ В  
ПЕРИОД 2020-2025 ГГ**

**Алматы, 2025**

Опубликовано в рамках грантового финансирования Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан по проекту ГФ КН МНВО ИРН АР23489915 «Трансмедиальная и художественная репрезентация образа Казахстана в современной мировой культуре» (договор №345/ГФ24-26 от «09» сентября 2024 г).

С.Д.Абишева, Г.А.Атембаева, А.У.Байболов, М.Б.Молдагали, Д.А.Сабилова, С.К.Серикова, М.М.Хавайдарова. Под общей редакцией С.Д.Абишевой.

Каталог репрезентации образа Казахстана в современном зарубежном медиапространстве в период 2020-2025 гг. – Алматы, 2025. – 15 с.

ISBN 978-601-353-390-2

Каталог содержит библиографию, гиперссылки и описание контента, содержащего составляющие образа Казахстана в мировом культурном поле. Содержание каталога структурировано на основе типологии трансмедиальной репрезентации образа страны.

Предназначен для исследователей литературоведческого, культурологического, социологического, медиаведческого направлений.

## ВВЕДЕНИЕ

В условиях глобализации и активного межкультурного взаимодействия особую значимость приобретает исследование способов репрезентации национальных культур в международном медиапространстве. Казахстан, обладая богатым историко-культурным наследием и динамично развивающейся современной культурой, становится объектом внимания исследователей различных научных направлений. Репрезентация страны осуществляется через широкий спектр каналов: визуальные искусства, кинематограф, литературу, музыку, цифровые медиа и академические исследования.

Современная культура характеризуется процессами транснациональной циркуляции смыслов, где визуальные, аудиальные, литературные и цифровые формы искусства образуют единую экосистему культурной коммуникации. Понятие «трансмедиаальная репрезентация» охватывает все формы переноса культурного образа из одной медиасферы в другую – от искусства и литературы до блогосферы, документального кино и научных исследований.

Каталог репрезентации образа Казахстана в мировом медиапространстве 2020-2025 гг. представляет собой эмпирическую базу для анализа этих процессов, опираясь на концепции:

- медиаантропологии (Г.Дебор, Г.Почепцов);
- культурной памяти (Я.Ассман, А.Эткинд);
- теории культурных кодов (Ю.Лотман, У.Эко);
- концепции транслингвизма (У.М.Бахтикерева, О.А.Валикова).

Таким образом, каталог – это не просто свод фактов, но научно систематизированный массив данных, отражающий динамику и формы присутствия Казахстана в мировой культуре.

Актуальность настоящего каталога обусловлена необходимостью систематизации и анализа фактов научного, культурного и медийного присутствия Казахстана в мировом культурном и научном пространстве в период 2020-2025 гг. Каталог фиксирует разнообразные формы представления образа страны – от художественных выставок до блогосферы, научных трудов и культурных инициатив казахской диаспоры за рубежом.

Основная цель каталога – представить комплексный обзор репрезентации образа Казахстана в мировой культуре и науке, выявить типологию, ключевые формы, направления, транслирующие казахскую национальную идентичность.

В каталоге выделены следующие структурные блоки:

- визуальная репрезентация (изобразительное искусство, кинематограф, документалистика);
- нарративная репрезентация (художественная литература);
- перформативная и звуковая репрезентация (айтыс, музыка, стендап, сценические формы);
- культурная пассионарность (мода, спорт, социальные сети, цифровое искусство);
- научная репрезентация (исследование зарубежных ученых о Казахстане);
- travel-репрезентация (видео, тревел-блоги, контент путешествий).

Такое деление позволяет рассматривать Казахстан как коммуникативное пространство культурных кодов, где традиционное и современное взаимопроникают, создавая гибридную модель национальной идентичности.

Задачи каталога включают:

- классификацию и определение различных видов репрезентации Казахстана в мире;
- выделение наиболее значимых фактов и событий, оказавших влияние на формирование образа страны за рубежом;
- демонстрацию взаимодействия традиционной культуры и современных форм искусства в глобальном контексте
- анализ вклад художников, писателей, музыкантов, академических экспертов в формировании международного имиджа Казахстана.

Научная новизна и значимость заключается в том, что каталог формирует новый тип источниковедческой базы, объединяющей художественное, академическое и цифровые медиапрактики. Его научная значимость заключается в фиксации транснациональных форм культурной памяти о Казахстане (в искусстве, в литературе, науке, блогосфере), демонстрации оригинальной культурной идентичности, отраженной в поликодовом медиaprостранстве, выявлении взаимного влияния локальных и глобальных образов Казахстана, формирующих «казахстанский текст» в мировой культуре, формировании методологии анализа медиапрезентаций, применимый в педагогике, культурологии, литературоведении.

Структурирование каталога обеспечивает научную верификацию данных и делает каталог инструментом для проведения компаративных исследований репрезентации Казахстана, формирования исследовательской компетенции студентов-гуманитариев, разработке образовательных кейсов по литературоведению, медиаобразованию и культурной дипломатии.

Практическая ценность каталога обусловлена полем использования: он выступает как учебный материал для учебных курсов, информационная база для научных исследований, инструмент имиджевых коммуникаций Казахстана международном пространстве.

Таким образом, каталог трансмедиаальной репрезентации Казахстана получил форму научно представленного корпуса данных, отражающий многомерность культурной идентичности страны и ее интеграцию в

глобальное медиапространство. Он открывает возможности для междисциплинарных исследований, объединяющих филологов, культурологов, социологов, представителей цифровых гуманитарных направлений науки.

Представленный каталог стал попыткой классификации форм репрезентации образа Казахстана в мире и требует дальнейшего расширения и пополнения.